בס"ד

עולם קטן

גליון 297 | אחרי מות |
י"א בניסן ה'תשע"א
עולם קטן השבועון הדתי לצעירים
katan.co.il ok@olam
ת.ד. 7593 ירושלים 91074 טלפקס 077-6621680
הפצה: מקור ראשון 052-6070999 | אין המערכת אחראית לתוכן המודעות |
©זכויות היוצרים והקניין הרוחני שמור לעולם קטן
לפרסומות: אי.תן 054-6799933
olam@spotnik.co.il גרופ 72525
לקבלת העלון בדוא"ל olamkatan@gmail.com
הגיליון מוקדש לעילוי נשמת ר' מאיר בן משה צבי

תרופת הפלסבו וגאולת הדעת

לפעמים אנחנו מרגישים חסומים. לא מצליחים להסתדר בזוגיות, לא מצליחים בעבודה, בחינוך הילדים. אומרים לנו שלחשוב מחוץ לקופסה זה טוב. אבל לא הסבירו לנו מי שם את הקופסה הזאת שחוסמת אותנו מלחשוב פתוח, ואיך יוצאים מהקופסה. חג הפסח הוא חג האביב שבו הכל מתחדש, גם המחשבות. האר"י ז"ל אומר ששתיית ארבע הכוסות היא לצורך "גאולת הדעת". פסח הוא הזמן שאפשר וצריך להוציא את הדעת מהמֵצרים שלה.
הרב שמואל אליהו עמוד 3

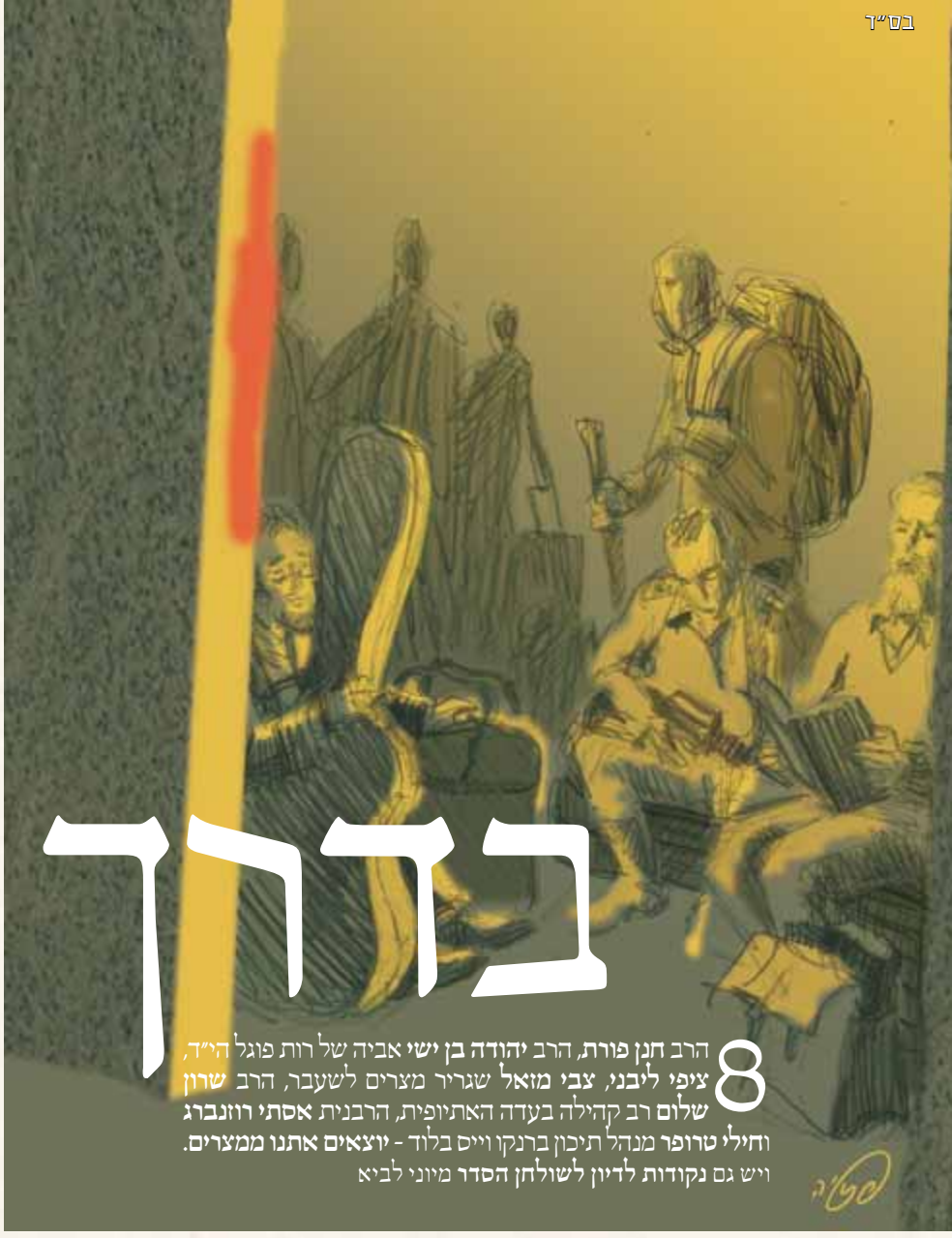

בדרך

8 הרב חנן פורת, הרב יהודה בן ישי אביה של רות פוגל הי"ד, ציפי ליבני, צבי מזאל שגריר מצרים לשעבר, הרב שרון שלום רב קהילה בעדה האתיופית, הרבנית אסתי רוזנברג וחילי טרופר מנהל תיכון ברנקו וייס בלוד - יוצאים אתנו ממצרים. ויש גם נקודות לדיון לשולחן הסדר מיוני לביא

5 שלושים לרצח באיתמר
פרסום ראשון של התמלול המלא מהמפגש בין ראש הממשלה למשפחות האבלות.
וגם דברים שכתב האח יוחאי – על הקשר בין ניקיון כפיים לבין יכולת ההרתעה של מדינת ישראל

6 והגדת לבנך הוא סיבה מושלמת לראיון עם שר החינוך גדעון סער

10 יינות ההר מסע קסום של ניחוחות, אמונה, ומקצוענות בין יקבי הבוטיק בשומרון ובנימין

2 מעורבות מאמר הכנה מגובה בנתונים לכנס "בין ישראל לעמים" ברמלה

יוצאים לבית מלון בחול המועד?
קחו צידה לדרך עוד לפני הלכות פסח

12 דיווח מהחלטות ועידת בני עקיבא וגם לאיזו החלטה גדעון דוקוב לא התחבר

עם המורים שלנו והבשרון שלך
זה הולך להיות
שובר קופות

יום פתוח
מעלה
בהשתתפות הבמאי עמרי לוי
והשחקנית אסתי זקהיים
בבי' ניסן (בין הזמנים) 26/4
בימוי והפקה אפשרות לתואר אקדמי
תסריטאות יום אחד בשבוע
מעלה ביה"ס לטלוויזיה, לקולנוע ולאמנויות
www.maale.co.il | 02-6277366

אלבום ישראלי מקורי
הזמר רועי ידיד
סולן תזמורת ענבי הגפן
בחנויות המובחרות
www.envey-hagefen.co.il
מבצע לרוכשים דרך האתר

אומן. עכשיו גם את יכולה!
כ"ב אייר - כ"ז אייר תשע"א (26.5-30.5.11)
בהדרכת אהובה ארד
רק ₪ 790
לפרטים: הילה 050-2464185

ל'הלל' דרושות
עובדות טלמרקטינג
דרישות התפקיד: יחסי אנוש מעולים, ידע בסיסי באקסל
קו"ח יש לשלוח ל-tishrey2@gmail.com
עדיפות לזמינות לירושלים

הסידור המהודר ליום העצמאות ויום ירושלים
חדש! סידור מהודר בכריכת עור לארועים מיוחדים
מחיר חגיגי 9 ₪ ליחידה
לפרטים והזמנות: 02-6522144 050-5517938
smachot@smachot.co.il www.smachot.co.il

חדש
ספרי דויד בן יוסף
בהוצאה חדשה לכבוד חג החירות
• האם יש סיכוי לאהבה
• עיגולי השמחה של דסי
• משחק הצלילים
• מיטב אוהבת שוקולד
• עם דויד בן ישי חדש לומד דויד בן יוסף
להרגיש חבורה יצירה יחודית משמעותית
להשיג בטלפונים: נפתלי 054-8415799, אילן 050-7698191
* ניתן לרכוש גם ספרים בודדים

בליל הסדר כבר אין שאלות (מציקות)
פרטים בעמ' 7

מחירן של חומרות

הרב אורי סדן, נוב

שאלה: שלום הרב. אני קצת מבולבלת בנושא כל החומרות לפסח – מצד אחד אני רוצה להקפיד על כל דרישות ההלכה, אך אני חשה כי ההלכה על כל חומרותיה דורשת ממני הרבה יותר ממה שאני מסוגלת. הדבר מתבטא בעיקר בניקיונות לפסח ובדיקת החמץ ואיסור קטניות.

תשובה: הרמח"ל בספרו "מסילת ישרים" (פרק כ) קובע כי החמרה יתרה בתחום אחד עלולה במקרים מסוימים לגרום להפסדים רוחניים בתחומים אחרים, ואלה מצדיקים את הוויתור על ההחמרה: "הבא להתחסד חסידות אמיתי צריך שישקול כל מעשיו לפי התולדות הנמשכות מהם, ולפי התנאים המתלוים להם לפי העת, לפי החברה, לפי הנושא ולפי המקום, ואם הפרישה תוליד יותר קידוש שם שמים ונחת רוח לפניו מן המעשה – יפרוש ולא יעשה... ואין הדברים מסורים אלא ללב מבין ושכל נכון". בכל הנוגע לענייני הפסח נראה כי החומרות היתרות שנוספו להלכה גורמות בקרב ציבור הולך ומתרחב לתגובת נגד ולזלזול כללי גם בדברים בסיסיים. הדבר מגיע לידי ביטוי בתחומים שציינת:

ניקיונות לפסח ובדיקת חמץ – מערכות רבות מחזיקות גופי ביקורת מתוך הבנה שלעולם חייבת להיות עין נוספת המוודאת ביצוע מקצועי בסטנדרטים גבוהים. כך יש לראות גם את החיוב בבדיקת חמץ. בדיקה זו אמורה להיות בדיקה רצינית ומעמיקה שבה האדם סורק את כל ביתו, מכוניתו, משרדו וכל חפציו ומוודא שאין בהם חמץ, וזאת על אף שבמשך כמה ימים מקומות אלו עוברים ניקיון יסודי (שו"ע תלג יא). בדיקה זו אמורה לקחת **כשעה** (לדירה בינונית כולל האוטו המשפחתי, לא כולל המשרד הנבדק בנפרד). אולם דווקא בשל העובדה כי הבית נכנס לקדחת ניקיונות שבועות לפני הפסח, מגיע ערב בדיקת החמץ ובדיקת החמץ נראית יותר כמו "חפש את המטמון" מאשר כמו ועדת ביקורת בפעולתה...

איסור קטניות - בתקופת הראשונים גזרו בארצות אירופה שלא לאכול קטניות ומוצריהן שמא יטעה האדם ויאכל חמץ (טור או"ח תנג). במשך עשרות השנים האחרונות היינו עדים לעלייה קבועה במספר המוצרים שהוגדרו "לאוכלי קטניות". הידיעה כי מחד גיסא רוב הציבור הישראלי אוכל כל מוצר שכתוב עליו "כשר לפסח", ומאידך גיסא הציבור המקפיד על כשרות ברמה גבוהה מוכן לקבל כל חומרה שתושת עליו, הובילה למצב בלתי אפשרי שבו כל מוצר המיוצר בבית חרושת המייצר גם קטניות, גם אם בקו הייצור שלו לא ביקרה ולו קטנית אחת, מוגדר אוטומטית ע"י הבד"צים כ"כשר לאוכלי קטניות בלבד" (לדוגמה: רסק עגבניות). למצב זה נוצרו כמה תגובות־נגד: במקרה הטוב רבנים המקלים באיסור קטניות הרבה מעבר למקובל בהכשרים **הממלכתיים** במדינת ישראל, ובמקרה הרע אנשים המזלזלים לגמרי בכל גזֵרת הקטניות.

תגובת־הנגד של תעשיית המזון למצב זה היא המצאת מוצרים אשר ברכיביהם אין אמנם חשש קטניות והם מיוצרים על טהרת קמח תפוחי האדמה, שמן הדקלים וכימיקלים שונים ומשונים, אך במראה החיצוני ובאריזתם דומים להפליא למוצרי החמץ המקבילים – מה שגורם לאנשים לטעויות רבות. לא אחת נתקלתי במקרה שבו אנשים הורידו מהמדף במכולת "עוגת הבית" או "ופלים" כשסברו לתומם כי הם כשרים לפסח, וגילו, לעתים רק אחרי שאכלו, כי היה זה חמץ גמור. גם אם אין בידינו כיום לגזור גזרות חדשות, **אין לי ספק שלו חכמי הראשונים שגזרו על הקטניות היו חיים כיום היו גוזרים (אולי במקום הגזרה על הקטניות?) שלא לגעת במוצרים אלו.**

בשולי הדברים: לכל אדם אמור להיות רצון להתקדם ברוחניות מעבר למינימום ההכרחי, הן בתחום האמוני והן בתחום ההלכתי, אולם חשוב שקצב ההתקדמות יהיה מתאים למצבו האישי של כל אחד ואחד שכן קביעת קצב התקדמות אחיד ומהיר מדי עלולה להשאיר פצועים מאחור...

שו"ת סלולרי

קידושין בצחוק כשבת אומרת לבת בצחוק את הנוסח 'הרי את מקודשת לי' – האם יש בזה איסור? **הרב אליהו:** כן.

תפילין אשכנזיות האם ספרדי שהניח תפילין נוסח אשכנז ובהן קשר כמנהג אשכנז יצא ידי חובה? **הרב אליהו:** כן.

הפרדה בסעודה האם מותר לקבוצת משפחות זרות המכירות באופן שטחי זו את זו, לערוך סעודות שבת משותפות בלי מחיצה ביניהן, אלא להסתפק בשולחן נפרד לכל משפחה? **הרב אליהו:** כן, לכתחילה.

חמץ באינטרנט ראיתי אתר אינטרנט שמציע למכור דרכו חמץ. איך אפשר לבצע מכירה ללא קניין? **הרב אליהו:** זו איננה מכירה, אלא מינוי שליח שימכור.

כלי שלא בשימוש בפסח על כלים כגון טוסטר ומיקסר הצטברו לכלוכי חמץ קטנים מאוד. הורדנו כל שביכולתנו בעזרת קיסם. האם צריך לנקות עד לניקוי מוחלט על אף שאין משתמשים בהם בפסח? **הרב אליהו:** די בכך.

מצות רכות מה היה מנהגו של אביך זצ"ל במצות – האם התיר גם רכות, או רק קשות? **הרב אליהו:** גם רכות.

הורים לא דתיים המטבח בבית הוריי איננו כשר. יש הפרדה בין בשר לחלב בסכו"ם אך לא בסירים ובתבניות, וכן הכלים אינם טבולים. אני גרה כעת בבית ההורים ואינני יכולה שלא לאכול כלל. מה עליי לעשות? **הרב אליהו:** להכין לעצמך סט כלים כשרים בלי למשוך תשומת לב. לאט לאט הם ישנו.

תענית בכורות האם כדי להיפטר מתענית בכורות אפשר לעשות סיום על מגרא עין יעקב? **הרב אליהו:** לא.

לימוד בחול המועד לאחר פסח יש לי בגרות – האוכל ללמוד בחול המועד? **הרב אבינר:** מותר בלי כתיבה. כתיבה במחשב אפשרית, או אם זה דבר האבד, כלומר אבדן השקעה שכבר נעשתה.

גוי בליל הסדר מותר להזמין גוי לליל הסדר? **הרב אבינר:** אמנם אסור להזמין גוי ביום טוב, שהרי אסור לבשל ביום טוב עבור גוי, וגזרו שלא להזמין שמא יַרבה (שו"ע או"ח תקיב א ומשנה ברורה), מכל מקום חכמים התירו באופנים שונים כשברור שלא יבשל עבור האורח, כגון שבא מאליו אחרי שהסעודה כבר מוכנה. וקל וחומר בימינו שהכל מוכן מראש וכלל לא מבשלים אחרי כניסת החג. ועבור עובדת זרה בוודאי אפשר, שדומה לעבד ושפחה (ע' רמ"א יו"ד קיג ד). וכן גוי בתהליך גיוד שלגבי כמה עניינים הקלו (שו"ת מנחת אלעזר ג ח). ועיין הגדת הריעב"ץ שמסביר 'כל דכפין' לגבי הזמנת גוי. ועיין מועדי הראי"ה (עמ' שכ) שמושל ירושלים סעד בליל הסדר אצל מרן הרב קוק. אך כמובן יש להיזהר מנגיעתו ביין (שו"ת אגרות משה יו"ד ב קלב).

ביקור קברים בניסן האם מותר לעלות לקבר בחודש ניסן? **הרב אבינר:** יש מתירים ויש אוסרים.

ולקברי צדיקים? **הרב אבינר:** מותר.

קרבן פסח האם להימנות על קרבן פסח והכנת כבשים בציפייה למשיח? **הרב אבינר:** לא. אין עניין. יש ציפייה למשיח שיבוא בכל יום, אבל לא שייבנה בית המקדש היום. עיין רמב"ם מלכים א ב.

מכשיר ניקוי באדים האם שימוש במכשיר אדים לניקוי השיש נחשב הכשרה לפסח? **הרב אבינר:** לא. אין זה נחשב עירוי רותחים.

מכירת חמץ האם לכלול קרקרים במכירת חמץ? **הרב אבינר:** זה חמץ גמור ונהגו לא לכלול, אם אין אילוץ.

אירוח אצל אוכלת קטניות אני אשכנזי, האם מותר לי להתארח בליל הסדר אצל ספרדי שאוכל קטניות? **הרב אבינר:** כן. רק אל תאכל קטניות, אבל מותר לאכול מזון שנגע בקטניות או שנבלעו בו קטניות ואינן ניכרות כי יש ביטול ברוב, או מזון שבושל בכלי של קטניות (שו"ת שאילת שלמה ג קמא).

ויסקי בפסח האם ויסקי כשר לפסח? **הרב אבינר:** חמץ גמור כי נעשה מדגנים.

כשיש רק יומיים, אל תבכו אותם בפקקים...
הבנינים בסוסיא
אשחר & תקין
רביעי - חמישי (ט"ד -י"ד ניסן, 20-21/4) 10:00-18:00
בואו לראות את סיום עבודות השחזור המרשימות וליהנות מחוויה של עיר עברית קדומה המתעוררת לחיים בשלל פעילויות*:
מיצג אורקולי במנהרת הזמן | מעגל תופים | מערות מגורים | נסיעה ברכב מדברי בשטח**
שאיבת מים מבור עתיק | יוצר כדים | סיפורי שטח | מתנפחים, שחקני רחוב ועוד
פעילויות יצירה מגוונות לילדים | זחילה במנהרות | הכנת תה צמחים
רכיבת סוסים ואטרקציות נוספות לכל המשפחה בחבל יתיר. במקום ארוחות חמות, כשרות למהדרין *הכניסה בתשלום **בתוספת תשלום
חגיגת טיולים עם בית ספר שדה סוסיא
ט"ז ניסן א' חוה"מ 20/4 ▫ טיול משפחות לטיילת האחים בסנסנה וסיור בחורבת זעק ▫ טיול משפחות למעיינות זיף ▫ טיול משפחות לאור ירח
י"ז ניסן ב' חוה"מ 21/4 ▫ טיול משפחות לנחל קינה ▫ טיול משפחות למעיינות זיף ▫ "כי אראה שמיך" תצפית כוכבים ופעילות לילית
י"ח ניסן ג' חוה"מ 22/4 ▫ "בעקבות האבות"- טיול למערת המכפלה והישוב היהודי בחברון ▫ טיול משפחות לטיילת האחים בסנסנה וסיור בחורבת זעק. ה' חוה"מ 24/4 ▫ טיול בחבל יתיר, יער יתיר, שביל המתקנים החקלאים, חורבת ענים / בעקבות דוד ברכס מעון
מוקד תיירות חבל יתיר: 1-599-507-517 www.susya.org.il

• לימודי יהדות ותואר ראשון
• אפשרות לשנתיים בלבד
• פטור מפסיכומטרי
להרשמה: 050-3211241
טל': 04-6942616 - שלוחה 7
midrashak8@gmail.com
www.midreshet-tel-hai.co.il

עקב בקרקע

האם מדינת ישראל מאבדת את האחיזה?

הרב שי סימינובסקי, כנס רמלה

מדינת ישראל והציבור היהודי נמצאים בתהליך מסוכן של איבוד האחיזה בקרקע, בפרט באזורי הנגב והגליל. אם לא יתחולל שינוי תודעתי ומעשי, אנו עלולים לגלות יום אחד מדינה לא יהודית בתחומי מדינת ישראל. למרות כל האמור במחשך על פעילות של גופים או יחידים מן הציבור העברי והלא היהודי, חשוב להדגיש **שמוקד הבעיה הוא אצלנו - עם ישראל - ולכן בנו תלוי הפתרון.**

דמוגרפיה

במדינת ישראל כולה קצב הגידול של הציבור העברי והלא היהודי גבוה מקצב הגידול של הציבור היהודי בכאחוז ועשיריות, מדי שנה. ואולם במחוזות הצפון והדרום קצב הריבוי הלא־יהודי גדול באופן משמעותי - בצפון מדובר על 3.17 אחוזים לשנה (פי 2.4 מהקצב הארצי) ובדרום ב־4.3 אחוזים לשנה (פי 3.2 מהקצב הארצי)! מעיון בנתוני הלמ"ס עולה שהסיבה לכך היא הגירה מאסיבית של הציבור היהודי מחוזותן אלו למחוזות יו"ש (!) והמרכז. וכך **המספר המוחלט** של יהודים במחוזות אלו, למרות הריבוי הטבעי בכלל הלא־כולוסייה, יורד לאורך השנים האחרונות.

בערים המעורבות התופעה חריפה עוד יותר. הטבלה להלן מפרטת את מידת השינוי בכמות הערבים והיהודים באוכלוסייה (לדוגמה אם אחוז הערבים בעיר גדל מ־20 אחוזים ל־25 אחוזים הרי ששיעורם גדל ברבע דהיינו 25%). גם כאן, מעיבוד נתוני הריבוי הטבעי המשוערים וגידול האוכלוסייה בפועל, נמצא שבנצרת־עילית עזבו את העיר כ־1,000 יהודים ונוספו כ־200-300 ערבים בממוצע ב־6 השנים האחרונות.

איך ולמה זה קורה

אם לדובנו המושג ערים מעורבות מתקשר לערים שבהן אוכלוסייה ערבית חיה בשכונות עוני ומצוקה, הרי שהדבר נכון רק בחלקן. בעיקר במקומות שבהן מתגוררת אוכלוסייה ערבית מאז קום המדינה. ואולם בשנים האחרונות מתפתח דגם שונה של ערים מעורבות, שבהן נכנסת אוכלוסייה ערבית לערים חדשות ולשכונות בעלות מאפיינים סוציו־אקונומיים גבוהים. בתחילה מדובר במשפחות בודדות שלעתים קרובות מפעילות לחץ כבד על המוכר היהודי, כולל הצעות נדיבות ולא הגיוניות מבחינה כלכלית (עד פי 3 משווי הנכס), עד שהוא נכנע ומוכר. ברגע שמשפחות ערביות ונכסו לשכונה כזו מתחילה עזיבה מוגברת של משפחות נוספות שמתחפשות לעצמן שכונה "טובה" יותר (ושכנים "טובים יותר") ואת מקומן תופסות במקרים רבים משפחות ערביות נוספות[1]. קשה מאוד (אם כי מעניין ואף חשוב) לעמוד על שאלת המניע[2] - מה גורם למשפחה ערבית להתגורר בשכונה יהודית ללא מכנה משותף בשפה, בתרבות ובאורח החיים, האם מרצון "להתקדם בחיים" או מתוך מגמה לאומנית ברורה לשנות את צביון השכונה והעיר, ייתכן שבמציאות התשובות כרוכות זו בזו. בנצרת־עילית, למשל, שנבנתה כעיר יהודית בסמוך לנצרת הערבית, ישנם קרוב ל־25 אחוז ערבים. לקראת חג המולד ביקשו תושבים ערבים להציב עצי אשוח ברחבי העיר[3]. הבקשה זכתה להתנגדות חריפה מצד חברי מועצה ונציגי ציבור אך עצם הדרישה מבטאת את הלך הרוח של הציבור הערבי ושאיפתו להשפיע על הצביון הביירוני של נצרת־עילית. בעיר מעלות, בשכונה הגובלת בביישוב מעיליא, כ־50 אחוז מתושבי השכונה הם ערבים שרובם הגדול היגר לשם מהכפרים הסמוכים, מה שעשוי לגרום בעוד כמה שנים לכך שהשכונה תיהפך לחלק מהכפר הערבי הסמוך ותיפרד מהעיר מעלות. חשוב להבין שלאזרח הקטן או למשפחה הבודדת **אין** איך להתמודד עם תופעה שכזו, ומי שלא מעוניין בשכנים ערבים, על כל המשתמע מכך, יש לו רק ברירה אחת: לעקור לשכונה אחרת, מה שעלול להביא לכך שגם ביתו יימכר לערבי, וכך תישארנה בשכונה רק אותן משפחות שאין ביכולתן לשפר את מקום מגוריהן. ברוב המקרים אלו המשפחות שיש להן הקושי הרב ביותר להתמודד עם השכנות הערבית.

אבל זהו רק פן אחד של התופעה - מאחורי ההגירה הערבית לערים יהודיות ומעורבות עומדים ארגונים רבי־עצמה אשר בפעילות המוסווית כפעילות למען זכויות אזרח - תומכות ומחזקות את הקהילה הערבית בכל עיר, במגוון אפיקים:

פעילות משפטית - עתירות לבג"ץ הדורשות לבטל את הייחוד והצביון היהודי ביישובים שונים, כגון דרישה לקבלת אחוז מסוים בדיור הציבורי[4]; עבודה משפטית למניעת הריסת שכונות בלתי חוקיות (המכונות בשם הנקי "בלתי מוכרות"[5]). לתחום המשפטי נכנסת העתירה לבג"ץ לביטול הכנסת שבו זכה עמותת 'באמונה' לבניית יחידות דיור ביפו לציבור יהודי־דתי על אף שהייתה מתמודדת יחידה.

פעילות ציבורית - ארגון מחאות של תושבים מקומיים[6], לפעמים בניגוד לאינטרס של התושבים עצמם, לטובת מהלך כלל־ארצי של חיזוק הציבור הערבי והחלשת הצביון היהודי. נציגות בוועדות התכנון המקומיות המשפיעות על תכניות המתאר בשנים הקרובות תוך הדגשת האינטרס הערבי[7].

פעילות כלכלית - השגת תקציבים לפיתוח השכונות הערביות ולהחרחבן

פעילות פוליטית - הקמת שדולה בכנסת למען הערים המעורבות שמגמתה חיזוק האוכלוסייה הערבית והגדלתה בערים אלו, ויצירת קהילה בעלת זהות דו־לאומית[8]. פעילות נמרצת למען הסדרת היישובים בהדווים הבלתי מוכרים בנגב במקומם והשארת שטחי קרקע עצומים בחזקת הבדווים.

לכאורה, כל אחת מהפעילויות הללו נראית פעולה תמימה להשגת שוויון זכויות למיעוט מקופח, אך החיבור של כלל הפעילויות לרשת מסוימת ומתואמת, ובפרט כאשר הדאגה לשוויון היא תמיד לכיוון אחד - הופכת את הפעילויות הללו לחתירה מכוונת נגד צביונה היהודי של מדינת ישראל ובפרט בתחום האסטרטגי של משאבי הקרקע. זאת ועוד, פעילויות אלו ורבות נוספות (כגון רכישות בתים ביידושלים) מממונות על ידי קרנות שמקורותיהן הכספיים במדינות עוד והן בעלות אינטרס מוצהר לחיזוק הנוכחות הערבית־פלשתינית בישראל, ובנוסף גם תומכות בפעילות טרור[9].

לצערנו פעילויות אלו מתאפשרות במידה רבה בגלל אזלת יד וקהות חושים של הממסד הישראלי. מדינת ישראל ורשויות האכיפה עוצמות עיניים למול הפרות חוק חוזרות ונשנות של פלישה לאדמות מדינה, בנייה בלתי חוקית בכפרים ערביים וביישובים בדווים, וגרימת נזקים בפאון מתמיד לחלקאים יהודים. ובכלל, קשה שלא להבחין שהעיקר הכללי של אחיזה בקרקע כבסיס לתחייה הלאומית נשחק לחלוטין; יישובים חדשים ביזמת הממשלה אינם מוקמים כבר למעלה מעשור וגם יזמות פרטיות נתקלות בקשיים עצומים. החקלאות - שהיא אחת הדרכים היעילות לשמירת השטח הפתוח בהיקפים גדולים - הולכת ודועכת ולא זוכה לסיוע ממשלתי (כפי שהיה בשנים עברו) והמשמעות היחידה שיש לקרקע היא ערכה הנדל"ני.

מה (עליי) לעשות

כמו בכל מהלך ציבורי יש לפעול בכמה שלבים:

לעורר את התודעה - להבין את חומרת המצב - מומלץ לנסוע לגליל ולנגב, למשל לאורך כביש עכו־צפת או מבאר־שבע דרומה, ולהתרשם ממראה העיניים. לטייל בנצרת־עילית, בכרמיאל. לשוחח עם אנשי המקום ועם פעילים בנושא. וכמובן גם בצד החיובי - להבין שמצוות יישוב הארץ לא הסתיימה ברגע שהוקמה המדינה, ועלינו לחתור לקיים אותה בכל מקום שיש בו צורך.

לחזק את ההתיישבות בערים המעורבות ובפרט באזורי הספר בצפון ובדרום שבהם ישנם רצפים של יישובים ערביים ההולכים ומתרחבים.

להגביר את הפעילות הציבורית - למול התופעות הקשות שהוזכרו קמו לאחרונה ארגונים וזיזמות שמנסים לחולל שינוי. לדוגמה: בשמירה על החקלאות ('השומר החדש') בפעילות משפטית ('רגבים', 'הפורום המשפטי') ביזמות חינוכיות ('דרך ארץ' - ברכס תורעאן).

להשפיע על המדיניות הציבורית - לכתוב, למחות, להציע רעיונות וזיזמות שיהפכו את הרוח הבריאה היוצקת ממקור התורה והאמונה לעמדות ולתכניות פעולה מעשיות, שיקרינו ויסחפו ציבור גדול ורחב לשוב להתחבר, להתיישב ולהתאהב בארצנו.

המאמר מסתמך ברובו על מחקר בנושא תהליכים דמוגרפיים בערים מעורבות שהוכן ויוצג בכנס רמלה "בין ישראל לעמים" ה'4, שיעסוק בסוגיית הקרקעות במדינת ישראל בהיבטים שונים. כנס רמלה מייסודה של תנועת 'קוממיות' ובשיתוף הגרעין התורני 'עמיחי' נוסד על מנת להעלות לדיון ציבורי סוגיות העוסקות ביחסי עם ישראל והעמים סביבו, מתוך מבט תורני יחד עם עולם הדעת הכללי, במטרה להפוך את תורת ישראל לגורם רלוונטי ומשפיע על המערכות הציבוריות.

---

1 תיאור זה מהווה דגם אופייני לכניסת ערבים לשכונות יהודיות כפי שעולה מעדויות תושבים במקומות שונים שנבדקו (נצרת־עילית, מעלות, לוד, עכו).

2 ראוי לציין שאחת הסיבות לקושי זה הוא החשש הרב - שהח"מ נתקל בו באופן אישי - של מי שהשתתף כמוכר או כעד בעסקאות מעין אלה, לשתף פעולה ולספר בקולו את העובדות.

3 מתוך כתבת מעריב, 10.1.09.

4 על פי תכנית פרויקט "ערים מעורבות" של ארגון שתי"ל המתמזן על ידי הקרן החדשה לישראל ולאיחוד האירופי.

5 כנ"ל.

6 עמותת 'במקום' פועלת בנושא תכנון בהיבטיו השונים לטובת הציבור הערבי.

7 נייר עמדה של קרן אברהם, "ערים ואזורים מעורבים: פני המחר של מדינת ישראל", החותר ליצירת זהות דו־לאומית, ועוסק את עמדתו הדרקלית בריסוחים מתמדים ומתוכננים.

8 ארגון (Association-WA (Welfare הכמועל לחיזוק הזהות והאחיזה הערבית בארץ ישראל נתמך על ידי מדינות ערביות, קרנות עקן וגופי אסלאם קיצוני המזמנים בפעולות טרור.

לך אל־לי תשוקתי
יציאת מצרים 2

הרב יובל פרוינד

א־לוהיי וא־לוהי אבותיי. כולם חושבים שהיה לכם פשוט שם. שהיו כמה וכמה נפלאות ועשר מכות, יד חזקה וזרוע נטויה, ואי אפשר היה שלא לראות שזה לא שליח או מכשף זוטר אלא הקב"ה בכבודו ובעצמו. העיניים שראו כאלה אותות לא יכלו שלא ללכת שבי אחריו. הרגליים שצעדו ביבשה בתוך הים ודאי רצו לחגוג את שלושת הרגלים...

אבל זה לא היה כל כך פשוט לספר אז ביציאת מצרים. למה? בגלל שאלו שיצאו ממצרים הם גם אלו שיענו והושפלו וראו תיעוקות נוזקים לאור, וחיכו וחיכו ושמעו על כל מיני הבטחות קדומות של אבות ענקים ונוראים, וציפו ויחיכלו - ושום דבר לא קרה - רק נעשה יותר רע. נו, הגיעו המכות והכל הסתדר!? חכמים בלילה (בליל הסדר). אצלם שום דבר לא הסתדר. לא כולם היו מוכנים לסלוח על העוול שהיה לפני כן. לא כולם חצליחו לבטוח את המרירות. הרבה נשארו בחושך. בערפל. לא ראו לאן זה הולך. אל היס? אל המדבר? אל שבטים מראיים שיטבחו בנו? אל נקמת פרעה שתהיה עכשיו כפליים? והסיוהב של פרעה, העקשנות שלו, מה חשבו על זה הישראלים? כמה מהם ראו את האור בעיניים של משה? כמה עדיין לא נתנו אמון מלא והצדיקו לחישאר!?

כל שנה אנחנו מתכנסים כדי לחשלים את הסיפור. לגולל את כל האירוע - עד ארץ ישראל. עד המקדש ותיקון העולם. עד ירושלים הבנויה. אנחנו כבר יודעים שהכל היה לטובה, אבל אז בכלל לא היה פשוט לראות את זה. היה מסובך מאוד לראות את זה נכוחה.

האמת, גם היום יש הרבה מה לספר ביציאת מצרים. ביציאת מצרים 2. כאן כבר יותר קשה לנו לראות אין הכל מתגלגל לטובה. כשאתה חלק מההיסטוריה אתה בם לכדר בתוכה. איך אפשר לראות טוב כשמנחים לצדנו מתינו? כשלחמות ועוקבות מדם חתכו בשרנו ושואה איומה מכל רצחה אותנו ללא אבחנה!?

קשה לספר ביציאת מצרים הנוכחית אבל זו מצווה של הווה ולכן כרגא שזה אפשרי - ביחד. הלילה הזה כולנו סובבים ומספרים בשבח בוראנו ובשבחנו. הלילה הזה כחצות הלילה יעקפהו ענינו ונראה את הגאולה. הלילה הזה נתאמץ לראות טוב, למתוח את המבט עד קצה היכולת - כדי לספר ביציאת מצרים עד עלות השחר עד שיגיעו התלמידים ויגידו שאכן עלה האור.

הלכות פסח לבאי בתי המלון

שמואל ששת, מנכ"ל 'נאמני תורה ועבודה'

מכתב מדני, צוות מזון ומשקאות במלון 'שליש פרדיס', יס המלח:

בשנים האחרונות משפחות דתיות רבות מקיימות את חג הפסח אצלנו במלון. לאלו שלא יצטרכו השנה לקרוא את הלכות הכשרת המטבח, מצ"ב כמה עניינים מוסר והלכה המבוססים על משפטי מפתח הנאמרים לעתים בידי האורחים: 95% מהם מתנהגים הכי טוב שבעולם, ובמיוחד האורחים הדתיים. אין עליכם! למרות זאת, בשביל חמשת האחוזים שלא נוהגים כך, נסו לראות איך נראה ליל הסדר מן הצד שלי:

"שילמנו המון בשביל הפסח הזה" - נכון, אולם המלצר, החדרנית והמנקה קדיין מקבלים אותה משכורת. גם במלון הכי גבוה בים המלח, פקיד הקבלה, בחליפה המחויטת, מזדהה עליה בסוף היום וחוזר באוטובוס לדימונה.

"איזה כיף, השנה לא היינו צריכים לנקות" - זאת משום שהיה צוות עובדי מלון שבמשך שבועיים לא עצם עין. הדבר האחרון שחסר לו עכשיו זה לחכות עד רבע לשתיים בלילה בשביל להתחיל לפנות את שולחן הסדר שלכם.

"למה שאתן יוצר ממה שכבר שלמנו?" - תמיכה בפרנסתו של אדם היא מן המובחרות שבצדקה. במקום שכך מקובל, נתינת תשר (טיפ) למלצר או לנער הדלת עשויה להוב להוציא אתכם ידי חובת קמחא דפסחא. אם לא ראוי לך לתת טיפ, לפחות תגיד תודה.

"למה נגמרו המים של נטילת היידיים"? - מאחורי כל "עמדה זמנית לנטילת ידיים" יש שואב מים צעיר שמתזז "נון־סטופ" עם כדים מלאים. במלון, בעמדות המאולתרות, אפשר ללכת לפי המינימום הלהכתי של רביעית מים ואילו מעט יותר נטלה מלאה עד הסוף, באה על גבו של משיהו אחר, כפשוטו.

"חובה לאכול שלוש מצות ב־37 שניות" - תחמיר כמה שאתה רוצה, אך תזכור שבבית מלון מסתכלים עליך אנשים שעוד עלולים לחשוב שבאמת אפית את המצות עם עד.

"הילדים כבר יסתדרו!" - אם לילדים כבר נמאס מארוחות החג הארוכות שלכם, דאגו להם מראש למשחקים. אל תיתנו להם לטייל סתם כך בחדר האוכל, להתחבא בווילונות, לגעת בכל הקינוחים ולשחק בדלת השמשלית. זה מסוכן וגם מעצבן את הסביבה.

"ראית את הרבז?" -גם הרב המפורסם שנמצא פה כל השבוע הוא בן אדם. מותר לו להסתובב בחולצת טריקו בדרכו לבריכה.

"יש פה איזה 'אחמד' שינקה?" - כשאתם מתבדחים עם אחד העובדים משוויצים בערבית הקלוקלת שלמדתם במחסום, כדאי שתשימו לב להבדלים שבין מלצר דרוזי שהבטא בצבא למלצר ערבי הגר בסכנין. אגב, גם מוחמד מאום אל־פחם הוא בסה"כ אדם שמפרנס משפחה ולא ראש הזרוע הצבאית של חמאס.

"בוא נדליק פה נרות" - נרות שבת, בדיקת חמץ ושרפתו הם אימתם של קציני הביטחון במלונות. אל תהדרו במצוות שאפשר בנקל לצאת ידי חובה גם למנוע את השרפה הבאה.

"יש פה רמי קשיים מאוסטרליה" - כנראה שיש להם הרבה כסף אך ייתכן שהם די בודדים ובדיוק בשל כך הם באו לישראל לחגוג את הסדר. הסבר פניך לתייר, בשלומו ותצע לו עזרה גם אם אתה אומר כמותו.

"כל דכפין ייתי ויכול" - זה שה"בופה" ללא הגבלה זה לא אומר שאתם חייבים לטבול אדרבע צלחות. קחו מה שאתם מסוגלים לאכול ולצד מצוות שמחת החג הקפידו גם על בל תשחית.

"בשנה הבאה נעשה את הפסח בבית" - סבבה. בבית, אצל החותנת, או במלון עם כולם. רק אל תטוטו לחו"ל. בלי להיכנס לעיוות הרעיוני של יציאה לחו"ל בשביל הפסח, כשאתם מתארחים במלון בארץ אתם נותנים פרנסה להרבה עובדים.

שמואל ששת נהג במשך שנים להשלים הכנסה כצוות מלון בימי חג הפסח.

מצדיעים למנהיגים

באסרו חג פסח כ"ב ניסן (26 באפריל)

יערך יום עיון והוקרה למדריכי ומגשימי התנועה

יום העיון יתקיים בתיכון שליד האוניברסיטה העברית בירושלים

רח' רופין בגבעת רם

10:00	פתיחה - "ועזריאל הזה הוא אני" / מחלקת ההדרכה								
11:00	חיגון בתנועה- כיצד? בנות- הרב אילן אלפונטה בנים- הרב יעקב אטינגר								
12:00	איך מגייסים חניכים	חוזה- ביניים גבולות	עבודה עם מטרות	מערך פעולות	מתודיקה בעבודה עם קבוצה	שלבים בהתפ- תחות קבוצה	איך בונים פעולה?	להיות רלוונ- טים	קבוצה- כלי או מהות?	ארבעת היסודות -מודל קבוצתי	קבוצה - כי א"א אחרת
	אלישע בירנבום	דביר חודיפי	ענת שחר	נתנאל ורגון	ישי לוינגר	שמוליק שחר	אסנת במברגר	נחמה מרזל	הרב דוד סתיו	שאול דה מלאך	הרב יעקב אטינגר
13:00	חשיבה יצירתית	איך מרימים את רוח העם	יכולת השפעה על חניכים	לדבר חיוביר	איפה אני רואה את עצמי בחברה	קבלת החלטות מודעת	מנהיג מול חניך	ביטחון עצמי ומסוגלות	האם מנהיג צריך להיות מושלם?	מדריכות מח"ר באווירה של שכונה
	ענת שחר	נתנאל ורגון	ישי לוינגר	נחמה מרזל	הרב הראל חצרוני	שמוליק שחר	אסנת במברגר	דביר חודיפי	הרב דוד סתיו	יהל כיאט
14:30	הצגה מדהימה לסיכום הנושא השנתי: מחובר.COM - תיאטרון תאיר										
16:00	חזון התנועה	תנועתיות	למה צריך תנועת נוער	לקראת מחנה	מה זה אומר "לחנך לתורה עם דרך ארץ"?	שלף	צעיעות בתנועה (בנות)	סניף חזק- לאן?	צעיעות בתנועה (בנים)	דרמה בפעולה
	הרב יוסי וייצן	נתנאל ורגון	דביר חודיפי	אייל סעצי	הרב רגון נויבירט	נתנאל לוין	אסנת במברגר	נחמה מרזל	ישי לוינגר	הרב אבי בן שושן
17:00	דברי סיכום וחלוקת שי צנוע למנהיגי התנועה במעמד המזכ"ל ורבני התנועה										

פרטים והרשמה - אצל המרכזות ובאתר התנועה WWW.EZRA.ORG.IL

* הארוע בתשלום, ארוחת צהריים תוגש במקום

שיעורי שינוי האוכלוסייה בערים המעורבות 2009־2003

עיר	שינוי באחוז היהודים	שינוי באחוז הערבים
לוד	-7.86%	+24.32%
עכו	-6.59%	+16.45%
רמלה	-2.35%	+2.08%
תל־אביב־יפו	-4.54%	
חיפה	-1.86%	+9.48%
ירושלים	-4.19%	+8.19%
מעלות־תרשיחא	+2.69%	-10.17%
נצרת עילית	-7.12%	+39.84%

פילוח האוכלוסייה בערים מעורבות באחוזים - 2009

כתבים שלחן
מסע בין הפרשנים

כיסוי הדם

הרב יניב חניא

אחת המצוות המופיעות בפרשת אחרי־מות היא מצוות כיסוי הדם - הציווי לכסות את דם השחיטה כמה חיה ועוף. יש בתורה כמה התייחסויות לנושא הדם, שאחת מהן מופיעה אצלנו: "כי נפש כל בשר דמו בנפשו הוא... כי נפש כל בשר דמו היא..." (ויקרא יז, יד). פסוק זה דורש כמובן הבנה, למה הכוונה "דמו בנפשו הוא"? האם אין כאן כפילות?

רש"י מסביר באופן קצת מורכב. שימו לב שכדרכו מתפרץ לרש"י זה לא רק הסבר הפשט אלא גם ההחלפה, תוך כדי הפסוק, בין זכר לנקבה. **האבן עזרא**, באופן דומה יוצא דופן לדעתי, מביא הסבר רוחני לשאלת החיבור בין הנפש והדם. שימו לב לדוגמה שהוא מביא ולהסבר באופן כללי.

בכיוון דומה הולך **הספורנו** ומביא פירוש רוחני־מיסטי על הגדרות המדע בימינו. **הרמב"ן** מביא הסבר אורך וחשוב ביותר לעצם נושא הדם, איסור אכילתו, משמעותו לחיי הבהמה והחיות ועוד. פירוש זה מתחיל בפסוקים יא־יב, ובפסוק שלנו הוא חולק על דברי רש"י, בעיקר בהסבר הפשט של הדברים. חשוב לראות את הרמב"ן מתחילת הפירוש בפסוק יא ועד לסוף הפרשייה, דברים חשובים ומרכזיים. נראה שפירושו של תרגום **יונתן בן עוזיאל** הוא הפשוט מכל הדברים שהבאנו בסוגיה זו, לפי דרגת הרמת (הלא קשה) שבדבריו.

מהו ה"פלסבו" ואיך הוא מרפא?

על מנת להבין טוב יותר את המושג הזה, כדאי לעיין בסדרת מחקרים שנערכה בעשר השנים האחרונות על תופעה מעניינת מאוד, "אפקט הפלסבו" - תרופות דמה שנתנים לחולה להרגיע את כאביו. אין בתרופות הללו שום חומר פעיל. המחשבה של החולה כי נתנו לו תרופה רבת־עצמה מעליחה לגרום לו בדרך כלשהי הקלה מהכאב. כדורי הדמה הללו מספיעים על שלושים אחוז מהחולים לפחות. וככל שהחולה מאמין יותר בפעולתם, כך גדולה יותר מידת השפעתם, עד לשיעור של שבעים אחוז ויותר.

תרופות הללו אינן משפעיות רק בהתמודדות עם כאב אלא גם בריפוי ממשי - גם מחלות עור מתרפאות כשמורחים על היעור משחת פלאים שאין בה יותר מרגרינה רגילה. גם מחלות קשות יותר כמו מחלות לב וסרטן תתרפאו בעקבות שימוש בתרופות הדמה. המחקר גילה כי ה"תרופות" הללו גרמו למוח להפריש חומר שיקל על הכאב ו/או יפא לפי הצורך. התברר שכאשר מצליחים לחשוב נכון, הגוף מפיק חומרי הרגעה ואפילו חומרי ריפוי!

הכדורים הללו יכולים להשפיע כמעט על כל חיינו

השפעתו של הפלסבו אינה רק בתחום הרפואי. במהלך המחקר התברר שהשימוש בפלסבו יכול להשפיע כמעט על כל תחום בחיינו. אין כמעט תחום שנחקר ולא מצאו בו השפעה של כדורי הדמה. הם יכולים לסייע בהפסקת עישון, להביא להישגים בספורט, ואין שני להם בתחום השיווק והפרסום. הכל יכול להיעשות אם תצליח לשכנע את הקונים כי הבגד עם המותג עושה אותך יותר יפה, המזרן הוא בעל סגולות רפואיות, והמשקה אי הבושם עושה אותך מיוחד.

מהו המחסום שעוצר אותנו?

אחת ההשפעות היותר מעניינות הייתה בתחום הלימודי. התברר כי לכדורי הפלסבו יש השפעה מוחצת על הידע. במחקר שנעשה באחת האוניברסיטאות התגלה כי תלמידים שלקחו את כדורי הדמה עברו מבחנים בהצלחה גדולה יותר מחברים לספסל שלא לקחו כדורים. ההפרש היה של למעלה משבעים אחוז...

וכאן נשאלת השאלה - האם הסטודנטים שלא לקחו כדורים לא ידעו את התשובות שנוטלי הכדורים ידעו? חייבים לומר שכולם ידעו אותו דבר, אם כן מה עצר אצל הסטודנטים שלא קיבלו כדורי דמה **מלהפיק את הידע שבתוכם?**

מתברר שקיים בתוכנו "מחסום" נפשי, שכשעוקפים אותו מתגברים על כל העכבות. המחסום הזה הוא שלילי מבחינתנו. העקיפה שלו היא המעשה החיובי.

למה המחסום הזה קיים אצל כל בני האדם?

לפני שענינה על השאלה הזאת, נזכיר שישנה דרך נוספת לעקוף את המחסומים שבתוכנו, קצת פחות נעימה: אלכוהול וסמים. שני אלה משחררים את המחסומים ונותנים לנו להרגיש את העצמה שלנו. בהשפעתם אנחנו עושים מעשים שלא היינו עושים בשגרה. אבל בכן בדיוק טמונה הסכנה הגדולה. בהשפעת מסירי המחסומים הללו חושב לו האדם שהוא יכול לנסוע במכונית במהירות וקפתת את הסיבוב בכיף, והתוצאה היא עשרות תאונות עם פצועים והרוגים ספוגים אלכוהול וסמים.

מתברר שהמחסום הזה הוא גם טוב וגם רע - בדיוק כמו "עץ הדעת". הוא עוצר את האדם מלעשות מעשים שהוא חושב שהם ביכולתו, אבל באמת הם לא. השאלה איא כיצד להפעיל את המחסום כך שיחסום את היכולת שלנו רק במקרים הנכונים, אך גם יסור מדרכנו כדי לאפשר לנו לפעול במלוא עצמתנו כשאנחנו נצרכים לכך.

המודעות ל"מחסום" היא חצי מהדרך לגאולה. לא צריך "כדורי דמה" לרמות את המחסום שלנו עצמנו. פשוט נלמד על היכולות המודרהקות שלנו ונעצים אותן.

ארבע כוסות, פלסבו וגאולת העתיד

הרב שמואל אליהו

לפעמים אנחנו מרגישים חסומים. לא מצליחים להסתדר בזוגיות, לא מצליחים בעבודה, בחינוך הילדים. אומרים לנו שלחשוב מחוץ לקופסה זה טוב. אבל לא הסבירו לנו מי שם את הקופסה הזאת שחוסמת אותנו מלחשוב פתוח, ואיך יוצאים מהקופסה? חג הפסח הוא חג האביב שבו הכל מתחדש, גם המחשבות. הארי"ז ז"ל אומר ששתיית ארבע הכוסות היא לצורך "גאולת הדעת". פסח הוא הזמן שאפשר וצריך להוציא את הדעת מהמצרים שלה

מהו ה"פלסבו" ואיך הוא מרפא?

על מנת להבין טוב יותר את המושג הזה, כדאי לעיין בסדרת מחקרים שנערכה בעשר השנים האחרונות על תופעה מעניינת מאוד, "אפקט הפלסבו" - תרופות דמה שנתנים לחולה להרגיע את כאביו. אין בתרופות הללו שום חומר פעיל. המחשבה של החולה כי נתנו לו תרופה רבת־עצמה מעליחה לגרום לו בדרך כלשהי הקלה מהכאב. כדורי הדמה הללו מספיעים על שלושים אחוז מהחולים לפחות. וככל שהחולה מאמין יותר בפעולתם, כך גדולה יותר מידת השפעתם, עד לשיעור של שבעים אחוז ויותר.

תרופות הללו אינן משפעיות רק בהתמודדות עם כאב אלא גם בריפוי ממשי - גם מחלות עור מתרפאות כשמורחים על היעור משחת פלאים שאין בה יותר מרגרינה רגילה. גם מחלות קשות יותר כמו מחלות לב וסרטן תתרפאו בעקבות שימוש בתרופות הדמה. המחקר גילה כי ה"תרופות" הללו גרמו למוח להפריש חומר שיקל על הכאב ו/או יפא לפי הצורך. התברר שכאשר מצליחים לחשוב נכון, הגוף מפיק חומרי הרגעה ואפילו חומרי ריפוי!

הכדורים הללו יכולים להשפיע כמעט על כל חיינו

השפעתו של הפלסבו אינה רק בתחום הרפואי. במהלך המחקר התברר שהשימוש בפלסבו יכול להשפיע כמעט על כל תחום בחיינו. אין כמעט תחום שנחקר ולא מצאו בו השפעה של כדורי הדמה. הם יכולים לסייע בהפסקת עישון, להביא להישגים בספורט, ואין שני להם בתחום השיווק והפרסום. הכל יכול להיעשות אם תצליח לשכנע את הקונים כי הבגד עם המותג עושה אותך יותר יפה, המזרן הוא בעל סגולות רפואיות, והמשקה אי הבושם עושה אותך מיוחד.

מהו המחסום שעוצר אותנו?

אחת ההשפעות היותר מעניינות הייתה בתחום הלימודי. התברר כי לכדורי הפלסבו יש השפעה מוחצת על הידע. במחקר שנעשה באחת האוניברסיטאות התגלה כי תלמידים שלקחו את כדורי הדמה עברו מבחנים בהצלחה גדולה יותר מחברים לספסל שלא לקחו כדורים. ההפרש היה של למעלה משבעים אחוז...

וכאן נשאלת השאלה - האם הסטודנטים שלא לקחו כדורים לא ידעו את התשובות שנוטלי הכדורים ידעו? חייבים לומר שכולם ידעו אותו דבר אם כן מה עצר אצל הסטודנטים שלא קיבלו כדורי דמה **מלהפיק את הידע שבתוכם?**

מתברר שקיים בתוכנו "מחסום" נפשי, שכשעוקפים אותו מתגברים על כל העכבות. המחסום הזה הוא שלילי מבחינתנו. העקיפה שלו היא המעשה החיובי.

למה המחסום הזה קיים אצל כל בני האדם?

לפני שענינה על השאלה הזאת, נזכיר שישנה דרך נוספת לעקוף את המחסומים שבתוכנו, קצת פחות נעימה: אלכוהול וסמים. שני אלה משחררים את המחסומים ונותנים לנו להרגיש את העצמה שלנו. בהשפעתם אנחנו עושים מעשים שלא היינו עושים בשגרה. אבל בכן בדיוק טמונה הסכנה הגדולה. בהשפעת מסירי המחסומים הללו חושב לו האדם שהוא יכול לנסוע במכונית במהירות הלקחת את הסיבוב בכיף, והתוצאה היא עשרות תאונות עם פצועים והרוגים ספוגים אלכוהול וסמים.

מתברר שהמחסום הזה הוא גם טוב וגם רע - בדיוק כמו "עץ הדעת". הוא עוצר את האדם מלעשות מעשים שהוא חושב שהם ביכולתו, אבל באמת הם לא. השאלה איא כיצד להפעיל את המחסום כך שיחסום את היכולת שלנו רק במקרים הנכונים, אך גם יסור מדרכנו כדי לאפשר לנו לפעול במלוא עצמתנו כשאנחנו נצרכים לכך.

המודעות ל"מחסום" היא חצי מהדרך לגאולה. לא צריך "כדורי דמה" לרמות את המחסום שלנו עצמנו. פשוט נלמד על היכולות המודרהקות שלנו ונעצים אותן.

רק בני חורין אמתיים יצאו ממצרים

תמצית התהליך של יציאת מצרים הוא **העצמת האמונה ביכולת.** בני ישראל היו יכולים וצריכים לצאת ממצרים, הם רק לא האמינו שזה אפשרי. גם משה בתחילה לא האמין שבני ישראל יאמינו לו. בסוף הכל קרה.

המעבר הנפשי הזה הוא תנאי לכל התקדמות בחוצות הקדר המצרי לעיני המצרים הוא ראשי לצאת ממצרים. רק מי שאכל מצה לפני היציאה - יצא. רק בן חורין אמתי.

הכל קורה באופן זה. קודם אוכלים קרבן פסח ואחר כך ה' פוסח. קודם הגברים נכנסים למים של יום סוף, ואחר כך הוא נקרע. קודם כל גאולת הנפש ואחר כך המעשה. קודם כל הנשים מכינות את התופים באמונה, אחר כך באה השמחה הגדולה כל היציאה ממצרים על יס סוף.

אם לא תהיה בן חורין - בסוף תחזור למצרים

הקב"ה מסביר למשה שאחת הסיבה שבגלה צריך לתת עשר מכות למצרים, ולא גומרים עם פרעה במכה אחת - צריך להעצים את הנפש, להעצים את האמונה, את הביטחון. יציאת מצרים אינה יציאה מגבולות המלוכה המצרית. אז זה אפשר לעשות ברגע. העיקר הוא להוציא את הגלות מהנפש של העם.

אם הם יישאבו ב"גלות הדעת", הם יחזרו למצרים אחרי התפתרדות הראשונה שתהיה להם במדבר. גם כך נזכרים בני ישראל מדי פעם בעורבה רבה במצרים ורוצים לחזור לשם. הם נזכרים בבצלים, בשומים ובקשואים של מצרים. יש רגעים שהם כמעט נותנים ראש וחוזרים למצרים. בסופו של דבר הם מצליחים להתגבר על הנוטיה לשוב למצרים ומגיעים לארץ ישראל. יכולת ההתגברות על הנטייה החזקה התגבשה בתהליך ארוך של "גאולת הדעת" שקדם ליציאה המעשית.

אפקט הנצאבו

אי אפשר לסיים בלי להזכיר את הכדורים ההפוכים מהפלסבו. הם נקראים "נצאבו". גם הם כדורי דמה, רק שעליהם מסופר שהם מחלישים את האדם וגורמים לו לחשוב שהוא חדל אישים ונטול כישרון.

כדורים מסוג זה אכלנו במשך אלפיים שנה. זו הגלות. כל יום בלענו חפיסות שלמות מהכדורים המחלישים. "וּפַחְדָּךְ לֵילָה וְיוֹמָם וְלֹא תַאֲמִן

שמור על הארץ הזאת

תמלול מלא ראשון של המפגש בין ראש הממשלה לאבלים - משפחת בן־ישי ומשפחת פוגל. מפורסם במלאת שלושים לרצח

לי בן־ישי, אמא של רותי הי"ד: נולדתי בתונים, אחר כך עברנו לצרפת. גדלנו בבני עקיבא ובאנו לארץ עם הרבה מאוד אידיאלים, של ארץ ישראל, של תורה. הקמנו ברוך ה' משפחה עם תשעה ילדים. רותי היא הבת השנייה שלנו. היא הזקוקה של המשפחה. היועצת שלנו. המדריכה שלנו. הם היו בגוש קטיף – ניתקו אותם משם. עברו לאריאל, אחר כך החליטו לעבור לאיתמר כי אחיי החל ללמוד בישיבה כרב.

ראש הממשלה: מתי הם עברו?

עלי: לפני שנה וחצי. אנחנו כל כך כל כך כואבים, אבל הכאב לא מוחק את האהבה שלנו לארץ ישראל. לעם ישראל. זה לא מוחק. אנחנו יודעים שלעם ישראל יש היסטוריה קשה, ואף פעם לא חושבים שזה יגיע גם אלינו. זה לא נכנס למודעות. אנחנו עכשיו מפורקים, אבל אני יודעת שבשביל תמר, בשביל רועי, בשביל ישי, אנחנו נחזיק מעמד. לקחו שלושה ילדים – השאירו לנו פיקדון של שלושה ילדים. ניתן להם ה'כל. נמשיך את הגדלות של אחיי ורותי. הם היו אידיאליסטים גדולים. נמשיך בעזרת ה'. שהקדוש ברוך הוא ייתן לנו כוחות. יש לנו אנשים מהדימים מסביבנו. אזדוי ראש הממשלה, תשים לב כמה העם אוהב את הארץ הזאת (בוכה), אנחנו באנו מחוץ לארץ בשביל הארץ הזאת. זו ארץ חיינו. אנחנו לא יכולים להיפרד ממנה. אי אפשר להיפרד ממנה. אם כשאנחנו יושבים בארץ אנחנו משלמים בכל כך הרבה קרבנות – אם נצא, כמה קרבנות ניתן? אנחנו מבקשים – תשמור על הארץ הזאת. יש עם נפלא שמוכן לתת הכל לארץ הזאת.

ראש הממשלה שואל פרטים על ישי, האח הקטן, שלא נמצא בבית האבלים אלא בידי מטפלת. נתניהו שואל אם ישי כבר מדבר. הנוכחים משיבים בשלילה. כמה מילים וזהו. רק בן שנתיים וחצי. ישי הוא שנצפה בליל הרצח מנסה 'להעיר' את אביו. 'אבא, תקום' הוא קרא לו. ראש הממשלה שואל גם על רועי בן השמונה, שנוכח בחדר.

עלי: רועי מככב בכל התמונות של הגירוש מגוש קטיף. הוא היה בן שנתיים, הילד הכי יפה, עם תלתלים צהובים. עכשיו הוא מככב בדרך אחרת. (שואלת את רועי) רוצה להגיד משהו לראש הממשלה, ממי? מרגע מינענע בראשו לשלילה. הבת תמר (12) דווקא מעוניינת לומר משהו, אבל מצליחה לומר רק 'כדאי שתעשה משהו ומהר'. כולם בוכים.

אליחי בן־ישי, אח של רותי הי"ד: לי דווקא יש משהו להגיד. זה נותן לנו נקודת מבט טובה מאוד לראות עם מי יש לנו עסק. בנאדם שמסוגל להיכנס לבית ולרצוח ילדה בת חודשיים – זה מבהיר היטב עם מי יש לנו עסק. אפשר לנסות לפתור את זה בדרכים עקיפות, אבל זה לא יעבוד. אלו לא אנשים שאפשר לדבר אתם.

ראש הממשלה: אלו לא אנשים. אלה מפלצות.

תמר: ואתה לא מצליח להתגבר עליהם?

ראש הממשלה: אנחנו לא טיפשים, ואנחנו יודעים עם מי יש לנו עסק.

תמר: ממה יש לך לפחד? אמריקה תעשה לך משהו?

ראש הממשלה: הם רוצחים ואנחנו בונים. אנחנו נבנה את הארץ שלנו.

הלל בן־ישי, אח של רותי הי"ד, מתגורר ביישוב קידה: תנסה את העם הזה. תראה כמה העם הזה חזק. כל מבצע שתעשה בלבנון או בעזה העם הזה ילך אחריך. אז תנסה את העם! תראה את הכוח שלו. אתה חייב להאמין בעם שלך. אתה ראש הממשלה. תאמין גם שיש כוח לאמירות שלך (נתניהו מהנהן). אם תאמר שקידה ואיתמר הם הבית שלנו – [זה ישפיע]. צריך לומר את זה בפה מלא מול כל העולם. לא צריך להתבייש מאף אחד. התפלפלות של מילים, 'שתי מדינות לשני עמים', זה לא שייך. צריך להרים את הגאווה הלאומית. אני אומר לך – רוב העם יהיה אחריך. אתה חייב להרים את הגאווה שלנו. היום אתה כאן מנחם אבלים, אבל מחר תנאם נאומים אחרים. ניכרים דברי אמת. אם תאמר שזו ארץ חיינו – לאט לאט זה שיפיע גם על העולם. אין לי בכלל פרסקפטיבה ולך יש. ברור שחייבים לרצות את אמריקה ולשלם מס שפתיים, אבל שבענו כבר ממס שפתיים. צריך להתחיל לדבר דברי אמת. דברים כנים לאומה.

ראש הממשלה: אתה חושב שאני לא חושב שזו ארץ אבותינו?

הלל: אלא ש...

ראש הממשלה: אין לי 'אלא ש'.

הלל: יש את נאום בר־אילן, למשל.

ראש הממשלה: זו ביעה אחרת, אבל דע לך דבר אחד – אומרים שארץ ישראל נקנית בייסורים, אבל לא חשבנו שיהיו ייסורים כאלה. ייסורי גיהינום, ייסורי תופת. יש בשכול דרגות של גיהינום. יש דרגה של ייסורים שהלהבות אופפות. של אחים ושל ילדים ושל הורים שנרצחו. קשה לדעת מה מייסר יותר. מי שעשה זאת אינם אנושים. אלו מכונות רצח שאיבדו צלם אנוש. צריך להילחם בהם.

אליחי: אני עכשיו בצבא, בנח"ל. אני יודע שבמקרה שנתקלים באנושים כאלה הם מבצעים איזושהי תנועה חשודה – הורגים אותם. אם יצא מכפר פיגוע כזה – צריך לחפוץ את הכפר. אם יצא פיגוע מחוואר – תהפוך את חוואר, שידעו שבפעם הבאה שהם יוציאו פיגוע מהכפר הם ישלמו על זה ביוקר. לעצור את מי שעשה זאת אינם אנשים. אני לא חושב שאמריקה זו הבעיה. אני רוצה לחשוב שברגע שרוצחים משפחה, חמש נפשות, לא עומד מול העיניים השיקול הזה, 'אמריקה'.

חיים פוגל, אבא של אודי הי"ד: אדוני ראש הממשלה, אני מבין את הבחור הצעיר הזה, זה כואב לו. יש לו גם את האבל האישי שלנו, שהוא שלנו בצורה ברורה. הבן שלנו, הבת שלהם, הנכדים שלנו. הם גורשו מגוש קטיף, לא כמו ילדי היעודדים הזרים אבל המעשה הזה גרם לכולם, גם לי, גם לחברי השרים, להגיד 'עד כאן'. אמרתי אתמול – באים ומגנים אותנו, מכנסים את מועצת ביטחון. אין להם זמן. רצים למועצת הביטחון על הפשע הנורא שבנינו כמה בניינים ביישוב זה או אחה. לזה הם רצים, אבל כשרוצחים משפחה, את הבנים היקרים שלכם, אז זה בסדר. ולכן אנחנו בונים. הם רוצחים – אנחנו בונים.

ירון פוגל, אח של אודי: אבל לא צריכות להיות עוד רציחות כדי שנבנה. צריך לבנות, נקודה. כי זו הארץ שלנו, שלנו. צריך לומר לברק אובמה 'זו הארץ שלנו, לא שלך'. נגמרה הגלות, אנחנו באבולה. אנחנו לא צריכים לדפוק חשבון לאף אחד. כמו דוד שבא לגלית עם מקלות ואמר 'אני בא אליך בשם ה'' – בשם ה' אנחנו בא. אח שלי דצ'ק, אחרי שגירשו אותו מגוש קטיף, פטרו אותו משירות מילואים. הוא אמר 'לא מעניין אותי, אני רוצה להתגייס'. הוא אמר: 'מה, זה הצבא שלכם? אני הולך לצבא בשביל עם ישראל'. אנחנו בא בשביל עם ישראל. לא צריך שימותו עוד אנשים כדי שיימבנו. מה יעזור שייבנו רחוב על שם אודי פוגל? אח שלי לא נרצח בגלל שקוראים לו אודי פוגל, אלא בגלל שהוא יהודי בארץ ישראל.

ראש הממשלה: בארץ הזאת יושבים יהודים 4,000 שנה. מאז שבא אברהם אבינו. ב־130 השנים האחרונות היהודים חוזרים ביתר שאת לארץ. יישבנו את הארץ גם כך, אבל מאז שהחלו התהקפות טיפין טיפין בסוף המאה ה־19, ואחר כך במאה העשרים בשנות ה־20 וה־30, אמרו אז שבנוסף ליישובים הקיימים, אנחנו נבנה גם כמענה. ככה נהגו גם בשנות ה־30. זה לא תחליף למה שאבד, אבל זה מסר. הם חושבים שיעקרו אותנו, ואנחנו אומרים: לא רק שלא תעקרו, אלא שנוסיף עוד.

הרב יהודה בן־ישי (אבא של רותי): אני חושב שראש הממשלה יודע את האמת. מהמקום שבו הוא נמצא אנחנו לא צריכים לספר לו מהי האמת. אנחנו באים לחזק אותו. אנחנו באים לומר לו שהעם הזה מלא טוב, מלא ברכה ומלא הצלחה, אנחנו רואים שהכוחות שלו באים ממקום פנימי מאוד, נפשי, נשמתי. החתן שלנו עסק בחינוך. אני עוסק בחינוך. באים חבר'ה, ותוך זמן קצר מגלים את הזהות, את האמת, את הטוב. הם הופכים להיות בעלי עצמה אדירה. אודי, החתן, ה' יקום דמו, היה מוכן להתנדב לכל דבר. אנחנו צריכים למצוא את הדרכים להצמיח את הכוחות האלה. בכל העם הם קיימים, הם מזומנים. אלפיים שנה היהודים חלמו שתהיה להם מדינה, שיהיה להם ראש ממשלה. כשראש ממשלה אומר משהו – זה בונה משהו. זה מסר חינוכי ממדרגה ראשונה. זו לא רק פוליטיקה. זו יכולה להיות אמת צרופה שמסוגלת לעורר את הכוחות הכי גדולים שבעם. אבא לא ידע כמה הוא משפיע על הילדים שלו. יכול להיות שפן שראש ממשלה לא ידע עד כמה הוא יכול לרומם את העם לפסגות אדירות. באנו להגיד לך – חזק ואמץ. אנחנו נהיה ביסודות שלנו, בצער שלנו, נתבבר, אבל המקרה הזה נתן לנו את ההזדמנות לומר לך את זה. תגרשי שאתה חזק ושאתה יכול לחזק. העם מצפה ממך שתחזק אותו. אנחנו דור של הרבה פסקות. העבודה החינוכית הגדולה היא לעזור להגיע לדברים ברורים, אמתיים. ככה הייתה המשפחה הזאת שהלכה. כה פעלו באמת וביושר, הסתפקו במועט אבל עשו כל כך הרבה. עם ישראל מלא באנושים כאלה. לך בכוחך זה – זה מה שאני יכול להגיד.

ראש הממשלה לוחץ את ידיו של הרב בן־ישי מבלי לומר דבר.

ראש הממשלה: מעשה הרצח באיתמר הוא רק אינדיקציה. אם היו יכולים היו רוצחים את כולם. את כל העם הזה. אלו שהיו שם, לו רק היו יכולים, היו רוצחים את אחרון היהודים. הם לא רבים אתנו על פיסת ארץ כזאת או אחרת – הם רוצים לחסל את הקיום של כולנו. הם מחנכים את עמם להסתה. אבו־מאזן צלצל אליי והבעיר צער על האירוע. אמרתי לו – זה לא מספיק. תגיד לעם שלך. אני יודע איך הם מחנכים. אני יודע איך אנחנו מגיבים למעשי רצח מקרבנו. אין כל כך הרבה. הם מדברים שלום בחוץ אבל לצערי מחנכים להפך מכך. אנחנו נגיד את זה ובהיר זאת ונחדד זאת. ידנו מושטת לשלום, אבל אי אפשר להתעלם מהמציאות. אני רוצה שתדעו שאני לא שוכח את זה אפילו לרגע.

לגבי הארץ אין ויכוח. לגבי הקשר בינינו לבין הארץ, אני לא רוצה לפגוע באף אחד, אבל אני חושב שאני יודע עליו לא פחות מכם. אנחנו נתפוס את המרצחים ונמצה אתם את מלוא חומרת הדין. אני אומר לכם. אם זה ייקח לנו יומיים או שבועיים או חודשיים – אנחנו לא נפסיק.

מישהו מתריס: ואחרי כמה זמן שתחררו אותם.

ראש הממשלה: אני לא משחרר. להפך. לא קל לעמוד מול כמעט כל שבח? יש לי בן בן 16, פעם הייתי אני מלמד אותו, היום הוא מלמד אותי. אנחנו לוקחים שעה וקוראים בתנ"ך. זה לא בידיור ולא בשביל הציבור. אני מספר לכם פה כי אנחנו מדברים על דבר. מנהיג צריך לחשוב כל הזמן, אבל צריך את המנוע, והלב הוא המנוע. אני קורא את הדברים בתנ"ך, זה מסביר הכל. הגעתי למסקנה שאנחנו צריכים להחזיר את העניין הזה לחינוך הילדים שלנו. אתם מקבלים את זה בבית ובמערכת החינוך שלכם, אודי הנחיל את זה לאחיים, כולכם שאבתם מהבאר הזאת, אבל יש לו דור שלם שגדל שלא מכיר את זה. סבי הכיר את זה. הרב קוק הספיד את סבי. בכי קיבל את זה, אני קיבלתי גם הילדים שלי איכשהו, אבל לא כולם מקבלים את זה. אתה מדבר על הלב, ובאמת במוח אנחנו מטפלים לא רע, אבל הלב הוא הפרוקס הגדול, כי אחרת לא היינו פה, היינו בצרפת (מצביע על ההורים של רותי). אתם בחרתם להיות פה, אני יכולתי להיות במקום אחר. למה אנחנו פה? בגלל השעה הזאת כל שבת. בגלל מה שכתוב בספר ההוא. אפשר לחבוש כיפה או שתהיה לך כיפה הגל, יש כל מיני קולות וכל מיני דרישות, וזה לא קל, אבל אני לא משחרר.

יוחאי, אח של רותי: אני עובד כעשר שנים במערכות ביטחוניות. במסגרת עבודתי אני יודע שיש טכנולוגיות מדהימות ומבצעים מתוחכמים, דברים שאי אפשר לדבר עליהם, ואני מכיר רק את קצה הקרחון, לא כמוך. יש גם דברים דברים שבהם אנחנו מובילים בעולם כולו, אבל כל הדברים המטריפים שאנחנו עושים הם כלום, כי בסופו של דבר אם אין רוח מאחוריי הדברים – זה לא שווה כלום. אפשר לעשות את הדברים הכי מתוחכמים בעולם, אבל זה לא יעזור. לכן חשוב מאוד לחזק את כוחות התורה בעם ישראל. הרב קוק כותב ב'אורות' שכל המדע הוא רק קצה הקרחון, אבל הדברים נובעים מתוך חכמת הקודש הפנימית.

ראש הממשלה: מוח זה לא מספיק. העם שלנו, אי אפשר להסביר את זה, את החזרה שלנו לארצנו ושהדפנו אויבים גדולים מאתנו. מה שאתה מדבר עליו, התעשייה הזאת, המדע, שגם לא אין הסבר ברור, גם זה בא מהלב. יש כוחות שלעתים הם נגלים ולעתים חבויים. אתה יודע מה אני עושה כבים, או לא תהיה כיפה בכלל, אבל אם זה כל ילד וילדה בישראל צריכים להכיר. אם יכירו – הכל מסודר, תאמינו לי. זה לא יפתור אותנו מבעיות העולם הזה, שלוחץ את היהודים כבר אלפי שנים, אבל אם יש גם את המוח וגם את הלב – לא אלמן ישראל. אז זה אני יכול לומר באמונה עמוקה. התפקיד שלנו (מצביע על הונכחים) הוא לבנהיל את האמונה הזאת. אתה אומר שמחשבה בלי רוח לא שווה הרבה, ואני מסכים ומוסיף שגם רוח בלי מחשבה היא דבר שמסוכן לעם.

אליחי: מה תתכנן בעקבות הרצח חוץ מלבנות ולתפוס את מי שרצח?

ראש הממשלה: לבצר את הכוח של עם ישראל. כל הקרקע זזה מסביבנו מהודו ועד מרוקו ברעש עצום, צריך להחזיק בארץ חזק. יש לנו עוד אתגרים גדולים מאוד. זאת התכנית. מה הייתה התכנית שלנו פעם? לא הייתה לנו תכנית. היינו עם נעדר כוח, נעדר ארץ, נעדר מדינה, נעדר צבא, נעדר כלכלה. לקבץ את הברזל, לקבץ את הלב, בשביל זה צריך הרבה כוח.

אליחי: ואיך מקבצים את העם? איך הופכים אותו לברזל מקובץ?

ראש הממשלה: השעה הזאת שאני עושה בשבת, היא מקור הכוח, ויש עוד דברים. כשסבא רבא שלי בא לכאן ב־1896, הוא לא שאל מה התכנית, הוא פשוט בא לחולות של ראשון־לציון. אחר כך בא הסבא רבא מהצד של אמא שלי, הוא היה תלמיד ישיבה. הם המתינו לרכבת יחד עם אחיו הצעיר יהודה, ובאה קראתם קבוצה של חולצים שזיהו תלמידי ישיבה ובאו להרוג אותם. הוא הסתיר עליהם ואמר לאחיו הצעיר לברוח. הם הכו אותו באלות עד זוב דם. הוא שכב שם בבוץ ובשלג אבל לפני שאיבד את ההכרה, כן סיפר אחר כך, הוא אמר לעצמו – איזו בושה שצאצאיו של דוד המלך יצאצאיהם של המכבים מתבוססים פה בבוץ. הוא התחייב לעצמו שאם יישאר בחיים ילך לארץ ישראל ושם יקים את ביתו. הנסיבות השתנו, אנחנו צריכים לבנות את הכוח.

> **"ת** נסה את העם הזה. תראה כמה העם הזה חזק. כל מבצע שתעשה בלבנון או בעזה העם הזה ילך אחריך, אז תנסה את העם! אם תאמר שזו ארץ חיינו - לאט לאט זה ישפיע גם על העולם

משיחו המהאזינים מאמץ את הקריאה של הסבא של נתניהו גם לימינו: אוי איזו בושה. כמה שפלים ועלובים אנחנו.

ראש הממשלה: אבל אז כשהבו אותו, לא היה מי שימצא את החולצגנים האלה. לא היה מי שימצה עמם את הדין. לא אמרנו שאם נקים מדינה נוכל למנוע התקפות על היהודים, גם הרצל לא אמר. הוא רק אמר שהיהודים יוכלו להתקיף בחזרה. הוא רק אמר שצריך לבנות צבא. לצבר כוח כדי להגן על היהודים. זה ההבדל היחיד בין מה שקרה לסבא שלי למה שקרה לכם. היום יש מדינה שיכולה להכות בחזרה.

ראש הממשלה קם לצאת, ומחבק לפרידה את אבא של אודי, את אביה של רותי ואת האחיים.

תודה רבה למועצה איזורית שומרון

ניקיון הגבורה

יוחאי בן־ישי, אחיה של רותי פוגל הי"ד

מאז הלווייה עדיין מההדהת בי הקריאה "התנערי מעפר קומי" שקראתי אחרי מותי ומשפחתה. כשקפתי אחרי השבעה, החלו המחשבות להתרוצץ בתוכי – כולן מעורבות זו בזו. אחת המחשבות הייתה שאלה שהחלה להטריד אותי ומאז מקננת בי דרך קבע: איך זה שמדינת ישראל אינה מגיבה בתקיפות נוכח אירוע נוראי שכזה? מדוע קברניטי המדינה אינם עוצרים לרגע את סגרת החיים כאן, מכריזים "על אירוע כזה איננו יכולים להמשיך בסדר היום" ועושים מעשה?

נכון, אני יודע ומאמין שבסתר המדינה עושה לא מעט – בחשכת מערבים, במעבר מבוקשים ובהפעלת כל האמצעים לאיתור המפגעים ושולחיהם. אבל ישנה גם חשיבות לתגובה גלויה ופומבית, חדה כתער וברורה שאינה מותירה ספקות, וחזקה יותר מאלף מילים.

נראה שמדינת ישראל אלופה בהרתעה מול מדינות במעגל הראשון והשני. נדמה שבאופן שהוא אולי הפוך ממה שאנחנו רגילים לחשוב – ככל שהגוף העומד מול המדינה גדול יותר, כך קל לנו יותר לייצר מולו כוח הרתעה. מערכות הביטחון מצליחות לייצר מערכות צבאיות בחזית הטכנולוגיה העולמית – די אם ניקח דוגמה מהשבועות האחרונים – שתי טכנולוגיות בסדר גודל עולמי ואפילו היסטורי כמו 'מעיל רוח' ו'כיפת ברזל' שבאו לידי מימוש מבצעי באופן מדהים.

אבל איך זה שעם שיא הטכנולוגיה עדיין לא הצלחנו להתמודד עם "מפגע בודד" או כמה כאלו, שמחליטים לבצע פיגוע אימה? והשאלה הקשה איננה למה או איך הם עושים את זה, אלא איך הם מעזים?

הם מעזים כי אנחנו נותנים להם להעז.

התחושה שלי היא שחוסר היכולת לייצר את ההרתעה הנדרשת, קשור כמובן לאמונה בצדקת הדרך ולתמיכה של אומת העולם. אבל מעל לכל היא קשורה בנקיות וביושר. מי שנוהג ביושר וחי את חייו ביושר אישי ולאומי ובניקיון כפיים, תהיה לו היכולת הנפשית לא להיות מבולבל, ולהודיע לעמו ולעצמו ש"אינני יכול לעבור על זה לסדר היום". כך יוכל לבצע מהלכים חזקים וברורים שייצרו את ההרתעה המיוחלת, וגם לא יהיה לו ספק פה יתמכו בו או לא, בפנים ובחוץ.

אינני רומז למישהו מוגדר. אני רומז לכולנו בכל המדרגות והשבלים להגיע לרמה של אדיר, שלא היה חונה בקניון אם היה הולך לפגישה ליד הקניון. זה המסר שלו, של יושר ונקיות, ועלינו לדבוק בו.

> **התחושה שלי היא שחוסר היכולת לייצר את ההרתעה הנדרשת, קשורה מעל הכל בנקיות וביושר. מי שנוהג ביושר וחי את חייו ביושר אישי ולאומי ובניקיון כפיים, תהיה לו היכולת הנפשית לא להיות מבולבל**

סער החינוך

בתפקידו העכשווי הוא יושב על ברז מבחני הבגרות - ואכן נרשמה עליה באחוזי התלמידים הזכאים לה. מצד שני יהיו מי שיטענו שהידע של התלמידים דווקא פוחת ■ החזיר את התלבושת האחידה, אבל מאידך גיסא הרושם הוא שמעמד המורה בישראל עדיין בקאנטים ■ מה תאמרו על מי שהחל את דרכו הפוליטית כרכז ארצי של נוער התחיה, ובתפקידו העכשווי, לאוזניהם הנדהמות של אנשי השמאל, הכריז שמעתה יסיירו תלמידי ישראל גם בחברון, אבל, מכיוון הפוך, עמד לצדו של ראש הממשלה בהצהרתו 'שתי מדינות לשני עמים' ■ **שר החינוך גדעון סער** מזמין אותנו לשאול אותו מה נשתנה

הדס בן־ארי

בבחירות המקדימות האחרונות לביכוד הגיע גדעון סער למקום הראשון בפער עצום, והוצב ברשימה מיד אחרי ראש הממשלה. הנתון הזה מעיד על הפופולאריות הגדולה שלה זכה אי, ככל הנראה בעיקר בשל היותו בקבוצת מי שכונו 'מורדי הליכוד' בעת ההנתנתקות. מצד שני, מאז עברו לא מעט מים בירדן, בתפקידו כשר סער קצת שינה כיוון. האם התנהלותו השקטה והציוניתית בעת ההקפאה הראשונה וביזמת ההקפאה השנייה, וגם בעניינים מדיניים אחרים תפגע בו בקלפי בבאה? 'ימים יגידו.

כדי לאזן את התמונה ראוי להזכיר שדווקא סער קבע יום מיוחד לזכר גוש קטיף במערכת החינוך הדתי ואף השתתף בעצמו באירועי היום ההוא. גם את חידוש חידון התנ"ך למבוגרים, לאחר יותר משלושה עשורים של הפסקה, יש לזקוף לזכותו. ולדברי העורדים הפרלמנטרים אף הגדיל משמעותית את התמיכה התקציבית בישיבות הגבוהות הציוניות. חוץ מעניין ביקורי התלמידים במערת המכפלה, מדברים בלשכתו גם על הגברה משמעותית של כל תלמידי מערכת החינוך לירושלים. בחזונו הם אמורים לבקר בה לפחות שלוש פעמים בין כיתה א' לי"ב.

אנחנו סובלים מפרפקציונים

החברה הישראלית אינה חברה שצריך להסביר לה למה החינוך חשוב. בלי חינוך נכון חברה לא יכולה לצמוח לשום מקום. ובכל זאת אי אפשר להשתחרר מהתחושה ששנים ארוכות העסק הזה קצת תקוע. כשמבקשים משר החינוך הסבר לתחושה הזאת, שאמנם נולדה הרבה לפני תקופת כהונתו, נראה שהוא מבין היטב במה מדובר, ואינו עושה מאמצים להתגונן: "אני מניח שמקור התחושה הוא ההישגים שלנו שלא מספקים אותנו אף פעם" – הוא ממקד את הבעיה לתחום החינוכי – "אנחנו כישראלים, כיהודים, יודעים שאנחנו יכולים להגיע להישגים גבוהים יותר מהנוכחיים. זוהי תכונה שמאפיינת את העם היהודי – הצטיינות בלימודים, ואהבה לחינוך ולהשכלה. במובן הזה צריך לשאוף גבוה. בנוסף, אכן היו שנים של העדר התקדמות במערכת, ובמובן הזה התחושה מוצדקת".

האם בעיניך משרד החינוך הוא סָפַּ שירות או שתפקידו גם להתוות דרך חינוכית אידיאולוגית?

"משרד החינוך צריך להתוות דרך, לקבוע סטנדרטים וכמובן לפקח. במציאות שלנו משרד החינוך הוא גם גורם מבצע, אבל לדעתי צריך לחתור יותר להתוויית דרך ומדיניות". כדוגמה לעיסוק בקביעת מדיניות מציין השר סער את חלוקת שעות הלימוד בתחומים השונים – הכוונה היא לקבוצה כמה מתוך שעות הלימודים יעסקו בידע, כמה יוקדשו לערכים ולחינוך וכדומה, אך הוא מודה שהאפשרות לעשות שינויים דרמטיים במערכת מוגבלת מאוד: "השינויים שאנו עושים הם בדרך כלל מינוריים כי הלימודים הם קבועים, אבל בכל זאת יש שינויים שמבטאים מדיניות. למשל, השנה החלטתי להמשיך בתגבור מקצועות תורניות ומורשת ישראל, לימודי יהדות וציונות. כשיש יעדים המערכת מקריינה לשטח – למנהלים, למורים, לרשויות המקומיות – מהם הכיוונים, ואנו רואים שהמערכות מתפקדות טוב כשהן מתכוננות על אותם יעדים".

סוגיה שעלתה לדיון הציבורי לאחרונה היא מה שמכנים 'לימודי הליבה'. מדובר בשורה של תחומים המוגדרים כמקצועות חובה בחוזרי מנכ"ל משרד החינוך ובהם למשל: מתמטיקה, תנ"ך, אנגלית, שפה, אזרחות. היכולת לאכוף בפועל את הלימוד של המקצועות הללו בכל בתי הספר היא מוגבלת מאוד. האמצעי הכמעט יחיד שאפשר לנקוט הוא השימוש במתן התקציב למוסד. השר סער מכיר היטב את המגבלה הזאת: "קיימת כיום התאמה בין אחוז הביצוע של לימודי הליבה לאחוז התקצוב של בתי הספר. בית ספר שמגיע לו 100% תקצוב ממשרד החינוך אבל הוא מחליט למשל לא ללמד אנגלית – לא יקבל את מלוא התקציב".

האם האכיפה הזאת אכן מתבצעת?

"כן. אנו רוצים שבאופן כללי כל אחד יבצע את חובותיו. אני לא רוצה להגיע אל המגזרים השונים בדרך של עימומים אלא על ידי הידברות ויראוזא. יש לנו הידברות עם הגורמים החרדיים. מי שהנחה ל'מעיין החינוך התורני' לעשות את בחינות המציב"ב הוא הרב עובדיה יוסף. דיברתי אתו, הוא נתן הנחיה כללית ואחר כך הדרגים המקצועיים ביצעו את השאר. כמובן שגם התאמנו את התכנים לציבור החרדי".

הציבור החרדי מוכן לקבל את לימודי הליבה בנוגע למשנה הציונית?

"אני לא מדבר כרגע על אידיאולוגיה כי אני לא בא לשנות אמונה וארחת חיים של אף זרם, זו לא מטרתי וזה מעל לכוחי. אנחנו מדברים כאן על ביצוע המינימום הנדרש מכל מי שמקבל תקצוב ממשרד החינוך. יש מקום אחד שהכנסת החריגה את ביצוע החובה הזאת והוא בישיבות הקטנות. אין עם חיוב של לימודים מקצועיים, ואנחנו מכבדים את החוק שהכנסת חוקקה".

מלוח וגיר ללוח וגירויים

הלוח והגירים, אולי תתפלאו, עדיין לא נעלמו כליל מכיתות הלימוד, אבל אמצעי המחמשה בהחלט עברו שדרוג מסוים. באמצעות ה"תִקשוב" – כך קוראים לזה במערכת החינוך המודרנית – מנסים לגייס כמה שיותר טכנולוגיות שנמצאות בשימוש היומיומי שלנו, החל מאינטרנט, מצגות, מקרנים ואפילו מסכי פלזמה ענקיים, לטובת הלימודים. במשרד החינוך בראשותו של השר סער בהחלט מתחדרים ב"תקשוב" כיעד חשוב לבכיתות הלימוד. היום יש כבר כעשרים בתי ספר ניסויים ברחבי הארץ שבהם יש למידה ביוזמת מחשבים אישיים לתלמידים, מסכי מגע ענקיים המחליפים את הלוחות שאנו מכירים, הדעות דוא"ל נשלחות להורים בזמן אמת ומהונות אלטרנטיבה לפתקי האיחור והנוכחה המסורתיים, וזוהי רק ההתחלה. זה עתה השיק השר סער את התכנית הלאומית להתאמת מערכת החינוך למאה ה־21, שבסופה יתנהלו כל כל בתי הספר בישראל. "השאיפה שלנו היא להכניס את החינוך לתקשוב. לא להפך", הוא מדגיש.

שר החינוך בעצמו, מתברר, מעביר בעצמו שיעורי אזרחות בבתי ספר שונים מדי פעם בפעם, וגם הוא מתמודד עם הצורך לשמור על הקשב של התלמידים בהתאם לשפה ולקצב שהם רגילים להם מהמחשבים והסמארטפונים שלהם: "אם רק אדבר בשיעור אזרחות על החקיקה בכנסת, החומר יישמע מאוד יבש. כשאני מקרין מצגת שמראה איך זה מתבצע בפועל – זה נראה אחרת. וזה גם גורם לתלמידים חלשים להיות מעורבים יותר בשיעורים. אנו רוצים שבעזרת הטכנולוגיה הילדים יוכלו לתרגל ברמות שונות בכיתה, שיקבלו כלים לגלישה נכונה, שההורה יוכל לקבל מידע על המתרחש בבית הספר, ושנשתמש בזה כל מנת לחזק את הקשר בין הלוטות להיות בחינות בינלאומיות לגבי התקשוב. אז מצד אחד אנחנו מחזקים ערכים 'שמרניים', כמו קריאה למשל, ויש לנו תכניות משמעותיות כבר מגן הילדים, כי השאיפה היא שהילדים יקראו יותר ויהיו פחות באינטרנט, ומצד שני – אנחנו מקדמים את התקשוב. זה לא משחק סכום אפס, זה קצת יותר מורכב".

בהקשר של בעיות קשב וריכוז – מה עמדתך לגבי הטענה שהשימוש בריטלין במערכת החינוך כיום הוא מוגזם, ולעתים קרובות 'קל על ההדק'?

"אני לא בקי ברמה כזאת שאוכל לתת תשובה רואיה. באחד הכינוסים עלתה הסוגיה הזאת ובקשתי לקיים דיון על בסיס נתונים כדי שאוכל ללמוד".

פני הדור

לפני היותו שר החינוך השר סער הוא אב לשתי בנות – הבכורה סיימה לא מכבר את בית הספר התיכון וכרגע עושה שירות לאומי לפני הגיוס לצה"ל, ובתו הצעירה תלמידה בחטיבת הביניים.

כאבא, מה אתה אומר על תרבות הפנאי שלנו כנוער?

בסבר פנים חמות, אך מחושב, עונה השר תשובה שלא תפיל אתכם מהכוראסה: "אני מוטרד. אני בהחלט מעורה ומזהה כיום חלל בחברה הישראלית בתחום הערכים והמידות".

איך זה קרה לנו?

"ראשית, בגלל המשיכה הגדולה של הנוער כיום לטלוויזיה ולאינטרנט. שנית, החברה היום היא לאין ערוך פחות אידיאולוגית מבעבר ואני לא רוצה להגיד 'לא אידיאולוגית' בכלל. אפשר לומר שבעבר היינו חברה אידיאולוגית עם זרמים שונים, אך כיום בעקבות השפעות מערביות, הילדים לא תמיד מקבלים אצלנו בבית את הערכים שאנחנו גדלנו עליהם. ולכן התפקיד של מערכת החינוך הופך ביניני לביתו חשוב וקשה יותר, בעיקר בהעברת מטען ערכי, ציוני, יהודי. זה עתה חזרתי מצרפת, מפָּגָש על החינוך היהודי במחוזותיהם. אמרתי להם שהחינוך היהודי אצלם הוא קריטי כי הוא מהווה סכר בפני התבוללות, אבל גם אנחנו כאן בארץ ישראל צריכים לחדד מהי המורשת שלנו. זה חשוב כי הנוער כיום חשוף לתוכן שהוא לא תמיד ערכי, בואו נגיד את זה בצורה הכי עדינה שאפשר, אז אנחנו צריכים לעשות מאמץ גדול יותר. ועוד לפני הצד הערכי – בצד של המידות. בחינוך הממלכתי יש עכשיו לימוד שנקרא 'מפתח הלב', לימוד של מידות כגון חברות, עבודת צוות, עזרה לחלש וכדומה".

אינטגרציה וממלכתיות

בשנה האחרונה ראינו את סוגיית השילוב בבתי הספר מתפרצת במלוא עוזה. בית הספר בפתח־תקוה (פרשת עולי אתיופיה), פרשת עמנואל ועוד. זה לא סוד שהציבור הדתי משקיע את מיטב כספו בחינוך הפרטי, ישיבות קטנות, ישיבות גדולות, אולפנות, עם פנימייה ובלעדיה. "אל תחרסו את החינוך הציבורי", השר מבקש, "אם אנחנו רוצים לחנך לחברה אחת שיש לה אתוס חברתי אחד, אנחנו צריכים ללכת בדרך של חיזוק החינוך הציבורי".

האידיאל הזה חשוב מאוד, אבל לא תמיד קל להורה להקריב בעבורו את חינוך ילדיו. יש אנשים שלא מרגישים שבית הספר הממלכתי באזורם מבין את צרכיהם, למשל הצרכים הדתיים, אבל לאו דווקא.

"בעיניי בית הספר הוא בית ספר. לבית הספר מגיעים מכל מיני בתים. היום אני יכול לומר שחיזקתי את החינוך הממלכתי־דתי, הוספתי לו שעות נוספות רבות כי ראיתי את הקושי להתמודד עם שילוב לימודי החול והקודש. אני חייב לשבח את העבודה שעושה אברהם ליפשיץ שאותו מיניתי למנהל החמ"ד. היום כולם מרגישים שהממ"ד עובר שינוי גדול מאוד. הוא הרבה יותר דינמי, יש הרבה יותר עבודה.

"היום אנחנו הרבה יותר זהירים באישור של מוסדות פרטיים שעלולים לפגוע במוסדות ציבוריים קיימים. גם בשהיו מקרים של מוסדות פרטיים שקיבלו תקציב מהמדינה אבל לא רצו לקבל תלמידים אתיופים, אמרתי להם: תחליטו – או לקבל תלמידים כמו כל בית ספר, או לא לקבל תקציב".

בהרבה מקומות התברר שבית הספר הפרטי שקם כאלטרנטיבה, גרם לבית הספר הממלכתי באותו אזור לשפר את עצמו בגלל התחרות.

"גם אם זה נכון בשוליים – יש קשר בין המצב הסוציו־אקונומי שממנו אדם בא ובין הישגיו. אם תבדל אוכלוסיות חזקות, ברור שיהיה פער בהישגים. משרד החינוך נותן לבית הספר כסף, הורה עשיר מוסיף עוד, ולוקחים את המורים ואת התלמידים הכי טובים; ומה בעצם קורה כתוצאה מזה? בחברה הישראלית, שיש בה הפערים הכי גבוהים בעולם המערבי – נוצרת הקצנה נוספת, הדבר הזה יגרור בתעיד פער בהכנסה וכן הלאה".

נוער 'התחיה' – עם 'עדכונים'

אפשר להגיד שאת ראשית דרכו הפוליטית עשה גדעון סער בהיותו תלמיד תיכון, כאשר היה הרכז הארצי של "נוער התחיה". מפלגת התחיה יציגה קול ימני מובהק, יהיה מי שיאמר קיצוני, שדגל בארץ ישראל השלמה, בימים שבהם לשמאל הייתה אחיזה כמעט בלעדית בשלטון.

סער כיהן כיו"ר הקואליציה בשנת תשס"ה בעיצומה של קבלת ההחלטה על התנתקות, אך היה ממתנגדיה הבולטים של התוכנית. הוא אף התפטר מתפקידו פעמיים, אך חזר בו מהתפטרותו לאחר בקשות מחלק מחברי סיעתו ובקשתו של ראש הממשלה דאז – אריאל שרון.

גדלת בנוער התחיה, היית מהמודדים בהתנתקות, והיום אתה לכאורה עומד לצדו של ראש הממשלה בכל מה שקשור להצהרות על שתי מדינות.

"אני לא אוהב את המינוח 'המודדים'", הוא נזעק, "הצבעתי נגד תכנית ההתנתקות, הצבעתי נגד גם כשהחוק עלה בוועדת החוק וגם במליאת הכנסת, אבל אף פעם לא הייתי מורד. הצבעתי לפי ההחלטה שהתקיימה במשאל חברי הליכוד וקראתי לחברים להצביע נגד ההתנתקות. יחד עם זאת אמרתי שכשליח אני אכבד את תוצאות משאל העם".

ובכל זאת היום אתה משמיע קולות אחרים.

"אני לא מסכים עם האמירה הזו – הזיכרון של הציבור הוא קצרצר; אני טוען שאפשר לבחון איש ציבור רק על פי הרקורד שלו. הרקורד שלי בנושא ההתיישבות הוא דוקא ברור מאוד ומדבר בעד עצמו. אני צוחק לפעמים כשאני רואה אנשים שהרקורד שלהם בנושאים הלאומיים הוא הפוך, אבל מסוגשים אותם בצד ימין. אני רואה היום אנשים שהצביעו בעד תכנית 'מפת הדרכים' שהיא בעצם מדינה פלשתינית בקווי 67', שאני אגב התנגדתי לה, ושהצביעו בעד ההתנתקות, אבל משום מה הם מצטיירים כיום בצד הימני של המפה".

אתה בעד מדינה פלשתינית?

"למדינה פלשתינית אי אפשר להגיע כרגע. אנסה להסביר את עמדתי, כי הנושא מורכב יותר ממה שאנשים רוצים לשמוע: יש דבר שנקרא הרשות הפלשתינית, זו 'אוטונומיה פלוס'. יש להם סממני ריבונות, אבל לא מוחלטים כי אין להם למשל שליטה על המרחב האווירי. יש מה שאני קורא לו 'מדינה מינוס', זה מה שנתניהו התווה בנאום בר־אילן המפורסם – שתהיה להם מדינה, אבל שלישראל תהיה שליטה על הגבולות, שתהיה מדינה מפורזת וכו' – רוב המגבלות האלו לא חלות על מדינות ריבוניות. ואני טוען שהמרחק בין רשות פלשתינית פלוס לבין המדינה מינוס על־פי נאום בר אילן שאנחנו הצענו לדאוג לכך שכל תלמיד, חייל ושגריר יבקר במערת המכפלה היכיר את השורשים שמהם הכל התחיל", ואכן כך בכוונתו לעשות. כאשר אנו שואלים מדוע לפי דעתו היהדות נתפסת לפעמים כקפיה, כבוד השר לובש פרצוף נעלב ומבהיר בפשטות שהוא בכלל לא בכיוון. "היהדות היא חלק מהזהות של כולנו. אני לא יכול להיות מחובר למי שמנוכר לחלק מהזהות שלו, ויותר מזה, אני גם לא מקבל שיש לו אפוטרופסות על היהדות. אני רואה היום בציבור הדתי־לאומי מ

בכל דור ודור, בכל דור ודור

הרב יהודה בן־ישי
אביה של רותי פוגל הי"ד

בהגדה של פסח מופיע פעמיים הביטוי "בכל דור ודור": "בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו והקב"ה מצילנו מידם", ובהמשך "בכל דור ודור חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים". מקור הדברים ברמב"ם (חמץ ומצה ז,ו וכן יג).

רבותינו מנסחי ההגדה ידעו מראש שבכל דור ודור יבקש אויב תורן לכלות את ישראל. הם ידעו זאת בנוראות והפכו זאת ללימוד של דורות. אין רבותינו יכלו להיות כל כך בטוחים בכך? כי הם ידעו שנצח ישראל יעמוד למבחן בכל זמן ובכל תקופה. נצח ישראל צריך היה להיבדק בכל צורה אפשרית, ואכן, קיומו של עם ישראל עבר את "כור הברזל" של ההיסטוריה העולמית בצורה הנוקבת ביותר. מכיוון שרבותינו האמינו בנצח ישראל, הם גם ידעו שהוא יצטרך להיבחן.

ומהי חובתו של אדם מישראל? על זה עונה הרמב"ם: "חייב אדם להראות את עצמו כאילו הוא בעצמו יצא עתה משעבוד מצרים" (שם). איך יראה אדם עצמו כאילו הוא בעצמו יצא, לא אז אלא עתה? בעצם, יציאת מצרים טרם הסתיימה, וכדברי מרן הרב קוק זצ"ל בספרו 'אורות': "הגאולה נמשכת היא והולכת, גאולת מצרים וגאולת העתיד השלמה היא פעולה אחת שאינה פוסקת" (ישראל ותחייתו). בכל דור ודור, אדם מישראל נקרא לכתוב פסקה נוספת להגדת היציאה ממצרים של עם ישראל, עד "להביא לימות המשיח" (סוף מסכת ברכות). לכן, לפי זה, אין קושי לאדם להראות כאילו הוא עצמו יצא עתה, בדור שלו, לגאולה, כי הרי בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותנו. בליל הסדר עלינו לא רק לקרוא את ההגדה שהייתה, אלא להוסיף דף להגדה, בסיפור שלנו.

השנה חשבנו שוב, בשברנו, שעמדו עלינו לכלותנו. וכשעומדים עלינו, זה גורם צער וכאב ובכי. אכן רבותינו לא טיעו, והמבחן של נצח ישראל היה שוב קשה, מבחן שבמרכזו עמדה משפחה תמימה שהאמינה בנצח. והקב"ה הצילנו, והשאיר מחנה לפלטה, מחנה של ילדים רכים וטהורים, דור ההמשך שניצל וימשיך בע"ה את דורות הנצח של ישראל.

השנה נכתב דף נוסף להגדה של עם ישראל ובכותרתו דברי הנביא ישעיה: "התנערי מעפר קומי".

שאלות לדיון ושיחות משפחתיות

יוני לביא

חובר ורוח - מה היחס בין ההשקעה בהכנות הגשמיות לפסח (ניקיונות, קניות, בישולים) להכנות הרוחניות (לימוד ההגדה וסיפור יציאת מצרים, עיסוק בהלכות החג, העמקה במהותו של עם ישראל שפסח הוא יום ההולדת שלו)? מה גורם לתופעה שמגיעים אל הלילה הגדול בשנה - ליל הסדר - עם הלשון בחוץ, ומקלים שאת ההכנות היותר חשובות לפסח לא הספקנו בכלל?

"זהרת כי עבד היית בארץ מצרים" - מדוע חשוב כל כך לזכור את מה שהיה שם? במה סיפור יציאת מצרים השפיע על ההיסטוריה האנושית? במה הוא משפיע עליכם?

קיומו של עם ישראל עבר את "כור הברזל" של ההיסטוריה העולמית בצורה הנוקבת ביותר. מכיוון שרבותינו האמינו בנצח ישראל, הם גם ידעו שהוא יצטרך להיבחן

כנגד כל הבנים דיברה תורה

הרב שרון שלום, רב בקהילת עולי אתיופיה

חג הפסח הוא חג של דיאלוג ופתיחות, וגם חג של הגדרת זהות והסתגרות. חוט דק מפריד בין שני הכיוונים המנוגדים, אבל דומה שאף הבדל בין מצה לחמץ, למרות המרחק העצום, קטן מאוד. ישנו רעיון המדבר על האותיות הזהות במילים "חמץ" ו"מצה", כאשר האות השונה היא ח' וה'. וההבדל הוא, ככלות הכל, קוצו של יו"ד.

מדרש שיר השירים רבה אומר לנו כך: "כתוב: 'ה' א־להינו ה' **אחד**' - אם תעשה מן הדל"ת רי"ש תחריב את העולם. 'לא תשתחוה לאל **אחר**' - אם תחליף רי"ש בדל"ת תחריב את העולם". ההבדל בין רי"ש לדל"ת הוא קוצו של יו"ד, אבל דומה שבקוץ זה תלויים תלי תלים של משמעויות. "אחד" מול "אחר".

כמעט כל תרבות מפגינה רצון מסוים להיבדל מתרבויות אחרות, לאשש ולבצר את זהותה, להתוות גבולות בין 'אנחנו' ובין 'הם'. באיזו נקודה הופכת הגדרת האני או האנחנו כ"נורמלי" לשנאת זרים, לגזענות או לאנטישמיות? מתי הופך אנואיזם משפחתי או קבוצתי, דהיינו להדיר את האחר או לפקפק במהימנותו - לשנאה, לעוינות אגרסיבית ולרדיפה?

שני סוגי מפגש בין האני לאחר, שני אופני דיבור וזיקה אל האחר, יוצרים שתי מציאויות רוחניות שונות במובהק, טוען מרדכי בובר: המציאות האחת היא יחס 'אני־אתה' (לדבר אל). קשר זה מתקיים בין שני סובייקטים ומכיל את שניהם. כל אחד הוא בעל ערך. בניגוד לכך, היחס 'אני־לז' (לדבר על), הוא יחס שבו עצם קיומו של האחד אינו נוגע לאחר כלל. הסובייקט פונה לאחר מתוך יחס של תועלתנות, מתוך רצון להשתמש בו לצרכיו האישיים. להערכתי, המציאות המודרנית־מערבית מכריחה אותנו לנקוט יחס זה. היחס אל האחר הופך ליחס תועלתני פונקציונלי. סיפרה לי ידידה שאחת העובדות במשרדה הלכה לעולמה בטרם עת, אבל, דא עקא, יום למחרת כבר היה אפשר לראות שהעובדים במשרד רבים ביניהם מי שישב במקומה הנחשק. ערך האדם נפגע.

היציאה ממצרים היא יציאה מהמציאות הזאת. על מנת להבין את המעבר הזה ממציאות מצרית למציאות יהודית, עלינו להכיר את ההשקפות שרווחו במזרח הקדום ביחס לאדם. בעולם זה האדם הוצג כמכשיר, כאמצעי בין שאר האמצעים להשגת יעדים רצויים, כלכליים או פוליטיים. זה היה עולם שבו אדם ורכוש הם בני חליפין. גם במקרה של רצח, משפחת הנרצח החליטה בהווייה המעוותת של מצרים אם לדרוש דם תמורת דם, או להסתפק בפיצוי כספי.

הייתי מרחיק לכת עוד: בעולם קדום זה, ונדמה אולי שאף בעולם המודרני, האדם מצדיק את קיומו רק אם הוא ממלא פונקציה כלכלית, פוליטית או דתית. היציאה ממצרים נועדה כדי לשמוע בהר סיני את "... דם האדם באדם דמו יישפך כי בצלם א־להים עשה את האדם". האדם הוא מעל לכל הבריאה. לאדם אין תחליף. הצעדה אל הר סיני, אם כן, היא צעידה היסטורית למציאות 'אני־אתה'. למציאות שבה החמץ והמצה עשויים מיסוד אחד - קמח. שמאחורי "הרוסי" האתיופי", ה"חילוני", ה"אשכנזי", ה"ספרדי", ה"חרדי", ה"עובד הזר", ה"פועל" - ישנו אדם בעל ערך. פסח בא לכ־די לטשטש את ההבדלים, אלא דווקא כדי לחשוף אותם. ודווקא מתוך כך אהיה אני אני ואתה אתה.

ליד: כמעט כל תרבות מפגינה רצון מסוים להיבדל מתרבויות אחרות, לאשש ולבצר את זהותה לתחוות גבולות בין 'אנחנו' ובין 'הם'. באיזו נקודה הופכת הגדרת האני או האנחנו כ"נורמלי" - לשנאת זרים?

מצרים - אז והיום

מה הייתם עושים לו הייתם במקומן של המיילדות או במקומו של עמרם במצרים?

האם הייתם מוכנים לקפוץ לים כפי שעשה נחשון? בָּמה היום אתם מוכנים "לקפוץ לים" ראשונים?

מה פשר העקשנות של פרעה לסרב לשלח את ישראל למרות כל המכות הניחתות עליו? האם אתם מכירים תופעות מהסוג הזה מהחיים היום?

ענייה זו - אלמנה היא

חילי טרופר, מנהל תיכון ברנקו וייס ברמלה, תיכון לנוער נושר

מספרים על רבי ישראל סלנטר שהיה נוהג להשגיח בעצמו על הפועלים והפועלות שהיו מכינים את המצות בעיר מגוריו.

הרב היה נוכח במקום כדי לפקח על כל מלאכת האפייה, מתוך רצון לדקדק בהלכות. שנה אחת חלה הרב בערב הפסח ולא יכול היה ללכת בעצמו למאפייה, וביקש לשלוח את תלמידיו במקומו. לפני שהלכו תלמידיו למאפייה ביקשו לקבל ממנו מעין תדריך ולברר באילו דברים עליהם להיזהר במיוחד.

השיב רבי ישראל מסלנט: "הוו זהירים ביותר באישה שלשה את העיסה במאפייה, שלא לגעור בה ולא לגרום לה צער. ענייה זו אלמנה היא".

יש בסיפור הזה כדי לעזור לנו גם בפסח ואולי בכל השנה כולה, לבדיל בין עיקר לטפל ולשים את עינינו ולבנו במקומות החשובים ביותר. התקופה שלפני החג, והפסח עצמו, עמוסים בדינים ובהלכות אינספור. לכולם חשיבות בפני עצמם, אך חשוב לזכור שהם משרתים רעיונות רחבים ועמוקים הרבה יותר. "הוו זהירים בענייה האלמנה" שמצווה רבי ישראל מסלנט את תלמידיו, זהו ציוויי רחב ויסודי הרבה יותר שראוי שכולנו נתחנך לאורו: זהירות מפגיעה בחלשים, בגרים, ביתומים ובאלמנות.

פסח מבקש להעמיד את החלשים והמוחלשים במרכז, דרך הזיכרון הלאומי ואהישי של כולנו, כמי שהיו לפני אלפי שנים במקום החלש הזה. חג החירות מבקש לחדד את המחויבות והאחריות שלנו כלפי מצוקתו של האחר; כלפי מי שנמצא במקום חלש יותר; כלפי מי שטרם יצא מעבדות לחירות.

פסח מבקש להעמיד את החלשים והמוחלשים במרכז, דרך הזיכרון הלאומי והאישי של כולנו, כמי שהיו לפני אלפי שנים במקום החלש הזה

לתלמידיו מבקש הרב להזכיר שהבצק, המים ו־18 הדקות, כולם חשובים, אך יותר מכל חשוב האדם החלש שנמצא שם.

הלוואי שנדע כולנו לראות את האדם במצוקתו ולפתוח את לבנו כלפי הזולת בחג החירות ובכל השנה.

כותבים עוד דף להגדה

אין כמו ליל הסדר כדי לבחון את מצבנו הנוכחי ביחס לגאולה, ביחס לעולם המתוקן שאליו כולנו, כל סובבי השולחן הזה בלילה החגיגי ביותר של העם היהודי, כל אחד בדרכו, שואפים * להודות על העבר, למחות דמעה על כאבי הדרך הארוכה, ולשאת עיניים בתקווה אל השחר העולה ✿ חג שמח מבית 'עולם קטן'

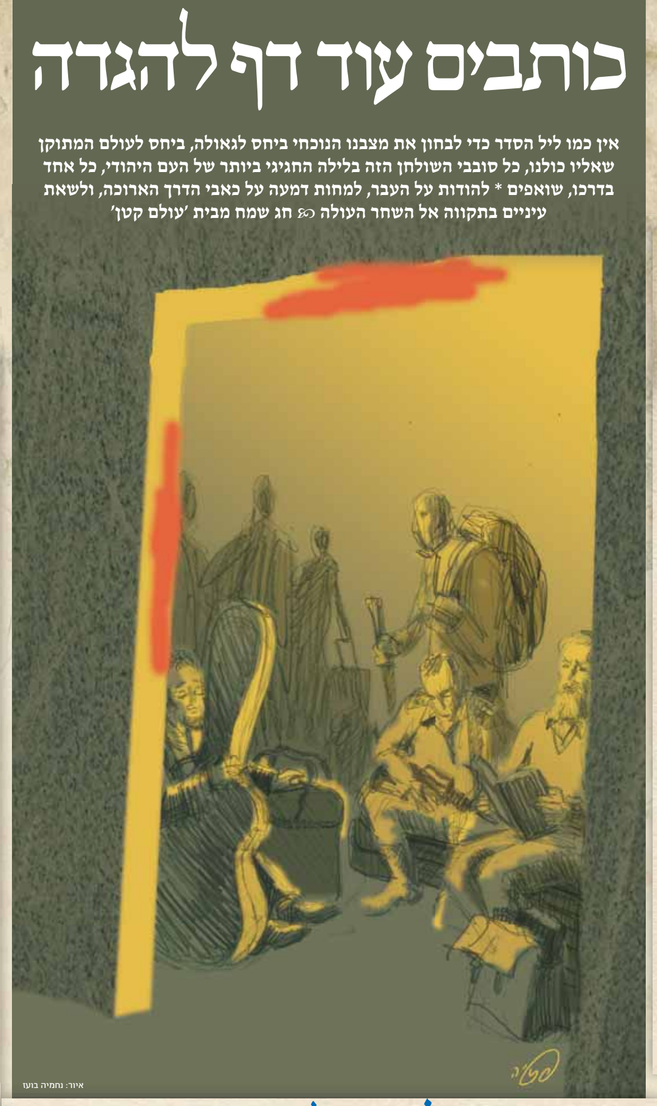

איור: נתמיה בועז

"כנגד ארבעה בנים דיברה תורה"

יש לכם הגדה עם ציורים - מה דעתכם על האופן שבו ציירו את ארבעת הבנים? האם אתם מסכימים לדמות הסטריאוטיפית ש'הלבישו' על כל אחד מהם? האם יש עוד טיפוסים של בנים שהייתם מוסיפים על הארבעה? אם היית בן מההגדה - איזו מאשמה היית אתה שואל על סיפור יציאת מצרים? ומשימה קטנה לאבא ולאמא - כל הורה יאמר על כל אחד מבניו ובנותיו במה הוא רואה בו את ה'בן החכם'.

אפיקומן - איזו מתנה היית רוצה לבקש מההורים תמורת האפיקומן? ואיזו מאבינו שבשמים? לא אוכלים דבר אחרי האפיקומן כדי שטעמו יישאר. עם איזה 'טעם' אתם יוצאים מליל הסדר?

לשנה הבאה בני חורין

יו"ר האופוזיציה ח"כ ציפי לבני

באותו זמן פחות או יותר, בשפות שונות, במנגינות ובסגנונות שונים, מתיישב לו עם ישראל בחרבי העולם וקורא את אותו טקסט ממש, טקסט שעוסק בהפיכתנו לעם וביציאה מעבדות לחירות. החל ממצרים – ועד לירושלים הבנויה.

מטבע הדברים קריאת ההגדה וליל הסדר הוא גם הרגע שבו קיבוץ הגלויות מקבל תרגום משפחתי. הרי את השירים שרה כל משפחה בסגנון שלה, במנגינה שלה, במלעיל או במלרע שבו התרגלו מדורות, וזיכרוננו הסדר הופפים כבר לחוויה שטבועה בחותם ייחודי בכל משפחה ומשפחה. כל חלק בתפוצות העם היהודי שמר על המסורת בדרכו, וזה דבר יפהפה. בזידיעה שכל חלק בעם היהודי בשפה שונה ובמנגינה שונה אבל בכוונת מכוון אחת – יש משהו מרגש מאוד.

החלק שמכניס אותנו להגדה הוא 'הא לחמא עניא'. פותח בלחם העוני ופותח את הדלת לכל דכפין, עובר מהגלות לארץ ישראל, 'מ'השתא הכא' ל'לשנה הבאה בארעא דישראל', ומשלים במשפט שאומר הכל – 'לשנה הבאה בני חורין'. מעבדות לחירות. זו כל התורה כולה, וגם תמצית ההגדה על רגל אחת, בעיקר כשהיא נאמרת בשלב שבו כולם עדיין מאוד חגיגיים ועדיין סבלניים והשולחן עוד ערוך יפה. השקט יורד אז על הארץ, וכל משפחה מתכנסת בביתה. זהו אירוע הכניסה.

משפט אחד מעביר כל כך הרבה מסרים. גם את זיכרון הלחם הצר וגם את העלייה לארץ ישראל, גם את הרצון לשתף את העני, וגם את המעבר מעבדות ליחיתנו בני חורין. יכולה להיות עבדות במובן האישי ויכולה להיות עבדות לאומית. במובן הלאומי – כי ככלות הכל ליל הסדר מציין הרבה יותר מאשר את העובדה הטכנית שהיינו עבדים במצרים וכל המשך הסיפור עד להגיענו לארץ הגאולה. על אף שאנחנו מכריזים שגם ללא מילוי כל שלבי הגאולה היינו אומרים 'דיינו', כנראה שבכל זאת נדרשנו לעבור את התהליך כולו כדי להיות באמת בני חורין. כולל קשיון העורף בדרך, הפניית הגב למנהיג, הקיטורים והרצון לחזור לסיר הבשר במצרים. הדברים הללו מקבלים כמובן גם הקשר אקטואלי – הגויים הסובבים אותנו גם כיום, ותחושת המצור.

וגם במובן האישי: כי כל אדם, כמעט בלי קשר למצבו הפיזי, יכול להחליט אם הוא מעוניין להיות עבד למשהו או למישהו, או לחילופין לבחור בחרות.

זהו חג החירות. לאו דווקא זיכרון ההתנכלות, העבדות והמצור הם תכלית הלילה הזה, אלא דווקא השחרור והחירות. לא רק זיכרונות העבר, אלא בעיקר התקווה שהוא נוסך בעתיד.

בשלב שבו כולם עדיין מאוד חגיגיים ועדיין סבלניים והשולחן עוד ערוך יפה. השקט יורד אן על הארץ, וכל משפחה מתכנסת בביתה. זהו אירוע הכניסה

שוב במצרים, אבל כבר לא עבדים

צבי מזאל, לשעבר שגריר ישראל במצרים

אחת השאלות שאהבתי לשאול את אורחי הסדר בבית השגריר בקהיר בזמן קריאת ההגדה הייתה האם מישהו מהם יודע היכן התגוררו בני ישראל במצרים ובנו את פיתום ואת רעמסס. הרי מצרים אל אז היא מצרים של היום. גבולותיה לא נשתנו מאז שהיה ידוע על קיומה כ־4,000 שנים לפני הספירה.

רבים סברו בטעות כי אבותינו בנו את הפירמידות, כפי שטעה מנחם בגין ז"ל. רק בודדים ידעו לענות כי בני ישראל שכנו באזור הנמצא ממזרח לדלתא של הנילוס בסביבת העיר קצאזיק (או זגאזיג), ביתהו של מחוז שרקיה המונה כיום כ־300 אלף תושבים. העיר של היום הוקמה במאה ה־19 כמרכז לגידול כותנה ותירס על חורבותיהן של ערים רבות שקדמו לה. נמצאת שם אחת האוניברסיטאות החשובות של מצרים והיא גם מקום הולדתו של אחמד אל־ערבי, נושא לפיד המרד של מצרים נגד הכיבוש הבריטי בסוף המאה ה־19. הרבה היסטוריה, אבל ללא שרידים של בני ישראל שכנראה הצטופפו בבקתות של בוץ שנעלמו כלא היו.

לעם ישראל היסטוריה ארוכה של נוכחות במצרים והיא עולה לאורך כל קריאת ההגדה. חוזרים לאברהם אבינו שבשל הרעב בארץ כנען ירד מצרימה, ששם הגילוס משקה את האדמה והבצורת והרעב אינם מוכרים. ככל שמתקדמת קריאת ההגדה איננו יכולים שלא להרהר בסיפורו המופלא של יוסף ואחיו ויציאת מצרים שבה אנו מתעמקים ברגע זה, וכך הלאה, דרך הרמב"ם במאה ה־12, וויסוץ קטאוי, המוכר אמנם פחות, אך היה שר האוצר של המלך פואד בשנות ה־20 של המאה הקודמת. יהודי מצרים נהגו לומר בגאווה כי מיוסף ועד יוסף לא קם כויסוץ – אף כי האמרה התייחסה במקורה לרב חיים יוסף דוד אזולאי. סדר גדול שאליו הזמנו שרידי הקהילה היהודית – עשרות בודדות של אנשים – זכר לקהילה גדולה ומפוארת שעד סוף שנות ה־40 של המאה הקודמת מנתה כ־80 אלף איש. תמיד נמצאו באותה עת בקהיר גם אנשי עסקים או תיירים מישראל, מארה"ב ומארצות אחרות והם היו מצטרפים אלינו בשמחה. לחוג את הסדר במצרים עצמה בשגרירה של ישראל העצמאית, זו הייתה חוויה שאיש לא רצה להחמיץ.

הנה אנו, צוות השגרירות הישראלית עם כל אורחינו, קוראים את סיפור יציאת מצרים בבירתה, לאחר שנות מלחמה רבות וקשות, וכולנו שואלים איך עלינו לפרש מעמד מיוחד זה. מהי המסמעות ההיסטוריות? שם התגבשנו כעם ומשם יצאנו אל החופש, והנה אחרי 3,500 שנים חזרנו כנציגיה של מדינה יהודית עצמאית, כשווים בין שווים. האם אחרי היסטוריה ארוכה ומפותלת זו מתחילה תקופה חדשה של יחסים נורמליים בין מצרים לבין היהודי?

מצרים נשלטה משחר ההיסטוריה ע"י פרעה, הוא היה מצרי, יווני, רומי או מוסלמי. פרעה האחרון, דוקא זה ששמר על השלום עמנו, קולל מכם נשיאותו רק לפני כחודש ושוב נפתחה תקופה חדשה שאחריתה מי ישורנה.

הנה אנו, צוות השגרירות הישראלית עם כל אורחינו, קוראים את סיפור יציאת מצרים בבירתה, לאחר שנות מלחמה רבות וקשות, וכולנו שואלים איך לפרש מעמד מיוחד זה

הלילה שבו נפגשנו לראשונה

הרבנית אסתי רוזנברג, ראש בית המדרש מגדל־עז ליד ישיבת הר עציון

דברי אלו נכתבים לעילוי נשמתו של הרב יוסף דב סולוביצ'יק אשר הלך לעולמו בחודש"מ פסח, והם מתוודעו ומחוזיותו בספרו "זמן חירותנו".

רצוא ושוב נע ונד היהודי לאורך חגי ישראל, חווה ומיטלטל בין עולמות שונים ומפגשים שונים עם הקב"ה. בראש השנה אנו מלכים ויראים, ובי"כ אנו מתחננים על נפשנו, בחנוכה אנו מפתחים ראייה היסטורית ונסית כאחד ותוהים על מקום התרבות בחיינו, בעוד בפורים אנו מנסים להרחיב את קבלת התורה מחדש למחוזות שמחה אהבה ונתינה לאחר, וכך בכל החגים והזמנים המקודשים. כל חג ותכונתו, אלא מה ורגעי השיא שלו. אנסה לחדד זוויות מרכזיות בליל השיא של פסח (אם לא של השנה כולה) - ליל הסדר.

ליל הסדר הוא בראש ובראשונה לילה משפחתי, הבנים וחוויית המשפחתיות עומדים במרכז. כך בפסח מצרים - "שה לבית אבות" וכך גם לדורות - "והגדת לבנך". מהם התכנים המרכזיים שאותם מנחיל ההורה לבנו ולבתו בלילה מיוחד זה?

"בליל הסדר היהודי נפגש עם ה'... בליל יציאת מצרים פגשו בני ישראל בה', הם הוצגו לפניו בפעם הראשונה... ייחודו של לילה זה במפגש שבין א־להים ואדם" (זמן חירותנו, עמ' 14). המוקד הראשון של ליל הסדר הוא היכולת, הרצון, החובה והזכות של כל יהודי לחיות נוכח פני ה', להיפגש עמו ולחוות נוכחות שכינה בכל יום ובכל רגע מחייו.

בהמשך כותב הרב: "מבחינה הלכתית סיפור יציאת מצרים מחייב את לימוד הלכות הפסח, ליל הסדר הוא הלילה של המסורת, שבו מועברים הידע, השקפת העולם ההלכתית שלנו, ומחויבותנו אל הדורות הבאים" (עמ' 32). המוקד השני של ליל הסדר הוא המוקד ההלכתי. אין עוד חג אם מספר כה גדול של הלכות כפסח. יצירתה של כנסת ישראל, לידתה והורתה במצרים, משמעותה עשיית דבר ה' - קיום ההלכה. כבר בפסח מצרים נצטוו בני ישראל בהלכות רבות, וכך גם בפסח דורות, לחגוג את ליל הסדר פירושו ללמוד ולקיים הלכה.

ולסיום, מוקד נוסף שמדגיש הרב בספרו: "סיפור יציאת מצרים אינו רק זיכרון אלא מחדש עמו עוד פן - את החלל... לילה מלא התלהבות, אהבה והכרת טובה... הלילה הזה הוא הלילה שבו היהודי מודע לה' ואוהב אותו, לפתע הוא מזכיר לעצמו את הביטויים הרבים של חסד אינסופי אשר בגינם הוא אסיר תודה לבוראו. כולו וכל שיש לו שייכים לה', האם זי לו שיודה בלילה זה על יציאת מצרים בלבד? האם אין עליו להודות לה' על הכל?" (עמ' 96). ליל הסדר על שלל מצוותיו וחוויותיו מנסה לפרוץ אל מעבר לסיפור יציאת מצרים, אל מהות חיינו הדתיים - הכרה בקב"ה כריבון העולם, והרבה מעבר להכרה, התודעה הנפשית המתמדת של הכרת הטוב, והזכות והחובה גם יחד להודות לקב"ה על נסיו שבכל יום עמנו.

יהי רצון שבליל הסדר השתא נצליח, יחד עם כל עם ישראל, לתרגם את החוויה המיוחדת של הלילה לימים מתמשכים של חיים נוכח פני ה', החוויים קדושה ומודים לקב"ה בכל רגע, ומשתדלים להתקדם בתורה ובמצוות.

לראות, להראות

הרב חנן פורת

"בכל דור ודור חייב אדם **לראות** עצמו כאילו הוא יצא ממצרים". ב"יד החזקה" בהלכות חמץ ומצה (פרק ז' הל' ו') כותב הרמב"ם: "בכל דור ודור חייב אדם **להראות** את עצמו כאילו הוא יצא עתה משעבוד מצרים".

והבדל גרסאות זה בין לראות ובין להראות הוא רב־משמעות. הביטוי 'להראות את עצמו' נושא אופי של הצגה כלפי חוץ, שיכולה אמנם לעטות תחפושת הולמת אך אינה בהכרח ביטוי לתחושה פנימית, ואילו הביטוי 'לראות עצמו' מחייב הזדהות עם היציאה ממצרים כחוויה אישית ועכשווית.

אכן, פעמים לא קל להגיע לתהליך הפנמה כה עמוק של "לראות" ויש צורך בפעולה חיצונית של "להראות". כדרך שכתב הרמח"ל ב'מסילת ישרים' ב"ביאור חלקי הזריזות": "כי התנועה החיצונה מעוררת את הפנימית, ובוודאי שמסורה בידו היא החיצונה מהפנימית. אך אם ישתמש במה שבידו, יקנה גם מה שאינו בידו במחשך, כי תיוולד בו השמחה הפנימית והחפץ והחמדה מכוח מה שהוא מתלהב בתנועתו החיצונית בראנן".

אך מכל מקום מדגיש הרמח"ל שם: "ואמנם כבר ידעת שהנרצה ביותר בעבודת הבורא יתברך שמו הוא חפץ הלב ותשוקת הנשמה".

היעד הוא לראות עצמו, והאמצעי - להראות את עצמו. אך איך אפשר להגיע ליעד כה גבוה של הזדהות אישית עם אירוע שהתרחש לפני אלפי שנים?

ומכאן יש להקיש גם למצוות חג הפסח: היעד הוא לראות עצמו, והאמצעי – להראות את עצמו. אך איך אפשר להגיע ליעד כה גבוה של הזדהות אישית עם אירוע שהתרחש לפני אלפי שנים? עם סוגיה זו מתמודד רבי נחמן מברסלב שעמל כל חייו לבטא את ההזדהות והחוויות של עבודת ה' גם ביחס לדברים שהתחוללו לפני אלפי שנים. וכך כתב: "שלא תהא עבודתך זקנה וישנה אצלי לעולם, כך אזכה לחדש עצמי בכל יום ובכל עת ובכל שעה".

וכהד לתפילתו של ר' נחמן עונה שירה של לאה גולדברג "למדני א־לוהי", שאין כמותו לבטא את הציפייה להתחדשות: "לְבַל יִהְיֶה יוֹמִי כְּתָמוֹל שִׁלְשׁוֹם, לְבַל יִהְיֶה יוֹמִי עָלַי הָרֵגֶל".

הקריאה להתחדשות בתפילה, בתורה ובעבודה, יפה לכל עת ולכל שעה, כדרך שאמרו חכמים: "שבכל יום יהיו בעיניך כחדשים". אך יש לה משמעות מיוחדת דווקא בחג החירות שבו יצאנו מעבדות מצרים לחירות עולם, והיציאה מעבדות לחירות מקפלת בתוכה גם את הרצון הפנימי לצאת מעבדות השגרה להתחדשות ופריחה.

ואכן – גם "עֵל הַחֵרוּת הַזֹּאת" מבקשת לאה גולדברג מה' יתברך: "לַמְּדֵנִי אֱ־לוֹהַי בָּרֵךְ וְהִתְפַּלֵּל".

ראיון עם לאוי

"יהי שם לאוי" - מלמד שהיו ישראל מצוינים שם - כל אחד בוחר מישהו מן המסובים ואומר לכולם במה אותו אחד מצוין, בְּמה יִיחודו ואיכותו.

"לאוי" - מלמד שהיו ישראל מצוינים שם - בעז"ה נזכה לגם אנחנו לגאולה שלמה בקרוב. איזו זכות יש לעם ישראל בדורנו שבגללה ה' יגאלנו במהרה? כל אחד מהמסובים אומר דבר אחד.

"כל שלא אמר שלושה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו - פסח, מצה ומרור" - מה מסמלים בעיניכם שלושת הדברים הללו?

שביעיסט/ית? שמיניסט/ית?
יש לנו הצעה בשבילך!
בואו להתנדב אצלינו
בעמותה חשובה
וקבלו מענק רישיון נהיגה
על חשבוננו!
amuta.driver@gmail.com
* ספסר המקומות סובל
בשיתוף איגוד סורי הנהיגה

מרא־אל מרא־אל מראשית
דרושים מדריכים
מסע ישראלי מבראשית מזמין אותך
להוביל בני נוער וחיילים במסע מרגש, מחנך ומגבש, בנופי ישראל, שבייליה ואתריה, תוך חוויה חינוכית - ערכית, עמוקה ומתמשכת.
קורס מדריכי מסע * יתקיים * במהלך חודשים מאי-יולי 2011
קורות חיים
למסעות בתי"ס (מגיל 22) למסעות צבא (מגיל 28)
יש לשלוח לפקס: 02-5713425
או jobmasaisraeli@gmail.com
בפיקוח משרד החינוך מינהל חברה ונוער אגף של"ח וידיעת הארץ
מיזם חינוכי ערכי משותף למשרד החינוך, חיל החינוך והנוער ועמותת מבראשית

שליחות חינוכית
בכפר הנוער אמי"ת פ"ת
זוגות צעירים
המעוניינים להיות מודל משפחתי חם לשנה"ל תשע"ב
קו"ח לפקס: 03-9317657 (לידי איתמר)
דוא"ל: itamardayan@walla.com
משרה ומגורים לבני הזוג

לבית הילדים גבעת עדה
דרושים לשנה"ל תשע"ב
• זוגות מדריכים
הכישורים הדרושים:
✓אהבת ילדים ✓בושר מנהיגות ✓השכלה וניסיון חינוכי
העבודה לשני בני הזוג במשרה וחצי או עבודה לאחד מהם
קו"ח לפקס 04-6288148
או למייל haimye@netvision.net.il

לגרעין בקרית אונו - תנועת מעיינות
דרושות לשנה"ל תשע"ב בנות שירות
אם את רואה בזה שליחות
ויש לך ראש גדול, תקשורת טובה,
ובעיקר- ברק בעיניים!
הצטרפי אלינו
מעיינות
ציבי 052-3003479

גרעין אופקים בהתחדשות ותנופת עשיה
אנחנו מצטרפים הצטרפו אלינו!
שבת היכרות לקבוצת הממשפחות הצעירות תערך בע"ה באופקים
בשבת פרשת קדושים, כ"ו ניסן, 30/04 לפרטים והצטרפות, רבקי: 052-6051407
*מלגות למתאימים *מבחר משרות פנויות
בואו!
הצטרפו למשימה!

ההזדמנות האמיתית מר מרגש בפסח!
קורס ערב לנשים נשואות
בנושא
הנשמרת הזהויות
עם הרבנית קתי מנדלביץ
כ"ג ניסן - כ"ו בסיון
בפסגת זאב, ירושלים
לפרטים והרשמה: 02-6271525 או 052-4239863

קיבוץ בית ריימון
קבוצת בית ריימון יוצא לדרך חדשה!
בואו לחיות שותפים בקבוצה מתחדשת בלב הגליל
אם קהילה דתית חמה, ערכי ערבות הדדית, ציונות ועשייה חשובים לכם-מקומכם אתנו!
כנס קליטה ותקיים בע"ה
ביום שלי ב' אייר ב-5.5 בבית ריימון
לפרטים והרשמה:
נסיה 054-4672720, יוסי 054-4509655
Ki.b_rimon@gmail.com

"אילו הוציאנו ממצרים ולא... דיינו" - כל אחד יאמר שני דברים פרטיים שעליהם הוא מודה לה' ושמח, עוד אחד שבו הוא מודה להורים או למישהו מהמסובים, ועוד דבר אחרון שעליו הוא מודה, הקשור לעם ישראל.

אדמה ניכרת בכוסה

כדי לשתות ארבע כוסות בהידור של חירות אמִתית, צריך לשתות יין משובח• בשנים האחרונות חלה התפתחות משמעותית בתחום של "יקבי בוטיק" - יקבים קטנים המייצרים יין יוקרתי במגע אישי ותחת בקרה אישית• התחום הלך ופרח, ומתיישבי בנימין והשומרון לא נשארו מאחור• יקבי בוטיק בגב ההר מייצרים יין אבותי המשווק גם למדינות רבות בחו"ל וזוכה לשבחים בתחרויות בארץ ובעולם• איך כל זה קשור ל'הוצאתי', ל'והצלתי', ל'וגאלתי', ואפילו ל'ולקחתי'• כיצד מפיקים פי שלושה יבול בכרם באדמות השומרון ואיך יוסף הצדיק מצליח להתערב בתחרויות הכי נחשבות בסצנת היין• באנו, טעמנו, נשבינו

מתן ואביטל צור

האוטו השמיע קול אנקה קטן ממאמץ ושירך דרכו באטיות במעלה הכביש להר־ברכה. הנוף השומרוני הירוק בימי החורף מחלחל אל הלב, והגשם השוטף מזכיר לנו למה נקרא המקום "הר־ברכה". שורות הגפנים שאנחנו רואים בתוך הכרמים ביישוב כרגע עירומות מפרי, אך לא יעבור זמן רב עד ש"תחייה העצמות היבשות האלה", והן יצמיחו ענבים משובחים מזנים שונים.

אלו כמה סיפורים שהם בעצם אחד: סיפור על גפנים, יין והרבה אמונה, בתחיית פרי הארץ בתהליך הגאולה. שהרי כשארץ ישראל נותנת את פירותיה, אין לך קץ מגולה מזה.

יקב בוטיק הוא יקב המייצר כמות קטנה יחסית של בקבוקים בכל בציר, כשהוא שומר על המגע האישי בתהליך ייצור היין. מקובל לומר שעד ייצור של 50,000–100,000 בקבוקים בשנה יקב נחשב יקב בוטיק. היינות המיוצרים ביקבים אלה משווקים לחובבי יין, ונמכרים בחנויות המתמחות ביינות ובמסעדות גורמה בארץ ובעולם.

ענף יקבי הבוטיק הוא יחסית חדש בארץ. עד שנות ה־90 היו בישראל כארבעה יקבי בוטיק בלבד. מאז, עם התפתחות תרבות היין בארץ, ההערכות מדברות על הרבה מעל מאה יקבי בוטיק כיום, והם זוכים לשבחים בכל רחבי העולם.

התפתחות בענף לא פסחה על חלקאי שומרון ובנימין, והם מתחדרים ב־7 יקבי בוטיק פעילים, המייצרים ביחד מעל 200 אלף בקבוקים בשנה. ולא רק יקבים יש שם, אלא גם אלפי דונמים של כרמים, שמלבד השימוש בתצורתם ליין ביקבים הקטנים, נמכרים ענביהם גם ליקבים הגדולים בישראל.

גרשון מסיקה, ראש המועצה האזורית שומרון, גאה בהישגים של יקבי האזור:

"נושא הכרמים הוא אחד מהנושאים המרכזיים בחקלאות בשומרון. רנסנס הכרמים והיקבים בשומרון הוא אחד המחזות המפעימים בהתחיישבות בשומרון. בשנים האחרונות, כשהתחילה התנופה של נטיעת הכרמים והקמת היקבים באזור, התברר נבואתו של ירמיהו, 'עוֹד תִּטָּעִי כְרָמִים בְּהָרֵי שֹׁמְרוֹן, נֹטְעוּ נֹטְעִים וְחִלְּלֻ, בצורה המהיבה והמרגשת ביותר".

בשנתיים האחרונות זכו קבוצות יקבים מתחבשים (!) מהפרסים בתחרות "אשכול הזהב" היוקרתית בקטגוריות יקבי הבוטיק. הענבים הגדלים באזור מבוקשים על ידי כל היקבים הגדולים והם נלחמים ביניהם כדי לזכות בחלום.

מעניין לראות שדווקא בתחום היין, שנתפס כתחום מאד אליטיסטי־בורגני, עם אסוציאציה חזקה לצד השמאלי של הקשת הפוליטית, נוצר גשר מעל חילוקי הדעות. יינונים משבחים את היינות של האזור בלי גינונים מיותרים. מסיקה מספר על עיתונאים שהגיעה לסקר את אחד היקבים באזור, ולמרות דעותיה הנוטות שמאלה נתנה את הכותרת המדהימה לכתבה שלה: "יין טוב – דוחה שטחים".

'יקב הר־ברכה' "נהיה לשם מצוחה"

בהר־ברכה אנחנו נפגשים עם **ניר ושירה לביא**, המנהלים את משק לביא ואת **יקב הר־ברכה** שבתוכו. מלבד היקב, משק לביא מאוגן קיורים באזור: משכונת השומרונים ועד תצפית מאזור הכרמים, שבה רואים בימים של ראות טובה מאשדוד ועד ערוגות חדרה, והמדריכים שמים דגש על נחלת יוסף והקשר אליה. המשק מחזיק גם מסעדת הנקראת "ברכה על ההר". המסעדה מקבלת קבוצות של עד 100 אנשים ומציעה תפריט עשיר של אוכל ביתי, וכמובן יין איכותי מהיקב. הכשרות היא מהדרין, ופתוחה גם בפסח בתיאום מראש. היום אנחנו תופסים אותם קצת בלחץ, בהכנות קדחתניות לקראת קבוצה גדולה שצריכה להגיע. הבית תוסס כמעט כמו היין, וכולם עסוקים בעבודה משותפת במטבח במסעדה.

החלקאות לא טבועה בהם מצד המשפחה הקרובה, ואף לא מצד סביבה; ניר גדל בכפר־סבא ושירה ברמת־גן, אבל החיבור לארץ ולחקלאות שורשית ניכר מיד: "לעשות את היין זה משהו אחד, אבל חזרה לשורשים היא המפתח לקראת לצמיחה. אחרי הצבא רציתי לקחת את הפקלאות ולפתוח חווה באוסטרליה. בסוף הבנתי שאני לא מחפש את הדבר הנכון. שאוסטרלי יפתח חווה באוסטרליה. אני צריך לפתוח פה, בארץ".

עשות את היין זה משהו אחד, אבל חזרה לשורשים היא המפתח לצמיחה. אחרי הצבא רציתי לקחת את הפקלאות ולפתוח חווה באוסטרליה. בסוף הבנתי שאני לא מחפש את הדבר הנכון. שאוסטרלי יפתח חווה באוסטרליה. אני צריך לפתוח פה, בארץ

איך התחיל העיסוק בחקלאות אצל שני עירוניסטים, אנחנו שואלים, אך נראה שהחיבור לחקלאות הוא עמוק הזו בכלל לא שאלה מבחינתם: "הרב אליעזר מלמד אומר שדבר ראשון שעושים בחיים צריך שיהיה לשם מצווה ומתוך כך יש ברכה במשפך – אז קודם כל נטענו לשם מצווה. את הכרמים הראשונים נטענו ב'98' על הר גרזים כשעוד לא היה עליו כלום, ממש כשעליגו להר־ברכה. מטרתנו הייתה לעלות להתיישבות, אבל יחד עם 'מעשיות'". בהתחלה נטעו את שני הזנים הפופולריים בשוק – קברנה סוביניון ומרלו.

"על כל יקב שנפתח נסגרים חמישה"

ניר ושירה רואים עצמם כחלקאים קרדם כל ולפני הכל. אמנם העיסוק בחקלאות בכרם החל ב־'98', אך היקב עצמו נפתח רק ב־2007. הבציר הראשון היה ב־2002, ו'כרמל מזרחי' קנו את התוצרת. היין הגיע לשווקים ב־2004, ואז הבינו שיש בכרמי הר־ברכה ענבים בעלי טעם ייחודי, והחליטו להקים את היקב. במשך שלוש שנים למד ניר במקומות שונים על ייצור יין. בין השאר למד ב'סוד היין' בטירת־יהודה, והתמחה תוך כדי עבודה מעשית באחד מיקבי הבוטיק הגדולים בשוק. אחרי הלימודים הקימו את היקב במחסן הכלים החקלאיים שבחצר ביתם. הבציר הראשון שהפך ליין ביקב החדש היה הבציר האחרון לפני השמיטה. מאז גדל היקב ובשנים האחרונות ייצר 10,000–5,000 בקבוקים, והשאיפה היא להגיע בבציר הקרוב ל־30,000–20,000 בקבוקים, כי הדרישה גדולה גם בארץ וגם בחו"ל.

האם אין חשש בשאיפה לכמויות כאלה, כשהענף כל כך תחרותי? מאיר, גיסו של ניר ומנכ"ל היקב, צוצק אלינו מאחור: "על כל יקב בוטיק שנפתח, נסגרים חמישה".

אבל אנחנו לא מצליחים להוציא את ניר משלוותו: "אנחנו מתנהלים בשיטה של 'תפסת מרובה – לא תפסת'. בסופו של דבר, אנשים יודעים שהיין שיוצא מפה הוא יין טוב, יין איכותי, אפילו החלקאים במטולה יודעים שהמרלו שגדל פה הוא יחידני".

למרות השאיפה לגדול, הם מציבים תנאי מרכזי: "אנחנו רוצים להישאר יקב בוטיק בינוני, כדי לשמור על בקרת האיכות. נגדיל את הכמויות כל עוד נוכל לעמוד בכך".

"לא עזומים על הנגעה בסנדל"ים

לאחר תהליך התסיסה, היינות מועברים ליישון בחביות למשך חודשים ספורים עד שנה. ניר עובד עם יין מקצועי שהחתלכה הסופית על סוף תהליך היישון היא שלו – "על פיו יישך דבר היין מוכן כשמרגישים בטעמים. הכל זה הטעמים והריחות. זה לא מתמטיקה, כל פעם הוא יוצא קצת אחרת. השאיפה היא שיָדעו להגיד – 'וואו, זה יין מיקב הר־ברכה'".

במקום מבקרות הרבה קבוצות מחו"ל הבאות לבקר במקומות קדושים בארץ, ובשנים האחרונות, עם התפתחות התיירות בהובלת מועצת יש"ע, גם קבוצות של ישראלים מכל קצות הקשת הפוליטית.

האם יש מסר מיוחד שמקבל מי שמגיע לפה?

"מה שאנחנו מעבירים להם זה שמתנחלים הם לא רק חבר'ה שעומדים בסנדלים עם דגל ישראל על גבעה, אלא אנשים רגילים כמו כל עם ישראל עשוקים בעבודות ומפתחים. שלא מדובר במשהו מאוד צדדי וקיצוני. אנחנו משדרים אווירה ממלכתית, אווירה של התיישבות".

שירה מחייכת: "הייתונאי רון בן־ישי היה פה. אחרי הביקור הוא אמר לנו בהתלהבות: 'וואו, אתם כל כך נורמליים!' היה לו קשה להאמין. אמנם זה עוד לא הסתדר, אבל הוא אפילו ביקש לבוא אלינו לשבת!".

שירה מספרת על קבוצה מיוחדת שמגיעה כל שנה לעזור בבציר למשך כמה חודשים. מדובר במשפחה רחבה מ נוצרים אוהבי ישראל, שמאמינים שהצלחת עם ישראל בארץ ישראל תביא את כל העולם לגאולה: "נוצר קשר מאוד מיוחד. גם הילדים מאוד קשורים אליהם".

לא תמיד התיירות בשומרון פרחה כל כך, ומשפחת לביא זוכרת גם זמנים קשים יותר: "את המבנה למסעדה הקמנו בשנת 2000, וכבר אז היה לנו ניסיון גדול כשהמקום היה נעול במשך שלוש שנים בגלל האינתיפאדה. רק בשנת 2003 החלה התיירות הצליינית באזור".

כיאה למשפחה שהיין הוא חלק בלתי נפרד מהחוויי שלה, הילדים שותפים מלאים לתהליך: "הילדים הם חלק אינטגרלי מהמשק. הם עובדים כל היום: החל ממלצרות במסעדה, עובר בתהליך הבציר וקליטת הענבים, וכלה ביזרה בשלבים היותר מורכבים של ייצור היין". מספר ניר וחיוך על פניו.

מטעמים ושרפות

הצלחת החלקאות העברית בשומרון לא נעלמה מעיניהם של התושבים הערבים בישובים הסמוכים. יותר מפעם אחת הונח מטען כדי לפגוע בניר בעת עבודתו בכרם ולמנוע ממנו לפתח ולטעת עוד גפנים. הכרמים סבלו גם מהצתות חוזרות ונשנות. בשנה שעברה הגישו בני הזוג תלונה במשטרת מחוז ש"י נגד תושבים פלשתינים מהכפר הסמוך עראק־בורין שעקרו 80 גפנים והסבו נזק כבד. הדבר מצריך אמצעי זהירות כשרוצים לנטוע גפנים נוספות. צריך לנטוע אותן בצנעה, לפעמים בשיא החורף, הכל כדי לשמור על השקט ולא ליצור עימותים מיותרים.

מלבד יין מייצרים במשק לביא גם שמן זית מזיתים בגידול עצמי. הסוד להצלחה, לדעת ניר, הוא בשם של ההר: הר ברכה. משם הכל נובע: "הכל מתחיל מהשם, 'שמו של דבר כך הוא'. שם המקום הוא 'הר ברכה', ומפה מתחילה הברכה. הכל מגיע בדרך נִסית, מיוחדת, וזה גדול מהחיים. זה העניין וזה מה שאנחנו עושים".

ברכה ברכה, וגשם חזק תופס אותנו בטרם הספקנו להגיע לאוטו. נכנסנו רטובים לגמרי, הפעלנו חימומים, חיכינו רגע או שניים ושוב אנחנו על המסלול.

'יקב 'טורא'

מהר־ברכה אנחנו עושים את דרכנו לרחלים – ישוב קטן המונה כחמישים משפחות, סמוך לצומת תפוח. הנוף רגע, בלי משים, אנו מוצאים את עצמנו ליד מבנה היקב, וחונים. **ארז בן־סעדון**, בעליו של **'יקב טורא'** [טוראַ = הר], מקבל את פנינו בחום, ומכניס אותנו למרכז המבקרים: מבנה שעמד מאז הקמת היישוב, למעשה אוהל צבאי שצופה בעץ מבפנים. המרכז מתחדד בחביות, תמונות, מדליות, אווירת יקב ובעיקר ביחוסו מופלא שאי אפשר לטעות בו.

ארז גדל בכוכב־השחר, יישוב שסביבו כרמים רבים. בילדותו עבד לא מעט בחלקאות. הוא מתאר זאת כחגיגה גדולה: אנשים היו מגיעים עם משפחותיהם מרחבי הארץ להשתתף בשבועות עבודה. ארז נתפס לחלום החלקאי. את אשתו ורד הכיר בגיל צעיר, וסחף אותה לתוך העניין.

"החלטנו שכשאנחנו מתחתנים – אנחנו רוצים להיות חקלאים, על אף שידענו שחקלאות זה דבר קשה מאוד, ושיהיה קשה להתפרנס מזה. בקצת הכסף שנשאר לנו מהחתונה החלטנו לשתול מטע תפוחים".

שנתיים לאחר מכן נטעו את כרמי היקב. בתקופה זו, למשך שבע שנות נישואיהם הראשונות, גרו ארז וורד בהר־ברכה, ואחר כך החליטו לעבור לרחלים, לחזק את היישוב שמנה

"עיתונאי רון בן־ישי היה פה. אחרי הביקור הוא אמר לנו בהתלהבות: 'וואו, אתם כל כך נורמליים!' היה לו קשה להאמין

אז 15 משפחות בלבד. "זו הייתה תקופה קשה מאוד", מתאר ארז. "היו לנו שני ילדים, והיינו במצב של פת לחם במשך שנה וחצי. אבל ידענו שיבוא יום והקב"ה יפצה אותנו. ארץ ישראל נקנית בייסורים".

בשנת 2002 הגיע הבציר הראשון. ארז נסע ביחד עם 'משלוח' הענבים ליקבי 'כרמל מזרחי' בראשון־לציון – שלהם היה מוכר את הענבים. "כולם חיכו לי – לענבים של הר־ברכה", אומר ארז וזיק בעיניו. כשהגיע, ערכו לו היינים סיור במרתפי היקב. שם נדלק על הרעיון להקמת יקב בעצמו. הענבים הטובים שברשותו וחבל הארץ המדהים שישב בו, המריצו את ארז להקים את היקב. בשנת 2003 הוא קנה ציוד, מכלים וחביות. ייצור היין התחיל. בשלב מסוים יצא ארז לקורס במכללת תל־חי, על מנת להיכנס באופן מקצועי יותר לתחום.

"יין זו יצירת אמנות"

בתחילה הפיק ארז 1,600 בקבוקים בשנה. כיום הוא מייצר כ־15,000. חצי מהם נמכרים בארץ, החצי השני מיוצא לחו"ל – קנדה, בלגיה, אנגליה, רוסיה ועוד. למעשה, את רוב הענבים מוכר ארז ליקבים אחרים. רק ב־15 טון ענבים מתוך 200 הוא משתמש לייצור עצמי של יין.

השאיפה של ארז היא למכור כמה שיותר. הוא רואה בכך גם חיזוק לתהליך האיכותי. עם זאת, יש לו עיקרון: היין לא יוצא מהיקב לפני שיעברו שלוש שנים.

הזנים הראשוניים שמהם הפיק יין הם מרלו וקברנה סוביניון. "זה מה שצורך רוב הציבור, קשה להיבוגים רק על זנים מיוחדים", הוא מסביר. ובכל זאת הם מייצרים יין גם מענבי שיראז, שרדונה וקברנה פראנק.

ארז אוהב את היינות כבדים ומיושנים, וכך הוא בוחר לייצר את היינות שלו. "יין זו יצירת אמנות של כל העוסקים במלאכה", מגדיר ארז. אנחנו טועמים ובהחלט מסכימים.

מתברר שלא רק אנחנו נהנינו מהיין – באופן לא שגרתי כבר ביין הראשון שיצא לשוק, ב־2006, זכתה משפחת בן־סעדון בתחרות בינלאומית שנערכה בארץ.

ורד, הממונה על השיווק ועל מרכז המבקרים, מייחסת משמעות רבה לתחרויות – "רק כך אתה זוכה לכרטיס עולמית – השם שלך הופך לנפוץ".

האם הם דואגים מהתחרותיות בארץ? לא במיוחד. "יש לנו משהו שאין לאף אחד אחר – הן בענבים והן ביין", מציינת ורד בגאווה. "אם הייתי מייצרת כמו כולם, אולי הייתה סיבה לדאגה".

על פי ורד, שלושה גורמים אחראים לייחוד ולאיכות של היין: הטרואיר, שמשמעו שילוב בין תנאי הקרקע והאקלים – שילוב המייחד את הר־ברכה; העבודה המאומצת וההקפדה על הפרטים הקטנים; הגומה השלישי והמכריע – סייעתא דשמיא, הברכה של ההר. היקב הייחודי מושך אליו מבקרים מהארץ והעולם. "מי לא היה כאן?" מספרת ורד, "אברי גלעד, איתן כבל, אלי עמיר, עירית ליגור, עיתון 'הארץ', ערוץ 10, יונית לוי. ורואים שהם בשוק. לא יודעים איך לאכול את המקום. זה מקום יפהפה, ויש בו אנשים שידועים ליהנות מהחיים, מייצרים מוצר אליטיסטי. אזרחים למופת שעושים מילואים, משלמים מסים, נאמנים למדינה, פעילים. הסטיגמות מופרכות ואט אט נרקמת ההבנה שהמציאות היא לא שחור ולבן".

משני צדי המתרס

לוורד סיפור חיים מרתק בפני עצמו שמרגש את המבקרים גם בלי כוסית יין. ורד נולדה בחולדה לאב יהודי ולאם לא יהודייה. בשלב מסוים החלה אמה לבכות בלילות. "ביקשתי לדעת מה הבעיה, ואמרה לי שהיא מתגעגעת לבית־אבא. אבא שלי לקרוס בכל מיני מקומות, ולא הבנתי מה הבעיה. אמא אמרה לי שאבא שלי לא יהודי, ושאם אני רוצה לבוא אליו אני צריכה לעבור גיור. הלכתי לבית־אבא, ואבא אמר לי שאמא שלי לא יהודיה

מחר ליל הסדר, איפה אתם בחנ? אצל ההורים שלך או שלו? אולי בבית מלון? שאלו אתכם? אשרים. אותי? אף אחד לא שואל. גם אף אחת לא... זה הרי ברור – בבית עם ההורים! איפה יש לי להיות? דווקא הייתי מאוד רוצה להיות אצל ההורים שלו. של ההוא, ההוא שאני אפילו לא יודעת את שמו, איך הוא נראה, מה הוא עושה ולמה הוא מחכה לעזאזל. לא שרע לי, חלילה, אצל ההורים שלי. אולם רוויתי מלילות הסדר בביתם. אני כבר מספיק גדולה לשבת בבית חמותי או שתהיה זו השוויגער, לא אכפת לי, על שולחן הסדר ולשבוע ממנה מרורים... אני צוחקת, אני לא נבהלת מכל הסיפורים על יחסי כלה־חמות. אני בטוחה שאסתדר אתה.

אבל עד עזה יקרה, שוב אשב לי עם הוריי היקרים שהחליטו השנה לעשות סדר גדול והזמינו את כל הילדים והנכדים. והזהירו את כולם בהזהרות חמורות כי איש בל יעדה. חוץ ממני כמובן, שאף אחד לא הזהיר – כי לאן כבר יש לי ללכת? ובאמת דווקא מאוד בא לי ללכת. לא יודעת לאן, לבית מלון, לבית חב"ד נידח, למרכז קליטה. לא משנה, רק לא בבית. אבל, אתם יודעים, אין סיכוי שזה יקרה. ההרוסים לחוד ומציאות לחוד. אם הסדר אני אעשה כמובן עם משפחתי המורחבת על אחיי, אחייתיי, בני זוגם והאחיינים המתוקים. שישה במספר. השביעי בדרך. ושמיני בַּשֵּבל.

כשהייתי ביסודי שאלה אותנו המורה מדוע קוראים לליל הסדר – ליל הסדר. כולם חשבו כי סיבות מקוריות לשמו של הלילה הזה. אולם אף לא אחד הרים את היד. רק אני, כמיט בלי קול, אמרתי (או אולי שאלתי) "כי יש בו סדר?!" הילדים בכיתה צחקקו. הורדתי ראשי במבוכה. המורה להפתעתי צהלה, "נכון מאוד! בלילה הזה ישנו סדר ערוך שלפיו כולם נהגים", והסבירה לנו מהו אותו סדר. ואני שואלת, ריבונו של עולם, היכן הוא הסדר במשפחתנו? הכל התחיל עם אחותי הקטנה ממני בשנה. יום אחד היא מתקשרת ושואלת אם בסדר שהיא מתארסת. בטח, אמרתי לה, ומה אני אגיד לה, "לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה"? ואולי אני אגיד לה שיחכו שנה־שנתיים, או עשר, עד שאמצא את בחיר לבי? אבל זה באמת לא היה נורא כל כך כמו שאחותי הקטנה ממני בחמש שנים באה לבית בהתרגשות וסיפרה לכולנו שהיא מתחתנת... וכל זה כאין וכאפס לעומת אחי הקטן, הקטן אני אומרת? הפצפון, הילדון! שהיה משתעשע על ברכיי, והייתי אוספת אותו מפעם לפעם מגן שוּלָה, בדרכי מהאופלפע הביתה. ופתאום, שבוע אחרי שהשתחרר מהצבא מבשר לי הילדון שהוא עומד להקים בית בישראל. מה הוא כל כך ממהר, ריבון העולמים? והיום בָּנו שלו הקטן והמתוק – משתעשע על ברכיי. יופי, סגרתי מעגל... אבל שלא תבינו לא נכון, אני מאוד שמחה בשבילם! הדבר האחרון שהייתי רוצה זה שהם יהיו במצב. אבל מה לעשות? הלב שלי, כשצובטים אותו – הוא נצבט.

השנה החלטתי שאת כל התסכולים אני שמה בצד והולכת לשמוח עם משפחתי המורחבת. אני אסתכל בע"ה רק על חצי הכוס המלאה. תחשבו איזה כיף זה – לקחת ילד, להשתעשע אתו, וכשנמאס – להחזיר אותו כשם שהוא להוריו בלי התחייבות לשלוש שעות ובלי קנס יציאה. לא סבבה? טוב נו, לא כזה... אבל חוץ מזה, בתור רווקה יש כל כך הרבה דברים שאני אוהבת וחופשייה לעשות בלי לעשות חשבון. אולי חוץ מהחשבון הפשוט שהייתי מאושרת לוותר על כל זה בשביל עיסוקים פחות מרגיזים.

נו, ריבונו של עולם, איך אפשר להסתכל על החצי המלא כאשר הוא לא ממלא אותך? לא שאני באה בטרוניה כלפי שמיא, חלילה. שהרי זימן לפניי בחורים רבים שאת רובם דחיתי בתואנות שונות. ובאמת שאני מודה לו על כל הטוב שנתן לי. יש לי משפחה תומכת ואוהבת, מקצוע מכובד ועבודה מסודרת, ובריאות, בלי עין הרע, שנים שלא פגשתי רופא. והאמת, דווקא לא אכפת לי לפגוש אחד כזה באיזה בית קפה נחמד. אם כי המשמרות שלהם מטורפות, והמשכורת, כך אומרים, לא משהו. אבל בגילי אני מוכנה להתפשר.

עוד החלטתי שהשנה אני לא מרחפת בהגדה של פסח וגם לא מוציאה קטעים מהקשתם כמו בשנה שעברה. "אילו הוריד ית נסיך, גם צדיק וגם חתיך. דיינו! אילו לא היה חתיך, אך היה הוא חכם. דיינו! אילו לא היה חכם, אך היה הוא מסודר. דיינו! אילו לא היה מסודר, אך היה חברותי ומצחיק. דיינו! אילו לא היה חברותי, וגם לא היה מצחיק. דיינו! די דיינו, די דיינו, די דיינו, די כמה אני יכולה להתפשר!" או כמו שאמר רבן גמליאל שכל מי שלא אמר שלושה דברים אלו בפסח לא יצא יד"ח חובה, ואלו הן – פסח, מצה ומרור. פסח על שום מה? על שפסח עליי זיווג. מצה על שום מה? על שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ, ואני הספקתי להחמיץ את המיועד לי. ומרור על שום מה? נו, את זה אני לא צריכה להסביר. אבל את הסוף של ההגדה אני לא משנה. "בשנה הבאה בירושלים!" או בחיפה, או בראשון, לא משנה לי איפה – רק לא בבית.

אל תלכו לגלי צה"ל

גדעון דוקוב

"כלב נשך אדם - לא חדשות, אדם נשך כלב - כן חדשות".

קורס הכתבים של גלי צה"ל נחשב בעיני רבים למקום הטוב ביותר להכשרת עיתונאים צעירים, ויעידו על כך לא מעט מבוגרי גל"צ שהשתלבו בעמדות מפתח בעולם התקשורת.

רבים מכם, בוגרי בני עקיבא והציונות הדתית, חולמים להגיע לשם, לכבוש את התחנה, לחולל שינוי, להכניס רוח לאומית יותר, ציונית יותר ואולי גם דתית יותר.

זה טוב ויפה, אבל בקורס הכתבים של גל"צ ילמדו אתכם שלא כל סיפור שתביאו הוא "אייטם" – ידיעה שאפשר להכניס למהדורות החדשות – ושכלל האצבע הראשון בעיתונות הוא זה שמצוטט כאן למעלה: "כלב נשך אדם – לא חדשות, אדם נשך כלב – חדשות". רוצים המחשה עכשווית? הנה: פלשתינים זרקו אבנים על מתיישבים – לא חדשות, מתיישבים זרקו אבנים על פלשתינים – כן חדשות.

ובאמת שאין אחד בקורס בגל"צ לא חושב שזו החלטה פוליטית או אידיאולוגית. הם באמת מאמינים לעצמם שמדובר בהחלטה מקצועית טהורה. ואתם, הטירונים, לכו תשכנעו אותם אחרת.

קלמן ליבסקינד סיפר לאחרונה בבלוג (המעולה) שלו ב־nrg את הסיפור הבא: דובר היישוב חרשה שלח הודעה לכל כתבי התחישבות על שרָפה (אמתית) שהציתו פלשתינים ושפגעה ביישוב, אבל אף אחד מהכתבים לא חזר אליו. למחרת הוא שלח לאותם אנשים הודעה פיקטיבית על "התארגנות לפעולת 'תג מחיר'". הפעם הוא קיבל מבול של פניות וטלפונים. עיתונות?

אני מבטיח לכם שלא מעטים מאותם כתבי התישבות הלכו לתפקיד הזה בדיוק מאותן סיבות אידיאולוגיות שאתם חולמים עליהן. אולי הם אפילו באו פעם לעודד ואמרו לו שיש להם סיפור מעולה על פלשתינים שתקפו מתיישבים, והמבט שהם נתקלו בו הבהיר להם שזה לא "אייטם". אחרי עוד פעם־פעמיים המסר כבר חלחל פנימה, והם הבינו שהם צריכים להביא "סיפור אמתי", משהו ששווה כותרת. והרי כותרת זו הסיבה שלשמה הם הגיעו על הלום.

וזו רק דוגמה לאחת מהנחות היסוד שקורס הכתבים בגל"צ יחדיר בכם באופן כזה שלא תוכלו לערער עליו, וכנראה שגם לא תרגישו בכל אותן הנחות שיהפכו לחלק מכם, עד שתמצאו את עצמכם נאנחים בזלזול מול השכן הנדנדן שבאמת לא לא ידע מה לא אייטם".

בכירי עולם התקשורת, שרובם כבולם אנשי 'העבודה' ושמאלה, באמת בטוחים ומשוכנעים שהם אובייקטיביים, ושהעיתונות היא לא שמאלנית, ואני לגמרי מאמין להם שזה מה שהם חושבים.

אז מה, לא ללכת לגל"צ? ולהפקיר את זירת התקשורת? אז זהו, שאפשר ללכת לגוזלי, ובגיל מבוגר יותר, כשאתם בשלים יותר ומודעים יותר, להיכנס לעולם התקשורת ולנסות לעשות שינוי.

ואפשר גם ללכת לגל"צ. אבל צריך לדעת ולהבין שאתם לא תעשו שינוי. אולי תהיו אלו ששכבו על הגדר כדי שהבאים אחריכם, בעוד מי יודע כמה שנים, ייתקלו בעורך שאמנם עבר את שטיפת המוח הגל"צניקית בגיל צעיר, אבל בכל זאת נשאר בו משהו משורשיו הימניים.

אלא שבשביל זה אתם צריכים להתנהג כמו המלך בסיפור "תבואת השיגעון" של ר' נחמן מברסלב – לאכול את התבואה, לבלוע את הנחות היסוד, להפוך למשוגעים שעובדים לפי כללי התקשורת, ועדיין להשאיר לעצמכם סימן על המצח, כדי שכאשר תסתכלו מדי פעם על עצמכם במראה, תזכרו שזו לא האמת, שהאמת היא שהנחות היסוד האלה הן שיגעון.

החזון - שלב ההחלטות

בבני עקיבא, כמו בבני עקיבא, הלהט עדיין נשמר היטב • כן, גם כשמדובר בדיון שייראה לצופה מבחוץ כעיסוק בעניינים של מה בכך • אמרו את זה קודם, לפניהם, להם זה לא משנה: אני ואתה נשנה את העולם* אביעד חזני מדווח מוועידת בני עקיבא שנערכה בשבוע שעבר, עם כל ההחלטות והרשמים

אביעד חזני

כשאחרון המשתתפים נכנס וסגר אחריו את הדלת, שררה דממה. מכל רחבי הארץ הם הגיעו, נחושים לצאת מכאן עם החלטות מעשיות שיתורגמו מידיית למעשים. לאחר ששמעו את דעות המומחים, מתחילה ההצבעה. פתקים בצבעים שונים מבטאים דעות שונות, ואט אט ההחלטות מתקבלת. בסיומו של יום יחזור לבתיהם, לתרגם את ההחלטות למעשים.

ביום חמישי בשבוע שעבר התאספו בירושלים 400 צעירים וצעירות מכל רחבי הארץ לסוף שבוע משותף. רובם עדיין לא בני 18, אולם משתתפי המועצה הארצית של בני עקיבא בדרכם לקבל החלטות כלליות המתוות את דרכה של התנועה בשנים הבאות.

במועצה משתתפים קומוניריות, נציגי מדריכים וחבריא ב' מכל הסניפים, נציגי גרעיני חבריא ב', נציגי ההנהלה הארצית ורכזים, חברי מליאת בני עקיבא, נציגים מגרעיני שנת שירות, גרעיני סטודנטים וגרעיני נח"ל.

לאחר דברי ברכה מהרב דרוקמן ומנזכ"ל התנועה הרב בני נכטיילה, התפצלו הצעירים לשש ועדות: חברה, חינון, דרכי הגשמה, זהות יהודית, תקשורת ותרבות וועדת התישבות והתנחלות בלבבות. בראשות כל ועדה עמד בוגר התנועה העוסק בנושאים שבהם הוועדה דנה. בהמשך היום ביקרה ועדת החברה בבית המשפט העליון ופגשה את השופט אליקים רובינשטיין. חברי ועדת החינוך שמעו שיחה מפי הרב חיים דרוקמן, יו"ר מרכז שיבות בני עקיבא. משתתפי ועדת תקשורת ישבו עם כתבת החדשות שרה בק. חברי ועדת זהות יהודית התוועדו עם הרב יעקב מדן, ראש ישיבת הר עציון, ואילו חברי ועדת דרכי ההגשמה שמעו דברים מנפתלי בנט, מנכ"ל מועצת יש"ע, ומפי יובל כהן מארגון 'השומר החדש'.

ביומיים הבאים דנו חברי הוועדות בנושאים השונים, עד לגיבוש החלטות מעשיות במוצאי שבת.

מבט על הצעירים הדנים בכובד ראש בנושאים העומדים ברומו של עולם עלול אולי להפוך לציני מעט, אולם משתתפי המועצה רציניים לחלוטין ונותנים את הנשמה כמו שרק בני נוער מסוגלים לתת.

לאורך עשרה עמודים פורשים חברי הוועדות השונות את החלטותיהם, מנומקות ומוסברות. כמה דוגמאות (הציטוטים לקוחים מתוך ההחלטות):

קריאה להצנעת מסיבות בר/בת מצווה.

בקשה להקמת תנועת בוגרים.

בקשה ממחלקת ההדרכה לחזק את הבניין האמוני־רוחני של מדריכי התנועה על ידי הקדשת זמן בסמינריוני הדרכה, בימי עיון, באמצעות חוברות הדרכה ועוד.

חברי ועדת התישבות והתנחלות בלבבות יצאו בקריאה "לפעול למען קירוב לבבות בין דתיים, חילונים וחרדים, ובינינו לאבינו שבשמים". זאת, בין השאר, על ידי: "תפילה בנוסח קרליבך, פיוטים בתפילה, הרקדות ראש חודש, פרויקט בר/בת מצווה, חברותות ללימוד משותף, פעולות עם ציבור חילוני, וחיזוק הקשר עם גורמים הפועלים בתחומים אלו כדוגמת הגרעינים התורניים".

בנוסף הוחלט גם על הנגשת פעולות הסניפים בשבתות לכל הציבור למשל באמצעות פרסום זמני השבת, התפילות ופעולות חבריא ב'.

אולם את ועדת תקשורת אפשר להכתיר כזו אושר פרץ (19) ורות חסין (16) השתתפו במועצה. אושר כנציגת גרעיני השירות הלאומי ורכזת גרעין נחשון, ורות כנציגת הנהגת הנוער של מחוז ירושלים וגרעין חשמונאים.

עם כל הכבוד, האם לדיבורים ולהחלטות שלכם יש באמת מכח?

רות: "אני מאמינה בגבולתו של 'חלומו על מנת לעשות'. האמירה החינוכית תשריש בעז"ה גם בדור הבא את תודעת ההגשמה. אפשר לראות את ההשפעה של בנ"ע על המהלכים בעם מאז העלייה בדיריה בתש"ו ועד המאבקים כיום: התנייסות ש"ש רמת־גן במאבק נגד הפרסת הקרקעות, תגובה ציונית למכתב סרבנות השמיניסטים, חזרתם של גרעיני הנח"ל, שילוב אתיופים בפרויקט 'השחר', שילוב חניכים עם פיגור שכלי בשבט 'יובל', פרויקט של"ף.

מציאות לא משנים ברעש וצלצולים, אלא בעלייה אל העם – זו בני עקיבא".

אושר: "אני חושבת שלנוער יש הרבה מאוד כוח, ובדגש שהוא מאמין במשהו ורוצה לשנות אותו הוא יכול להפוך את העולם. יצאתי מהמועצה בתחושה עצומה שדברים באמת עומדים לזוז. האש הזאת – האש של ההגשמה, הלהבה של האידיאלים, בוערת בכל כך הרבה אנשים בתנועה.

הם כל כך רוצים שהיא תתגשם במציאות החיים שלנו, הלכה למעשה. אלו אנשי עשייה אמתיים, והם יילחמו בכל הכוח כדי שההחלטות האלו באמת ייחלו להן יתגשמו".

מה שבטוח, מזכ"ל התנועה הרב בני נכטיילר יצא מרוצה: "המועצה תרגמה את היוזמה לא בני עקיבא תנועה של עם, לעולם המעשה. ברור לנו שאנחנו נמצאים בתוך הקהל של החברה הישראלית, מתוך שותפות ובמקום של פתיחת שערים ולבבות. שאלנו את עצמנו מהי המחויבות והאחריות שלנו כלפי העם והמדינה. אני אישית שמח לראות שהרצון להמשיך לקרב חלקים רבים בציבור לבני עקיבא בא לידי ביטוי בתוך החלטות המועצה, ובעיקר אני שמח שחברי המועצה הורידו רעיונות רבים לעולם המעשה: הקמת תנועת בוגרים, הקמת גרעינים, הקמת קהילות ופרוקיטים נוספים".

לי באופן אישי, המפגש עם צירי בני עקיבא במהלך המועצה והאירועים החווייתיים כמו הביקור במערת המכפלה ששולב בועידה ואווירת השבת, היו מרגשים. ראיתי חבר'ה מלאי להט, עם רצון לשנות, מובילים רעיונות מתוך התרוממות רוח. כל מי שהיה במועצה מצא את עצמו פעמים רבות שרוי בהתרגשות רבה.

שקיבלה את ההחלטות מרחיקות הלכת ביותר. בוועדה הוחלט על הקמת צוותי תקשורת של חבריא ב'. לכל סניף יהיה נציג תקשורת. בהחלטה נכתב שפעילות הצוותים מכוונת כלפי פנים וכלפי חוץ. כלפי פנים למען חיזוק התנועה, באמצעות הוצאת עלונים סניפיים ומחזיים, סתייעיות מושכלת ברשת האינטרנט, וכדומה. הפעילות כלפי חוץ מיועדת להעלות את המודעות הארצית לפעילות התנועה באמצעות יזמות תקשורתיות מגוונות, וביטוי עמדות התנועה בסוגיות ציבוריות שעל הפרק.

לאחר הדיונים התקיים פאנל "האם יש הגשמה בשירות המדינה?" בהנחיית עמית סגל מערוץ 2. דיון סוער בנוגע לחשיבות ה"הסתערות" על עולם התקשורת שהתחיל עוד במסגרת ועדת תקשורת ותרבות נתן את הטון המרכזי בפאנל. ברוב המקומות שבהם סוקרה המועצה, הכותרת הייתה בסגנון "גולני מול גל"צ". בשיחתנו עם כמה משתתפים בוועדה מתברר שהסוגיה הזאת אמנם העסיקה והסעירה, אולם שאר הדיונים היו חשובים לא פחות.

דיוני המועצה, אגב, התנהלו ממש מסביב לשעון, כשוועדת דרכי הגשמה, למשל, הביאה את החלטתה להקים תנועת בוגרים של בני עקיבא בשעה חמש בבוקר.

"חצי שעה מהעבודה בגוש דן ואנחנו בעולם אחר, עם נוף, שלווה ואווירה. הגענו הביתה."

משפחת מרבל:
אביעד, 28, מנהל לקוחות בחברת השקעות
דיסל, 27, פסיכולוגית בחברת הי־טק
הורים לשחר, בת שנתיים

המחיר: רק 693,000 ₪

תפוח
חצי שעה ואתה בבית!

היישוב: כפר תפוח, יישוב קהילתי דתי בתנופת קליטה
המיקום: 35 דק' מתל אביב, 6 דק' מאריאל
הקהילה: 200 משפחות מאושרות
הבית: חד משפחתי 4 חדרים, 103 מ"ר על כחצי דונם קרקע

לפרטים: הראל 052-5665993 | מרכז מידע אמנה 1-800-260-240
כתי אמנה www.amana.co.il

לרגל חופשת בין הזמנים:
מחיר קבוצתי
חסר תקדים!!!
הסרת משקפיים עושים רק בבית חולים. אסותא.
לבדיקת התאמה ללא תשלום:
054-6799933
אסותא אופטיקה

לא יקח!
טף יומי
כפי לומדי יומי לבית הכנסת
כל יום דף חדש אצלכם בתא הדואר!
פרטים באתר www.TafYomi.co.il

בס"ד
"פָּרֹשת והצלחת"
תואר ראשון במנהל עסקים (B.A.) בהתמחויות: חשבונאות (ראיית חשבון), ניתוח מערכות מידע, מימון ושוק ההון, שיווק ופרסום
תואר ראשון במשפטים (LL.B.)
כבר 6 שנים שמצוינות היא חלק בלתי נפרד מאתנו...
100% מהסטודנטים למשפטים וכלאיים חשבון עברו את מבחני הלשכה ומבחני המועצה
סגל מרצים מהמובילים בארץ, הכולל בין השאר את ירון זליכה, נבראקה שלו וזוהר גושן
תכנית מלגות ייחודית תרומת חברת אלביט הדמיה בע"מ (בשליטת מוטי זיסר) ומכון שואה
ואמונה "שם עולם" (בסה"כ חולקו השנה כ-100 מלגות)
ליווי וחיסון אישי צמוד של הרב משה רייס (סאל"ב במיל'), מנהל התכנית
לימודים בחברת צעירים/ות הציונות הדתית בכירות מחוזות (השישה בנפרד)
שיתוף פעולה עם בנק אגוד הכולל: מלגות למשתיינים שעולם בעבודה לסתאמים
לימודים בשעות הערב, המאפשרים שילוב בין עבודה ולימודים
הפיסוף המלא על תכנית הציונות הדתית עם הרב משה רייס בקריה האקדמית אונו
לפרטים: טל' 077-6670125, דוא"ל: einav@ono.ac.il | www.ono.ac.il/datit
Ono הקריה האקדמית אונו Ono Academic College
מוסמכים את מי' הכברה בישראל

הבית ברחוב הזיתים
גם אנחנו מנקים לפסח
חג פסח כשר ושמח
3 דירות אחרונות!
2 מיני פנטהאוז 6 חדרים * דירת 5 חדרים
בר"ש גלי
100,000 ₪ הנחה לרוכשים לפני החג!
SUNSET GROUP | TITO
מכירות: קניון הגבעה, (מול בנק לאומי) יוני נתניהו 23, גבעת שמואל
03-5329678

"מורה הרוצה להנהיג את תלמידותיה במשפולי החיים זקוקה להשקפת עולם חינוכית-תורנית רחבה. השקפה יציבה לאורה ניתן להתמודד עם אתגרי חינוך הנוער מתוך מבט אמוני מעמיק. זוהי ההשקפה שנכנסה בע"ה לבנות יחד אתך באורות ישראל"
הרב יונה גודמן
ראש תחום חינוך אמוני במכללת אורות ישראל וראש המכון הבנה לחינוך ואמונה ביסינו
אורות ישראל
לחנך באור אחר
היום, את לא יכולה להסתפק בלהיות מורה. את חייבת להיות מורת דרך ולחנך לערכים ולאמונה בכל שיעור. במכללת אורות ישראל תתחברי למיטב המורים והרבנים שיאירו אתך את הדרך. בנאי להתמלא ידע ותודעה, לכיתה - ולחיים.
מסלולי לימוד לתואר ראשון B.Ed.
על יסודי (ז'-י') חנ"ך ● מחשבת ישראל ● תושב"פ ● תקשורת ● לימודי ארץ ישראל
הסטוריה ● חינוך חברתי קהילתי - מוקד נוער בסיכון ● ספרות ● אנגלית ● מתמטיקה
חינוך מיוחד (גן-י') הגיל הרך ● יסודי ● הוראת הריקוד (מחול ותנועה)
מוקדים: ביבליותרפיה ● פסיכודרמה ● הידרותרפיה ● ייעוץ בחינוך
פטור משכר לימוד בשנה א' לבוגרות שירות לאומי
פסיכומטרי מסובסד
לפרטים ולהרשמה: הדסה אביעל 03-9061302 rishum@orot.ac.il
קמפוס אלקנה המכללה האקדמית לחינוך
מכללת אורות ישראל
מייסודן של מכללת מורשת יעקב רחובות ומכללת אורות ישראל אלקנה
www.orot.ac.il

רוצה להאיר את העיר?
אם את מחפשת שירות לאומי מאתגר בהפצת יהדות לילדים והורים
הצטרפי אלינו לפעילות ההפצות של ישיבת ההסדר רמת-גן
ישיבת ההסדר רמת גן
לתיאום ראיון: להבה - 052-6882738

בס"ד
בואי להיות חלק
מהסיירת בישוב
אני חפץ
לשנה"ל תשע"ב.
אנו מחפשים בנות המעוניינות לתרום אך גם לקבל בתחומים:
נוער - קידום והובלת הנוער.
חינוך - בית ספר תורני אזורי לכיתות א'-ח' עם צוות מפרגן ותומך.
פעילות במועדונית בשעות אחה"צ.
רווחה - ילדים עם צרכים מיוחדים מחפשים אותך בעלת הרצון לקדם ולתת.
יצירת קשר:
אבני חפץ - שולי לנגרמן - 0505-605033
אגודה להתנדבות - רחלי מולד - 0506-594230

בר"ש גלי
מי לדבר
חיבור
תורה
מדרשת יעלה
בראשות הרב קובי דביר
מדרשה אמונית לבנות
מרכז רמות
אפשרות לשלב לימודי תכנית הוראה לתואר ראשון של "מכללה ירושלים"
לפרטים-ורד: 050-8539971, חן: 050-6657049
מכללה ירושלים

מכללת אפרתה
המכללה האקדמית לחינוך
החינוך תלוי בך
תואר שני במכללת אפרתה (M.Ed.)
"האגדה והוראתה בראייה רב תחומית"
בר"ש גלי
התוכנית מיועדת לכל המעוניינת ב:
הבנה מעמיקה על מקומה של האגדה בעולם הרוח היהודי לדורותיו.
כלים להתמודדות עם סוגיות עיוניות וחינוכיות באגדה ובמחשבה היהודית הנשענת עליה, יישום לקחיי האגדה במסגרות חינוכיות.
רשאיות להצטרף מורות בוגרות B.Ed. או תואר ראשון במדעי הרוח בעלות שלוש שנות ניסיון, התוכנית היא דו-שנתית.
הלימודים מתקיימים בקמפוס המכללה בימי א'.
בין המרצים:
פרופ' ישראל רוזנסון, הרב ד"ר עודד ישראלי,
הרב ד"ר שלמה גליקסברג, ד"ר שרה וינשטיין, ד"ר יוסי שפנייר.
להרשמה 1-800-800-204 או בדוא"ל harshama11@macam.ac.il
רח' בן יפונה 17, בקעה, ירושלים 91102 www.efrata.ac.il

כשרים לפסח

דבורה קיצים

מרחבים – אחרי התצלחה הפונומנאלית של "אנא בכח" הבין **עובדיה חממה** שיעוד רבה המלאכה, שיש להמשיך במלאכת החיבור בין עולם הרוח והתחומר דווקא ממבט עיינו ומיצירתו של אדם שאינו שיך במובהק לעולם הדתי ("אני חי־דתי" הוא מגדיר את עצמו). אלבומו החדש ושמניו "מרחבים" הוא צלילה לעולם השירים של הרב אברהם יצחק הכהן קוק, אליו נחשף עוד לפני שנים במסגרת לימודיו באוניברסיטה.

המונח" מניין שייחה" שנטבע ב"אנא בכח" נמשך אל האלבום הזה, ורבים בו הארחתם השרים. אל הזמרים שמלווים את עובדיה מאלבומיו הקודמים אילן דמרי, איציק ואביטשי אשל מצטרפים עכשיו: ברי סחרוף בשיר 2 שירים ("מניעות"), אלברט עמר - קול צלול וזכור לטוב מאלבום ישן וטוב "שקוף" שעשה תשובה ומעניין לשיר, בצי שוטן – נציג זמרי הסבנטיז, זאב נחמה מלהקת "אתניקס" שינגן לפני שנים עם עובדיה בלהקת "מוסקבה" יוסי אזולאי וארז בר יופיע על במה אחת יחד עם עובדיה בהופעה נדירה, שכן עובדיה ממעיט להופיע. ביום רביעי של חול המועד פסטיבל "שירת הים" בתיאטרון בעתיים. לצד האלבום הזה נזכיר במילה את האלבום "נפשי תקשיב שיריו" בו הוא משירי הרב קוק. האלבום הופק ומבוצע על ידי תלמידי הישיבה בעזרת שלעד מרכז הרב, במלאת 75 שנים לפטירת הרב. על שלד המקהלה המוסיקלית אחראים הרב אלישיב ברלין והמעבד ערן קליין ואל השרים מצערך לשני שירים דוד רפאל בן עמי.

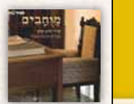

מזמורים נוספים

- **קוקי אוז**, ראה כי טוב. אחרי האלבום המצליח "מזמורי נכונכם" יוצא לאור "מזמורים נוספים" אוסף גרסאות כיסוי שמצדיקות את השם "גרסת כיסוי" טעם חדש לגמרי קבלו שירים של ר' שלמה קרליבך, נעמי שמר, ר' אשריקו מזרחי, מאיר אריאל ונעמי שמר.

שירת רבים - דוד דאור, אחרי שני אלבומים של "שירת רבים" עומד להעלות את שירי שני האלבומים מתנה הם ביצועים חדשים לפיוטי עדות ישראל, על הבמה. ביום רביעי של חול המועד בדיזינגו 3 בתל אביב יחברו אילי קובי אפללו, שלמה בר יהודה מסס ותומר מתנה למופע משותף. את הערב ינחה נתי רביץ ויתארחו גם הרב זמיר כהן והרב יצחק נבאי. כל השמות שהוזכרו כאן, דרך אגב, נפגשים ללימוד משותף מדי שבוע בביתו של דוד דאור.

קצרצרים:

נזכיר בשורה עוד שלל אלבומים שיצאו ערב החג:

אהוד בנאי - רסיסי לילה
אהרון רזאל - מה עשית היום
אביחי פז גרינוולד - לצאת אל העולם
רועי ידיד - רגע של נצחון
שיר קשת - ניגון מיוחד משלי
וגם סינגלים חדשים:

שמייר בניון- התעניר. שיר לזכר בני משפחת פוגל ובהקדשה מיוחדת לבת תמר. את השיר כתב משה קלגנסקי ולדרך, לתמחילים ומקבלים מפה ואחידה, שולחים - היכרות עם הגוש, למתקדמים בטלפונים 03-6820288 או 03-6837582

חמי רודנר - בשביל שלך. שיר המלווה את "מסע בשביל ישראל" מסע שיזמה משפחת אפנר שאובדה את בנה באסון המסוקים. כבר של שנים מתקיים בתקופה הזו של השנה המסע ואוזה מסתיים לקראת ראש האבדרטה בשאר בנים.

אלחי דפואה - אם נאמין. אלחי דפואה שהתחתף בכוכב נולד, וכבר הוכתר לזמר הבית של "בני עקיבא" ויגיש בעבר עם השיר "אבא של כולם" משחרר שיר לקראת אלבום בכורה. מתארחים בשיר **מקהלת החזנים הירושלמית** המונה כ 30 חזנים בוגרים ומקהלת הילדים **פרחי עציון.** הרכב הגז **ילדוג'אז** מוציא גרסה חביבה לשיר הילדים "**שמחה רבה**".

אירועי פסח תשע"א

פסח בגוש עציון המשפחה!
חוות ארץ האיילים: חדש - נדבדת "360. חי בר, פינת לינוף, האומצה הארוכה בארץ, אומצה קצרה, קיר טיפוס, פאנל חבלים, טרפולינה באגיג', רכבת ילדים, קרוסלת סוסים, פינות פקניק ועוד. 02-5709768.
מרכז חוויה: גן חי ייחודי. במקום יעיבדו תצוגות מיוחדות לכבוד חג. צפרדעי ענק, אבנים, ארבה מצרי, דגי חנין, ברווזי נילוס - היאוריות ועוד. סיור, מתנפחים, בריכת הכדורים. אמונה בלבד סוס/פוני ויצירה. בתאום בלבד Havayot. 054-3022260/3 .center@gmail.com
טיולים מודרכים עם ב"ס שדה כפר עציון: כבל יומי חול המועד. 02-9935133
משחק ניוזס סלולרי להכרת גוש עציון (בדרכ) מקבלים מפה וחידות, שולחים SMS ויוצאים לדרך. למתחילים - היכרות עם הגוש, למתקדמים חפש את הנכון.
- פינות מסחר בגוש עציון. יש פרסום אין צורך בקבוצה מה בתאום. "יש לכן?" - ריקושים צומת גוש עציון 050-2524013
חפש את המסמן בגוש עציון: בעקבות אירועים מתולדות עציון בגוש עציון. כתבי חידה, חוברת מקורות ורמזים, וגם פרסים. ב"ס שדה: 02-9935133
טיול אופניים מגוש עציון לים המלח: יום ראשון, כ' בניסן (24.4). לוחכים מנוסים. הרשמה בב"ס שדה כפר עציון 02-9935133
למידע נוסף, מחירים ושאות פתיחה: תיירות גוש עציון 02-9410124, 029933863. www.baitisraeli.co.il

אירועי מוזיאון לח"י

"חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים"- סיפורי בריחה, סרטים, הפעלות והדרכה מרתקת. מוזיאון לח"י ע"ש אברהם שטרן - יאיר' מזמין אתכם לגאת בעבר במאון פעילויות מרתקות וחוויות למידה לכל המשפחה. חיפוש אפיקונן בסליקים, פתרון בגים חרטומים, מילוי יומן מבצעים, תשבץ פירמידה, הרכבת סרטים והצעות לסירים בסביבה הקרובה. מוזיאון לח"י ממוקם בשכונת פלורנטין. התצוגה בו מספרת על המחתרת שלחמה לגירוש הבריטים והלקמת מדינה יהודית בארץ ישראל. סיורים מודרכים במהלך חול המועד פסח: יום רביעי וחמישי, ט"ז וי"ז בניסן (20,21/4) בשעות 11:00 ו 13:00 וביום שישי י"ח בניסן (22/4), בשעה 10:00. גם לתאם מראש. לפרטים נוספים נשמח לעמוד לשרותכם 03-6820288 או 03-6837582

חידושים והפתעות בפסח באירועי פסח בחברון

חידוש בהופעות האמנים: יהודה סעדו, אביחי פז - גרינוולד. אודי דוידי, טוביה רוזנבלד (מהצמד "אסי וטוביה"ן חיים ישראל, מנדי גרופי, ילד הפלא יונתן שיינפלד, הזמר הצעיר העולה נתנאל ישראל, ועוד. כל ההופעות - ללא השלום. בנוסף יתקיימו הפעלות לילדים - עבודות יצירה, ריכוב על חמורים וסוסים, שאיבת מים מבאר, הכנת כדי חרס על אובניים, ועוד מזגון כשר למהדרין. סיורים חינם, דוכנים מגוונים ועוד ועוד. בימים רביעי וחמישי (א"ב דהחומ"ס) מערת המכפלה כולה, כולל אולם יצחק, תהיה פתוחה לציבור.

פסח בקק"ל

יום רביעי- ט"ז בניסן (20.4) בשעה 5:00 - מרוץ אופקים 2011 - מרוץ אופנים תחרותי ועממי בפארק קק"ל באופקים. הצטרפו למרוץ אופנים באופקים בשעות 08:00 עד 13:00. בתכנית: התכנסות ורישום, הזנקה למסלול תחרותי, למסלול עממי ולמסלול תחרותי ומסלול עממי. ניתן לשכור אופנים עד שבוע לפני האירוע. הפעלות לילדים ועוד. הרשמה בפורטל העיר אופקים www.ofaqim.co.il.
בשעה 10:00, ביער מורדות הכרמל (ערב שופך) - הצטרפו למתבדר שנה השירות של קק"ל לחוייה מלאת אנרגיה: מהם הפקדיה בחיינו כיום? איך אפשר להשתמש בה בחוכמה הזו? זה כל כך חשוב? נתנכה בהפקת אנרגיה בדרכים שונות והדשניות. נדבר על עתיד תחום האנרגיה בארץ ובעולם ומה מקומנו בכל הנושא.
בשעה 10:00. טיולי קק"ל בדרך הקיסר - טיולים מודרכים ברמת מטע בהרי ירושלים. הצטרפו לטיול רגלי בדרך הקיסר ביער מטע, בנופי ארץ וחורש מהרהרים ובאתרים היסטוריים מעניינים.
לאורך המסלול תהייה תחנת הפעלה והדרכה לכל המשפחה. מומר הטיול והתפעלות כשלוש שעות.
בין השעות 10:00 - 16:00. סמטבל תפוחי אדמה - חוויה משפחתית במצפה גבולות. בואו למצפה גבולות בנגב המערבי, לחוויה מיוחדת לכל המשפחה. (נשעות 10:00, 14:00)
כל האירועים- ללא תשלום, מומנה בהרשמה מראש ב"קו לעיר", 1-550-350-800.

אירועים

הדף היומי - הכנס השנתי
מיום שישי ופרטל הדף היומי: המפגש השנתי יתקיים בחודש פס. פרטים בפרט באתר: www.daf-yomi.com

מופע ירושלים בנשמה | ארגון OU ישראל

אימתר

אף על פי כן, נוע תנוע

מאות הגיעו השבוע ליישוב אימתר בהרי השמרון, למשיך את דרכה של משפחת פוגל, חיזוק התורה ורוח האומה, ובניית החוזק לאומי. בהמלך טקס חגיגי הגיח אבן פינה לבית המדרש "משכן אהרל' הרשל"ע הרב שלמה עאמר בחיי אם מר חיים פוגל הרב יהודה בן ישי, הורהם של בני הזוג פוגל ה"ה.
במהלך היום הגיעו לחזק את המשפחה ואת היישוב אימתר בגורי ישיבה כמעט כל רחבי הארץ שהביע נכונותו להמשיך את המפעל שהתחיל הרב אדיר פוגל הי"ד. הרב אדיר שהיה מתנך בישיבה באימתר התמסר לחינוך וחיזוק עמ"י ואת דרכו ביקשו להמשיך המדמיידו ומקיירי זכרו. לכן החליטו לקבוע את בניין הקבע של הישיבה באימתר, מתוך אמונה שהיא תביא חוזק ורחוני ליישוב אימתר בפרט ולעמ"י בכלל.
כיום בגורי ישיבת אימתר משתלבים בשיירותם הצבאי בשריות המובחרות, בוגרים רבים הם קצינים, ומשתלבים במערכות החינוך בישראל, ועל כן חיזוק הישיבה הוא חשובה למערחים. לדברהם של תלמידים בשיבה רק חיזוק הישיבה יקיים רוח הגבורה בעמ"י, יפיח אהבה בארץ ישראל, ויעיר אם האומה הישראלית למקום המכובד והראוי לה באמת.

ידידים בירושלים

חרוב בצלאל בירושלים התמלא בחמש מאות נערים מכל הארץ, שלקחו חלק ביום שיא של ארגון ידידים. התלמידים הם מנציגים בתוכנית "מעגלי אחריות", תוכנית הכוונה למסוגלות קדם צבאיות ולשירות משמעותי בצה"ל, הפועלת בכפרי נוער ובתיכוניים דתיים. הוגבורה היא אחד הפרויקטים בארגון, הפועל זה עשרים שנה בקרב בני נוער ב־70 יישובים ברחבי הארץ.
במסגרת התוכנית רוכשים הנערים כלים ערכיים, הכנה פיזית ומנטאלית, שיסייעו להם בהתמודדות עם האתגרים המצפים להם בשרות הצבאי ובחיים. יחד עם זאת, יוצאים התלמידים גם להתנדבות שאי אפשר להתפלל ככה, עם עומס כזה של חומר שאינו תפילה. הר"מ שלי באותו זמן המליץ פעוט לקרוא אם זה לפני, ולהגיע, עם זה, מוכן לתפילה. אפשר גם לקרוא סתם כבה, כמשאת הפנאי, אנו לת אותו מתנה למישהו.
[בדרך כלל אני מוסיף כאן הערה שמציגה נקודת תורהפ בספר. הפעם, מכיוון שאין כאן חומר מקורי והדגש הוא רק על העריכה והעיצוב, אין לי שום מילה ראוי להגיד. עריכה מעולה, מוקפדת, בטוב טעם ומעקורות לא צפויים, ועיצוב נקי ונוח שנתן מקום לטקסט המקורי ומלווה אותו כמו ידיד נאמן].
היה כיף לנקות? שתפו אותנו גם: yhgizi@gmail.com

לשבת כאהבה

יהודה גזבר

מאנר אליך - ספר השבת מאת: יונדב קפלון
הוצאת ידיעות אחרונות, 422 עמודים

בשנת 1937 למיינס הוציא ש"י עגנון, לבקשת גרשום שוקן, אנתולוגיה העוסקת בימים הנוראים. באנתולוגיה הוא שילב הלכות, אגדות חז"ל וסיפורי חסידים, כולל פירושים לעניינים ומנהגים שונים בימים הנוראים. מקורבים לעגנון סיפרו שיש בתכנון להוציא ספרים נוספים, על זו הדרך, לשלושת הרגלים וחגים נוספים. כך או כך עגנון לא הספיק לעשות זאת. לפני שנים מספר החליט המשורר יונדב קפלון להוציא מחזור לימים נוראים, שיאסוף פירושים וקטעים הקשורים למחזור ולימים הנוראים, החל מהתנ"ך ועד לספרות החדשה. נתן זך בכפיפה עם הרב שג"ר, עגנון יחד עם הרבי מגור, ונמר עם גדי ירבוי. המחזור נמכר, אבל פריצתו הגדולה הגיעה עם הכנסתו לסדרת "עם הספר" של ידיעות. המחזורים נמכרו כמו לחמניות טרוות, וקפלון ראה כי טוב. ואולי הוא ראה כי טוב לפני זה, כי מלאכת אסיפת החומר לספר הזה ארכה שש שנים. בכל מקרה התוצאה מונחת לפניכם – ספר קטעים ופירושים ושירים וסיפורים וזכרונות, הכל מכל כל.

ואיך זה? נהדר, פשוט נהדר. לא יודע אם הייתי מעליב לתהפלל מתוך הספר - רק קריאה ההקדמה תיקח לכם כמו מזמורים טובים מפסוקי דזמרא - אבל כעיון לשבת, כהכנה לשבת, כלימוד וקריאה, מקומורת שמחפשת צ'ופר לארוחת ליל שבת עוד לרב שרוצה להסביר מזמור מסוים, הספר הזה מצוין. גם כאן שורים הכל בכפיפה אחת. על המחזורים, אם אני לא טועה, היו שהתרעמו חומר שאינו תפילה. הר"מ שלי באותו זמן המליץ פעוט לקרוא אם זה לפני, ולהגיע, עם זה, מוכן לתפילה. אפשר גם לקרוא סתם כבה, כמשאת הפנאי, אנו לת אותו מתנה למישהו.
[בדרך כלל אני מוסיף כאן הערה שמציגה נקודת תורהפ בספר. הפעם, מכיוון שאין כאן חומר מקורי והדגש הוא רק על העריכה והעיצוב, אין לי שום מילה ראוי להגיד. עריכה מעולה, מוקפדת, בטוב טעם ומעקורות לא צפויים, ועיצוב נקי ונוח שנתן מקום לטקסט המקורי ומלווה אותו כמו ידיד נאמן].
היה כיף לנקות? שתפו אותנו גם: yhgizi@gmail.com

מה נ(מ)צו לאבי אריתך מרבש לבי
תהלים קיט קא
אור תורה סטון
מדרשת לינדנבאום

תוכנית בריה
לבנות אחרי שירות לאומי או צבאי
מחדשת את פניה בשנת תשע"ב
מפגש היכרות יתקיים ביום חמישי, ר"ח אייר (5.5.11) בשעה 17:30 בבדרשה.
במפגש תוכלי לפגוש ולהתרשם מצוות הרמ"יים של התוכנית, להכיר את בית המדרש ורוח המדרשה.
לפרטים נוספים:
טל': 02-6710043
נייד: 050-7421631
www.lind.org.il
estilind@gmail.com

פתיחה עם הרב אהד טהרלב
שיחת היכרות עם צוות הרמ"יים:
גב' חנה דרייפוס והרב חיים נבון
שיעור עם הגב' חנה דרייפוס
בנושא: מהותו של ראש חודש בהלכה ובאגדה
שיעור עם הרב חיים נבון
בנושא: מעמדו ההלכתי של יום העצמאות
ארוחת ערב
שיעור עם הגב' שולמית איסבר
מנהלת בי"ס הפדגוגי ביד שם
בנושא: דילמות של הצלת ילדים בתקופת השואה
בליווי עדויות, שותפ"ים ויצירות אומנות

לגדול, ללמוד, לחנך
מדרשת הרובע
מדרשה תורנית בהוה לבנות
ע"ש צבי בן אלכסנדר ורס
תכנית ההוראה של מדרשת הרובע
B.Ed תואר ראשון ותעודת הוראה
מידע על מגוון המסלולים ועוד...
www.harova.org
מזכירות תכנית ההוראה. אביגיל: 052-4/0052/ (גם ב-sms)
הפרחה בהרבה אפשר! שנת תשע"ב

ידיעות
פעילויות, יומות ודיווחים שלכם
katan.co.il-ok@olam
לכאן
(נא לציין מספר טלפון ליצירת קשר)

עיבה"ל תיכונית "אור מנוזם" קרית ארבע
לשנה"ל תשע"ב
דרושים
מנהל פנימייה
רכז חברתי
מדריך פנימייה
עובד סוציאלי
דרושים מורים במקצועות:
מתמטיקה •לשון •היסטוריה
קורות חיים והמלצות נא לשלוח
דואל: yoavc@yatka.org.il
פקס: 057-9557434
מל לפרטים: 052-5666970

ת"ירות בנימין מזמינה אתכם ל-
מרוצי האביב בבנימין!
מרוץ בנימין ה-3
לזכר אדיר האב ובתו יעל ב מעדון ל'ל
המרוץ יתקיים ביום שישי כ"ה ניסן תשע"א 29.04.11
ביישוב מכמש
מקצים: 10/5 ק"מ תחרותי
2 ק"מ עממי
פרסים כספיים ופרסים נוספים לזוכים במקומות הראשונים
חלוקת מדפסת תשע' 300 הרשומים הראשונים
מרוץ בנימין ה-5
לזכר רועי ארבל ה"ד
המרוץ יתקיים ביום שישי כ"ה ניסן תשע"א 29.04.11
ביישוב מלמון
מקצים: 10/5 ק"מ תחרותי
2 ק"מ עממי
פרסים כספיים ופרסים נוספים לזוכים במקומות הראשונים
חלוקת מדפסת תשע' 300 הרשומים הראשונים
לזמון הזמנות מפורטות לכל המרוצים ביום
פרטים והרשמה באתר המרוצים: www.realtiming.co.il
אין הרשמה ביום המרוץ

מדרשת לינדנבאום
מדרשת לינדנבאום
מדרשת לינדנבאום

כנגד ארבע דודות דיברה תורה

שושנה א'

(הכתוב בלשון נקבה אך מתאים לכל בן משפחה מכל מין, צבע וגיל).

חכמה – מה היא אומרת? היא בעיקר נותנת עצות ומסבירה לך מה עוד עלייך לעשות כדי למצוא את בן הזוג המיוחל. משפטי מפתח: "שמעתי מהשכנה שהיום אפשר להכיר גם דרך המחשב, מה קרה? זה לא בושה... לשדכנית הלכת כבר?"

הרעה – מה היא אומרת? טוב, היא כמובן לא באמת רעה, היא רק גורמת לך להרגיש רע לאחר שאיתרה את הסיבה לבדידותך. הסיבה היא את, כמובן. משפטי מפתח: "את יותר מדי בררנית, את כנראה לא באמת רוצה להתחתן, למה את מחכה?"

התמה – מה היא אומרת? היא מסווה את התעניינותה בשאלות כלליות ומיתממות. משפטי מפתח: "נו, מה חדש...?" את יכולה לספר שחזרת אתמול מטיסה למאדים, אבל אלו חדשות לא מספיק מרעישות והיא ממשיכה, "אז מה קורה...?" כשאת עדיין לא מבינה את הרמז, היא תמשיך "אז יש משהו...?"

וזאת שלא מפסיקה לשאול – היא כבר תיגש ישר לעניין בסדרת חקירות צולבת. משפטי מפתח: "בת כמה את כבר? נו, ואת יוצאת? אז מה קורה? למה במדרשה לא מכירים לך בחורים? איך זה שעד היום לא מצאת מישהו...?"

אז לכם משפחה יקרה, אני מבטיחה, כשיהיה מה לספר, אתם תדעו ראשונים. ועד אז, קצת פחות שאלות וקצת יותר הקשבה אמתית, קצת פחות עצות וקצת יותר הצעות, קצת פחות קביעות סטיגמטיות וקצת יותר חירות בחג הזה. חירות להיות מי שאני, בן אדם מלא, שמח, אוהב ונותן, חירות פשוט להיות אִתכם בשמחה בלי להיות רק "הרווקה".

חיי מלאי

פסח

אריאל קינן

פסיחות
מאז היות אבותיי
עבדים מרוּרים
בוני פירמידות אומרות
הוד
והיררכיה.

*

אבי האבות
מלך המלכים
ונתיני הממלכות

רוקם גידיי
נימי נפשי
יוצר עיניים הלחות

שֹה שלך אובד בחול
ניחם על עגל הזהב
מי־אהבתך השקהו, גם
ללחם־יראתך רעב!

*

החשת צעדיך, גאולה
בוא תבוא בעֶתה
בקרוב בימינו.
אז החשת, לכן פסחת
היום אל תחשה
ותעננו.

*

ראה, אבא
דם עבדיך זורם כנהר
גועש!

משקופינו מלאים בו
ודאי עבר כבר
את הסף.

תן לנו לעלות לרגל
השנה, להראות
כמה אהבה ורצון
ועם שפתותינו הדובבות
שיר, נשלמה
פרים לרוב, וצאן.

*

פסח גם על דלתנו
הדוממת
המדממת

רק הכנס בה אליהו

מחשבות מוועידת בני עקיבא

יעל בוסקילה

ככה זה. אתה מגיע למקומות הכי עצומים, הכי קסומים. מין עולם אחר, עילאי. הנשמה שלך קורנת, הלב שלך פועם.

הערצה למאה ואחד אנשים, במקרה הזה ל־400 צירים, רכזים ועוד אנשים רבים.

השירה, הדיונים, אפילו המבטים הסתמיים כביכול. כולם מלאים קדושה, אור, שאיפה, ערכים.

אנשים מדהימים שרק רוצים לאהוב, להאמין ולתקן. לאהוב את עם ישראל, את ארץ ישראל את תורת ישראל!

מי שיטען שהאידיאלים ואנשיהם נעלמו מן העולם, ייחשב בעיניי כשוטה! מי שיעז להגיד שהעולם הזה חסר תכלית, חסר התקדמות רוחנית, אינו אלא טועה.

הדמויות של אותם נערים נפלאים רצות לי בראש, דמעה של געגוע זולגת.

איך מתוך אמונה ורצון הם שואפים להפוך מדינה. את האש שיש להם בעיניים כבר קשה למצוא היום.

החבר'ה האלה שהקדישו שלושה ימים למען מחשבה עבור עם ישראל, הם הדור החזק במדינה, ובזכותם הגאולה תגיע. שלושה ימים בירושלים ובאלון־שבות עברו. לילה לבן של הצבעות ודיונים מעומק הנשמה. נסיעה לכותל עם עלות השחר ותפילה משורשי הנפש. מפקד, שירת המנון התנועה, אני מאמין והתקווה.

אחרי כל אלה, אתה נוחת למציאות... מסתובב בעיר בין אנשים שכביכול לא מבינים את מה שיש בך... אך בכל זאת אתה מלא אמונה שהם רוצים לאהוב אותך כמו שאתה אוהב אותם. באמונה שלא לריק הגעת לאן שהגעת ובתפילה ש"עשֶׂה אותי כלי לשליחותך" יתקיים גם בך.

צדקה או מניה?

עקיבא

ל"ג בעומר, מירון: עשרות כרזות בצבע שחור שעליהן מוטבעות אותיות צעקניות בצבע זהב: "בזכות ר' שמעון בר יוחאי! תִרמו ח"י רוטל ותיוושעו: שידון, פרנסה, בריאות, חינוך וכל מה שחשקה נפשכם".

חודש ניסן, ירושלים: מכוניות עמוסות בבוקסות חוצות את שכונת מאה שערים ומזכירות לכולם למי נותנים השנה צדקה: "תרמו לוועד הרבנים ותצטרפו לאלפים שכבר נושעו... כי בפסח הזה תצאו ברכוש גדול!"

אינני מתכוון להתייחס לתופעה שבה ר' שמעון הופך (להבדיל) לסנטה קלאוס שמשלמים לו קצת כסף והוא יחלק מתנות בהתאם, אלא לתופעה אחרת:

"עַשֵּׂר כדי שתתעשֵׁר".

נותנים צדקה, אך למען האמת נותנים בעיקר לעצמנו.

צדקה נותנים כי יש יהודי שחסר לו ולך יש, אז אתה נותן משלך כדי שגם לו יהיה. "שלושה סימנים יש באומה זו: רחמנים, ביישנים וגומלי חסדים".

אחד הטעמים להלכה מדוע לא מברכים על מצוות מתנות לאביונים בחג הפורים הוא משום שצדקה לא נותנים בגלל הציווי, אלא משום הרצון להיטיב לזולת וע"י כך להיעשות אדם טוב יותר.

די להפיכת מצוות התורה והחושים הבריאים שלנו כיהודים לעסק משגשג. קצת פחות ציניות ופרטיות בכל חלקה טובה. תנסו לתת לנו להתעלות מעט מעל לרצונותינו הנמוכים.

אז אם נותנים צדקה כי זו מצווה – ב"ה גם טוב, אך אם נותנים צדקה כדי להרוויח – בלוטו יש יותר סיכוי...

רשות הדיבור

reshuthadibur@olam-katan.co.il

תנ"ך זה בסיס

דניאל

אני המום לחלוטין. שמעתי נכון? הוא רציני? אני מסתכל עליו בפנים נדהמות ושואל אותו "מה זאת אומרת התנ"ך הוא לא לרמה שלכם?"

"תשמע, תכל'ס אין בתנ"ך אתגר או לימוד. 'בן 3 למקרא ובן 13 לגמרא'. בגיל שלנו צריך ללמוד גמרא ולא תנ"ך."

שיחה זו ניהלתי עם מישהו שאני מכיר מהשכונה שלי. לצערי, הוא לא היחיד שחושב ככה. ברוב עולם הישיבות הדגש העיקרי הוא על לימוד הגמרא בעוד לימוד התנ"ך נדחק לשוליים. הרבה מהנוער מנותקים מרב־המכר מספר 1 בעולם, ומעדיפים ללמוד גמרא או להבדיל לקרוא הארי פוטר. אין היום כמעט בנמצא אנשים שיודעים תנ"ך.

לא פעם אני שומע חבר שאומר "הפסוק הזה מופיע בברכות דף יב ע"ב בשליש התחתון של העמוד". איזה עיוות. אני מחזיר לו "הפסוק הזה כתוב בירמיה בפרק כ"ג".

כמה אנשים יודעים לענות על שאלות פשטות בתנ"ך, כגון מי היה השופט הראשון, על מי נאמר "אבי אבי רכב ישראל ופרשיו" ומי כינה את מצרים משענת הקנה הרצוץ? לא הרבה.

לדעתי, זה הפסד עצום. חבל מאוד שדווקא את ספר הספרים, הספר שאפילו הגויים מקדשים אותו בדתותיהם, דווקא בו אנחנו, לא נעים לומר אבל, מזלזלים קצת.

אני קורא לכל אחד ואחת להקדיש לפחות 10 דק' ביום ללימוד התנ"ך. להיפגש עם החוכמה, היופי והעושר הטמונים בו. חובה לכל יהודי.

השלישית

יוסי דנינו

בליל התקדש החג
טרם נעלה על יצועֵנו
נישא בקול כוסף
תפילה חרישית
שיבוא אליה ומחושכנו יגאלנו
ילגום מן הכוס החמישית
יבשר ביאת משיח צדקנו
בניסן נגאלו ובניסן תהיה השלישית

כמה דיברות למשפחה שמארחת בנות שירות לאומי

תגובה לעשרת הדיברות לבת השירות המתארחת / י"ד

- ודאו ששמעתם נכון את שמה של בת השירות. אל תביכו אותה בהמשך הערב כשתקראו לה בשם אחר.
- אל תצפו מבת השירות לסדר לכם את השולחן ולהגיש את המנות. היא אורחת, לא עושה אצלכם שירות לאומי.
- אם אתם לא מעוניינים להטריח את הבחורה, ומציעים לה לשבת בסלון במשך 40 הדקות שאתם בעצמכם דואגים לסידור השולחן, לפחות תציעו לה לקרוא משהו בינתיים. היא מן הסתם נבוכה לשבת בקצה הספה ולהרגיש חסרת תועלת.
- אל תתעלמו מהנוכחות של בת השירות בזמן הארוחה, אל תנהלו רק שיחות פנימיות על איך הולך לילדים בבית הספר, מה אמרה השכנה, מתי הדוד חוזר מחו"ל, ותניחו לבת השירות לבהות מסכנה בצלחת.
- לחילופין, אל תלחצו עליה לספר את כל סיפור חייה ואל תתחקרו אותה. יכול להיות שהיא ביישנית (מה לעשות, יש גם כאלה). תשאלו שאלות בנימוס ומתוך עניין, או לפחות תעמידו פנים שזה מעניין אתכם. ואל תבחנו את כל תולדות משפחתה. כן, אתם בטוח קשורים איכשהו. אם לא מצאתם קשר אפשר תמיד להחשיב את אברהם אבינו.
- השתדלו לא להשמיע בדיחות על המקום שממנו מגיעה בת השירות.
- אם יש לכם ילדים צעירים, והכרחתם אותם להראות את כל החכמות שלהם וסחטתם מבת השירות מחמאות, אל תשלחו אותה לשחק אִתם. זה אולי מפתיע, אבל לא כל הבחורות הצעירות מסתדרות עם ילדים קטנים.
- אל תלחצו על בת השירות להישאר אצלכם יותר ממה שתכננה, לגרור אותה לשיחה כשהיא מביעה את רצונה ללכת. יכול להיות שהיא ממהרת לפעילות, או שפשוט מייחלת כבר למנוחת השבת שלה.

בסיכומו של דבר – פשוט הֱיו נחמדים. אל תביכו, אל תלחיצו. בת שירות מקדישה שנה או שנתיים מחייה בשביל הכלל, בשביל עם ישראל. לאורך כל השבוע היא דרוכה ומוכנה למלא את חובותיה. לפחות בשבת, זמן שלווה ומנוחה, הניחו את ההצטדקות בצד. בחורה צעירה, רחוקה מהבית, בהפוגה מעבודת היומיום האינסופית – בואו לקראתה בלב פתוח. לא עם רשימת חובות נימוסיות. נסו לקיים מצוות הכנסת אורחים בצורה הכי רחבה ומעניקה, ואל תבואו בדרישות ותדקדקו אִתה כחוט השערה.

פתחו את ביתכם ולבכם באמת.

לומדים ומסיירים עם מגלי"ם
המכון הגבוה ללימודי ירושלים

ירושלים בימי הבית הראשון לאור התגליות החדשות

מדי יום מתגלים ממצאים חדשים בירושלים הקדומה, השופכים אור על כל הידוע לנו בתולדות העיר בימי קדם.

מכון מגלי"ם מקיים קורס ייחודי, העדכני ביותר שיש, המספר את סיפורה של ירושלים הקדומה לאור התגליות החדשות באמצעות הרצאות וסיורים מרתקים.

בין המרצים: פרופ' גבי ברקאי, ד"ר אייל מירון, הרב ד"ר יואל בן נון, הרב דולי בסוק, מר אהרון הורביץ ועוד...

הקורס יתקיים בימי שישי
בין השעות 8:30-12:30
מועדי הקורס: ב' אייר - ט"ו סיוון תשע"א
6.5.11 - 17.6.11
מחיר 700 ש"ח למשתתף/ת
מספר המקומות מוגבל!

ספר מתנה!!!

מגלי"ם את עיר דוד
יינתן חינם
לנרשמים עד י"ד ניסן 18.4.11

לפרטים והרשמה: מכון מגלי"ם 02-6719453
תוכנית הקורס מופיעה באתר מכון מגלי"ם www.megalim.org.il

אוריה
מדרשת אוריה
אור התורה במרכז

מכללה ירושלים
הרב שרגא

בראשות הרב יהושע שפירא והרב ברוך סליי

שירו לה' שיר חדש!
כי נפלאות עשה!

ציבור הנשים והבנות מוזמן
להרקדה ושמחה גדולה
בליל יום העצמאות יום שני, ה' באייר

תפילה חגיגית

שיעורים: הרב יעקב אריאל שליט"א, הרב יהושע שפירא, הרב ברוך סליי

"ותצאנה כל הנשים בתופים ובמחולות"
ריקודים והודאה לה' עם להקת 'אחותי'

לפרטים, שיעורים ומפת הגעה הכנסי לאתר: oria.org.il

הסעה מירושלים בהרשמה מראש • רח' הרימון 1, גבעת שמואל
פרטים - טל: 03-532-6677 • נייד: 052-7710-939 • דוא"ל: midoria@neto.net.il

בימקום
לבנות הרוצות לשלב מדרשה עם תואר
שילוב לימודי המדרשה עם התואר היוקרתי של המכללה ירושלים
ההרשמה לתוכנית ההוראה בעיצומה
רחלי: 052-700-2929

מרכז ג'ו אלון

בצדת האביב חוצרת ליער להב
יום חמישי חוהמ"פ ו"צ בניסן 21.4 החל מהשעה 10:00

חול המועד ביער להב
צעדת אביב למשפחות (5 ק"מ)
יציאה: אנדרטת הזכרון, יער להב
סיום: מרכז ג'ו אלון
מסלול יפהפה עם הפעלות לכל המשפחה:
תחנות טבע והיסטוריה, תאטרון רחוב,
ביקור בחוות שבדרון, רכיבה על סוסים,
מעגל מתופפים, סדנאות יצירה ועוד
מכביש 40 יש לפנות בצומת דבירה לכיוון להב / שומריה

הפנינג משפחתי ענק
במרכז ג'ו אלון מהשעה 13:00
אוהל אירוח • מתנפחים
חזיונות אור קוליים
בשעה 16:00 'תיאטרון עמוקה'
בהצגה מיוחדת לילדים:
עזר בר מזל
השתתפות: 25 ₪ לאדם, עד 100 ₪ למשפחה.
שימו לב: במקום לא יימכרו דברי מאכל.
אנא הצטיידו בהתאם.

חג האביב ביער להב - יער של חוויות לכל המשפחה!

ללמוד הדרכת טיולים
עם מי שחצק בשטח

איגוד המדרשות
ליהדות ולימודי ארץ ישראל

קורס קיץ מרוכז
יתקיים בין התאריכים
א' תמוז - י"ג אלול תשע"א
(3.7-12.9/11)
הקיץ תתקיימנה כל ההכשרות האזוריות

ד"ר דורון שר-אבי | חיליק אברג'ל | גלי נחום | פרופ' נתן אביעזר | הרב נעם פרל | משה חרמץ | עדנה אשד | אלידע בר שאול | עובד גור | ד"ר אייל דוידסון | תמר הירדני | שי בייטנר | מנחם מרכוס ועוד

איגוד המדרשות מזמין אותך להצטרף לקורס המוביל להכשרת מדריכי טיולים.
אנשי המקצוע, מאות הבוגרים והניסיון הרב, עושים את השביל הזה... מסומן.
מספר המקומות מוגבל - הזדרזו והבטיחו מקומכם!

רח' כנפי נשרים 24, ת.ד 34392, ירושלים, 91343 | 02-6510999 | midrashot@midrashot.org
איגוד המדרשות ליהדות וללימודי ארץ ישראל
ניתן לשלם מכספי הפיקדון | אפשרות הכרה לגמול השתלמות